

VLAAMS PARLEMENT

Zitting 1997-1998

17 december 1997

HANDELINGEN

PLENAIRE VERGADERING

MIDDAGVERGADERING

DECREET MIDDELENBEGROTING VLAAMSE GEMEENSCHAP 1998

DECREET ALGEMENE UITGAVENBEGROTING VLAAMSE GEMEENSCHAP 1998

DECREET BEGELEIDING BEGROTING 1998

Inhoud

Nr. 18

Woensdag 17 december 1997
Middagvergadering

Berichten van verhindering

1

Ontwerp van decreet houdende de middelenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1998

– 13 (1997-1998) – Nr. 1 : Toelichtingen

– 14 (1997-1998) – Nrs. 1 tot 4 : Ontwerp van decreet

– 17 (1997-1998) – Nr. 1 : Verslag van het Rekenhof

Ontwerp van decreet houdende de algemene uitgavenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1998

– 13 (1997-1998) – Nr. 1 : Toelichtingen

– 15 (1997-1998) – Nrs. 1 tot 22 : Ontwerp van decreet

– 17 (1997-1998) – Nr. 1 : Verslag van het Rekenhof

Ontwerp van decreet houdende bepalingen tot begeleiding van de begroting 1998

– 788 (1997-1998) – Nrs. 1 tot 15

Algemene bespreking (Voortzetting)

1

Sprekers : de heren Karel De Gucht, Johan De Roo, Paul Van Grembergen en Freddy Sarens, mevrouw Mia De Schamphelaere, de heer Jos De Meyer, mevrouw Nelly Maes, de heren René Swinnen, Pieter Huybrechts, Chris Vandenbroeke, Jef Sleenckx, Ludo Sannen, Joachim Coens, Christian Van Eyken, Dirk Van Mechelen, Robert Voorhamme, Jean-Marie Bogaert, John Taylor, Jos Stassen en André Denys, mevrouw Trees Merckx-Van Goey, de heren Jan Penris, Herman Candries en Johan Malcorps en mevrouw Marleen Vanderpoorten, de heren Joris Van Hauthem en Gilbert Vanleenhove, mevrouw Cecile Verwimp-Sillis, de heren Carlos Lisabeth en Herman De Reuse, minister Luc Van den Bossche, minister Wivina Demeester-De Meyer, minister Luc Martens, minister Eric Van Rompuy en minister-president Luc Van den Brande

Regeling van de werkzaamheden

68

VOORZITTER : De heer Norbert De Batselier

- *De notulen van de jongste vergadering worden ter tafel gelegd.*
- *De vergadering wordt geopend om 14.14 uur.*

De voorzitter : Dames en heren, de vergadering is geopend.

BERICHTEN VAN VERHINDERING

Roland Deswaene, Emiel Verrijken : gezondheidsredenen ;

Vera Dua, Patrick Hostekint, Frans Wymeersch : ambtsverplichtingen.

ONTWERP VAN DECREET houdende de middelenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1998

- 13 (1997-1998) – Nr. 1 : Toelichtingen
- 14 (1997-1998) – Nrs. 1 tot 4 : Ontwerp van decreet
- 17 (1997-1998) – Nr. 1 : Verslag van het Rekenhof

ONTWERP VAN DECREET houdende de algemene uitgavenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1998

- 13 (1997-1998) – Nr. 1 : Toelichtingen
- 15 (1997-1998) – Nrs. 1 tot 22 : Ontwerp van decreet
- 17 (1997-1998) – Nr. 1 : Verslag van het Rekenhof

ONTWERP VAN DECREET houdende bepalingen tot begeleiding van de begroting 1998

- 788 (1997-1998) – Nrs. 1 tot 15

Algemene bespreking (Voortzetting)

De voorzitter : Dames en heren, aan de orde is de voortzetting van de algemene bespreking van het ontwerp van decreet houdende de middelenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1998, het ontwerp van decreet houdende de algemene uitgavenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1998 en het

ontwerp van decreet houdende bepalingen tot begeleiding van de begroting 1998.

De heer De Gucht heeft het woord.

De heer Karel De Gucht (Op de tribune) : Mijnheer de voorzitter, collega's, de VLD blijft het onaanvaardbaar vinden dat het polderakkoord zou worden goedgekeurd binnen het programmadecreet van deze begroting. In de Vlaamse regering is er een nieuw akkoord totstandgekomen over het onderwijs. De CVP-fractie verplicht haar collega's van de SP om dat polderakkoord morgen goed te keuren, ook al werd daar eigenlijk een andere politieke context voor gevonden.

Er zijn een aantal redenen waarom de VLD dit onaanvaardbaar vindt. Deze redenen zijn ook terug te vinden in de adviezen van de juridische dienst van het parlement en de Raad van State. Als men het polderakkoord regelt in het programmadecreet, doet men iets totaal anders dan wat men in het recente verleden heeft willen doen. De voorbije twee jaar hebben we geprobeerd om een trendbreuk te verwezenlijken met de oude politieke gebruiken. We hebben geprobeerd om hoogstaande debatten te voeren over ingediende voorstellen en ontwerpen van decreet. Dit principe wordt nu terzijde gegooid. Dit kwam gisteren zeer duidelijk tot uiting : de voorzitter volgde de oppositie in haar afkeuring, teneinde zijn eer in dit dossier niet te verliezen.

In nog sterkere mate geldt dit alles voor het zogenaamde Tivoli-akkoord. In dat pretpark in Kopenhagen staat onder andere een reusachtige glijbaan. De SP is als het ware op die glijbaan terechtgekomen en is zo tot in het moeras naar beneden gleden.

Minister Luc Van den Bossche : Ik wil er toch even op wijzen dat er in Mechelen een mooi, rustig park ligt dat Tivoli heet. U kent misschien wel Europa, maar u zou toch ook Vlaanderen wat beter moeten leren kennen.

De heer Karel De Gucht : Mijnheer de minister, ik ben niet van plan om in te gaan op uw grapjes. U wilt mij daar immers alleen maar tijd mee doen verliezen.

Met dit nieuwe akkoord komen we in een haast surrealistische situatie terecht. Naar de vorm discussiëren we vandaag over het polderakkoord of over wat er in het programmadecreet staat. De meerderheid geeft echter heel duidelijk aan dat het daar eigenlijk niet meer over gaat. Volgens haar gaat het nu over iets totaal anders. Zo wordt het parlement volkomen belachelijk gemaakt. Deze

De Gucht

manier van werken is totaal onaanvaardbaar. Het parlement wordt op een ongelooflijke manier voor schut gezet.

Het is jammer dat de fractieleider van de SP niet aanwezig is. Vanmorgen zei hij dat hij in eer en geweten vond dat dit een goed akkoord was. Ik wil me niet uitspreken over zijn geweten, maar zijn eer heeft hij in elk geval verloren. De SP wordt immers evenzeer voor schut gezet. De SP doet wat men haar vraagt. Ze stemt in met het Polderakkoord, waardoor de herverdeling van de zogenaamde geheime pot wordt geregeld. Dit betekent dat men het gemeenschapsonderwijs voor een onmogelijke situatie plaatst. Uw voorzitter zei overigens dat het voor hem onaanvaardbaar was. Hij heeft er zich voor gelegd zoals hij zich indertijd voor de TGV heeft gelegd : hij zorgt ervoor dat hij tijdig wegkomt op het moment dat de trein begint te rijden.

De SP geeft de CVP haar zin in het Polderakkoord. Ze gelooft de CVP en is ervan overtuigd dat dit in eer en geweten gebeurt. Ik stel echter vast dat de CVP de SP niet gelooft. Mijnheer De Roo, als dit inderdaad een globaal en nieuw politiek akkoord is, waarom eist de CVP dan dat over het eerste deel wordt gestemd ? De rest wordt ad kalendas graecas verschoven, of dan toch naar een zeer onzekere datum in de toekomst. Vertrouwt u de SP dan niet ?

U voelt zich blijkbaar ongelooflijk comfortabel door het onvoorstelbare vertrouwen van de SP in de CVP. U kunt op een arrogante manier zeggen : 'Eerst de broek af, we zullen daarna wel zien of je bretellen hebt.' De SP gaat plat op de buik voor de CVP. De SP mag de voetbalmatch meespelen, op voorwaarde dat ermee akkoord gaat met forfaitcijfers te verliezen.

Mijnheer de voorzitter, ik zei darnet al dat het Tivoli-akkoord zijn naam niet zomaar kreeg toebedeeld. Het is een glijbaan waarop de SP, het gemeenschapsonderwijs en de vrije keuze van onderwijs zijn terechtgekomen.

De heer Johan De Roo : Mijnheer De Gucht, u kunt het ook anders bekijken. Er zijn misschien andere, grotere verliezers.

De heer Karel De Gucht : Verklaar u nader.

De heer Johan De Roo : De VLD zou wel eens met 5-0 kunnen verliezen.

De heer Karel De Gucht : Waarom ?

De heer Johan De Roo : Omdat de VLD niet alleen dit akkoord afwijst, maar ook het Polderakkoord, omdat ze er niet mee akkoord gaat dat de gelijke behandeling van de leerlingen wordt doorgevoerd. Ik begrijp dit niet.

Ik kon nog begrijpen dat u verontwaardigd was in de commissie voor Onderwijs. Bij de stemming over de amendementen kregen het gemeentelijk, het stedelijk en het vrij onderwijs meer middelen door een herverdelingsoperatie. De Volksunie en Agalev hebben zich toen onthouden, maar u hebt tegengestemd.

U hebt tegen het polderakkoord gestemd. U bent ook tegen dit akkoord. Wat is in feite de visie van de VLD ? U kunt niet verdragen dat de regering erin slaagt om in de begroting van 1998 meer middelen vrij te maken voor het basisonderwijs. Bovendien heeft ze een manier gevonden om belangrijke, nieuwe middelen af te leiden naar het onderwijsniveau dat het het meest nodig heeft, namelijk het basisonderwijs.

De heer Karel De Gucht : Mijnheer De Roo, het groeipad waarover u het hebt, is een glijbaan. Daar zal ik dadelijk op terugkomen.

Ons standpunt is zeer eenvoudig. Onze vaststellingen betreffen het basisonderwijs van het vrij onderwijs, niet dat van het gemeentelijk onderwijs. De stad Antwerpen geeft 1,9 miljard frank extra aan het basisonderwijs. Mijnheer Beysen, dat is ongeveer het bedrag van de factuur, niet ?

Minister Luc Van den Bossche : U haalt foute cijfers aan.

De heer Karel De Gucht : Dat is het bedrag voor het hele onderwijs. Wat de stad Antwerpen toevoegt, overtreft de werkingsmiddelen van het gemeenschapsonderwijs voor het basisonderwijs.

Voor sommige basisscholen van het vrij onderwijs volstaan de hun ter beschikking gestelde fondsen niet. Er heerst niet altijd solidariteit tussen de arme en de rijke basisscholen van het vrij onderwijs. Barmhartigheid staat alleen in het Nieuwe Testament. In de commissie voor Onderwijs en in de amendementen hebben we gepleit voor extra fondsen. De brieven uit het vrij onderwijs, gericht aan de VLD, met de boodschap dat we er niets aan willen verhelpen, zijn intellectueel oneerlijk.

Minister Luc Van den Bossche : Ze hebben een lesje intellectuele oneerlijkheid van u gekregen.

Van den Bossche

'150 scholen zullen hun deuren moeten sluiten', zei de heer De Gucht.

De heer Karel De Gucht : Ik had het over 140 scholen.

Minister Luc Van den Bossche : '13.000 leerlingen kwijt', zie de heer De Gucht.

De heer Karel De Gucht : Juist.

Minister Luc Van den Bossche : Onjuist. Administrateur-generaal Van Leeuw van de ARGO heeft dit standpunt verspreid, en zijn voorganger erkent dat het fout is.

De heer Karel De Gucht : In mijn dossier zit een drie jaar oud citaat van u, dat rationalisatie in het onderwijs gelijk staat aan het versluizen van geld van het gemeenschaps- naar het vrij onderwijs. Nu zegt u dat rationalisatie in het onderwijs betekent dat elke school op een redelijke manier moeten kunnen functioneren.

Minister Luc Van den Bossche : Rationalisatie betreft omkadering en aanbod, niet de werkingsmiddelen. U zou uw dossier moeten lezen.

De heer Karel De Gucht : Ik heb niet altijd mijn rekenmachientje bij, zoals u.

Minister Luc Van den Bossche : Dat hebben we al verschillende keren gemerkt.

De heer Karel De Gucht : Waarom is dit akkoord een glijbaan ? Ten eerste omdat het een financieel rookgordijn is. Er bestaat geen enkele duidelijkheid over de financiële consequenties van dit akkoord. We zijn niet op de hoogte van de indexeringsmechanismen. Zowel in het decreet op het basisonderwijs als in het later totstandgekomen polderakkoord zat een dergelijk perfide element : de besparing van de ARGO van 617 miljoen frank werd geïndexeerd, zonder dat dit evenwel met het bijkomende bedrag gebeurde.

Dat blijft in het polderakkoord staan. Ik vraag mij af of voor de 3,1 miljard frank die men nu naar voren schuift dezelfde systematiek wordt toegepast. Als dat het geval is, dan is dat een totale uitholling van de cijfers. Het is op dit ogenblik in ieder geval duidelijk dat de systematiek van de indexatie, een problematiek die de heer Swinnen zeer goed kent, voor het stuk dat in het polderakkoord staat hic et nunc speelt.

De tweede reden is dat men de netten betaalt met hun eigen geld. Mijnheer de minister, u hebt in het decreet basisonderwijs gezegd dat er geld komt voor beleidsondersteuning. Dat werd trouwens gevraagd in een aantal amendementen van de oppositie. Nu rekent u in de 3,1 miljard frank die erbij komt de beleidsondersteuning mee. U spijst met andere woorden de scholen met hun eigen vet.

Ten derde worden een aantal besparingen als bijkomende middelen voorgesteld. 100 miljoen frank komt van het niet-ervangen van ziek administratief personeel. De minister verantwoordt dit door te zeggen dat dit ook in andere administraties het geval is. Andere administraties hebben echter tien tot vijftig administratieve krachten. In een school is er één administratieve kracht, soms zelfs maar een halftijdse kracht. Men krijgt daar geld voor.

Mijnheer de minister, nu zegt u dat die persoon niet wordt vervangen als hij ziek is. Daardoor laat u uitschijnen dat u meer geld geeft. Dat is toch wat er gebeurt ? Met het geld dat u niet meer moet gebruiken, doet u alsof u 100 miljoen frank bijgeeft. Het is toch maar 100 miljoen frank van uw 3,1 miljard frank, als u zegt dat die persoon niet moet worden vervangen maar men toch het geld krijgt. Daar heeft men zelfs geen rekenmachine bij nodig.

Ten vierde haalt men het geld uit het secundair onderwijs. Dat zal volgens mij een bijzonder leuke aangelegenheid worden. De socialistische en katholieke vakbonden hebben al gezegd dat ze dat niet zullen aanvaarden. Het standpunt van de liberale vakbond zal daar wel niet zoveel van afwijken. Ik wens het gemeenschapsonderwijs bijzonder veel succes om het geld binnen te krijgen dat deze zaak moet financieren, en dat ervoor moet zorgen dat het voor het gemeenschapsonderwijs een neutrale zaak wordt. Dat zal leuk worden.

Mijnheer de minister, bovendien hoor ik u voor de vijfde keer zeggen dat de hervorming van het secundair onderwijs geld zal kosten. Als die hervorming 3 miljard frank kost, dan kost ze nu al 4,5 miljard frank, want u haalt het er op voorhand uit.

Een vijfde element is een conclusie bij de vier vorige punten. Het blijft een akkoord op de rug van de ARGO. Mijnheer de minister, u hebt gisteren gezegd dat ik ongelijk heb, dat ik uw cijfers in twijfel trek en dat ik u een leugenaar heb genoemd. Ik zeg nooit van mensen dat ze leugenaars zijn, maar ik durf soms zeggen dat ze de werkelijkheid op een andere manier voorstellen. U bent daar een specialist in.

De Gucht

Ik daag u uit om mij tegen te spreken als ik zeg dat dit akkoord, zelfs als u het uitvoert, de ARGO nog altijd de helft zal kosten van de middelen die hij zou hebben verloren met het polderakkoord. Dat is de realiteit. We kunnen dat niet in het bestek van vijftien minuten behandelen, tenzij de voorzitter er extra tijd voor zou uittrekken. Uw rekening klopt alleszins helemaal niet.

Minister Luc Van den Bossche : In secundaire scholen zitten er altijd vier administratieve krachten en in allerlei diensten van de administratie zitten er soms niet meer. U moet de waarheid kennen.

Verder klopt uw rekening ook niet, mijnheer De Gucht. Het is heel eenvoudig. De rekening werd nagerekend door uw goede vriendjes, en ze hebben alle parameters gekregen om alles nog eens te kunnen narekenen in de ARGO. Doe dus niet alsof u van niets weet.

De heer Karel De Gucht : Mijnheer de voorzitter, ik zou een opmerking willen maken over de orde. Minister Van den Bossche heeft het akkoord met alle moeite van de wereld totstandgebracht en is daarvoor nu trouwens fysisch bij minister Demeester gaan zitten. Hoewel, als ik zie wat minister Demeester de jongste tijd heeft verwezenlijkt, c'est une femme redoutable ! (*Applaus bij de CVP*)

Over onze gedeelde opvatting dat de matriarchale maatschappij niet voor morgen is moeten we eens nadenken.

Maar om weer ernstig te worden, ik neem u het volgende kwalijk. Tijdens televisie-uitzendingen en in zittingen van het parlement noemt u ambtenaren met naam. U blijft niet op het terrein van de politiek, namelijk de confrontatie van ideeën en inzichten tussen politici. Ik vind dat niet eerlijk. Mijnheer de voorzitter, mijn tijd loopt, maar ik vind dat u als voorzitter zou moeten ingrijpen en de minister terechtwijzen, omdat hij op de meest onvoorstelbare ogenblikken mensen bij een debat betreft, terwijl deze mensen zich niet kunnen verdedigen. Ik vind dat dat niet kan.

Minister Luc Van den Bossche : Het spijt me, maar ik heb de bewijzen in handen, zwart op wit, dat hoge ambtenaren een nota, zonder begeleidende kritiek en alsof ze juist was, in vergaderingen hebben meegedeeld en doorgegeven. Een nota die alleen voor de voorzitter van de ARGO was bestemd, en waarvan deze dacht dat hij alleen ero-

ver beschikte. Ik heb de bewijzen daarvan in handen. Dit is ondeontologisch gedrag van hoge ambtenaren.

De heer Karel De Gucht : Daar is niets ondeontologisch aan, mijnheer de minister. Helemaal niet. Ik weet niet over welke andere mensen u spreekt, maar ik heb het recht om mij te informeren waar ik denk te moeten worden geïnformeerd.

Minister Luc Van den Bossche : Mijnheer De Gucht, het gaat over een vergadering waar u niet eens bij was. Ik kan u daarover geruststellen. Het ging over derden, die op die manier met duidelijke bedoelingen in kennis werden gesteld van een interne nota, alleen voor de voorzitter bedoeld.

De heer Karel De Gucht : Mijnheer de minister, het is mijn recht als parlamentslid om me te informeren op de manier waarop ik denk te moeten worden geïnformeerd. Als ik alle informatie van de regering moet verwachten, zou ik er zeker niet uit raken. Eerlijk gezegd, het minste wat u doet is de werkelijkheid anders voorstellen. Denkt u nu echt dat ik in de truc van het rekenmachientje loop ? U wist perfect wat de weerslag was van het Polderakkoord. Er zijn misschien mensen die dachten dat u het niet wist, en die het raar vonden dat u begon te rekenen. U wist dat perfect. Dat was echte cinema, en vraag me niet daarin te lopen en alles te geloven wat u naar voren brengt. Ik doe dat niet, en ik zal dat nooit doen.

Het toppunt van deze geschiedenis vind ik dat een van de elementen van het nieuwe akkoord luidt dat men de objectieve verschillen zou moeten berekenen. Dat is juist. Mijnheer De Roo, wij zeggen al vanaf de discussie over het decreet basisonderwijs, dat de enige manier om eruit te raken is, om de discussie over de invulling van artikel 24 van de Grondwet over de objectievebare verschillen aan te vatten. Toen zei men dat het niet zo was. De minister kwam aanzetten met een uitleg over waarom het zagezegd wel objectieve verschillen waren, met annuleringsberoepen tot gevolg. Nu zegt de regering dat men gelijk heeft en dat dit inderdaad moet worden uitgerekend. Eerst moet er een definitiestudie komen en dan wil men laten uitrekenen hoe dat allemaal in elkaar zit.

Op hetzelfde ogenblik in hetzelfde akkoord zegt de regering de zaak tussen nu en 2007 nog maar eens te regelen met een politiek akkoord. Dat begrijp ik niet. Enerzijds zegt de regering dat het moet volgens de objectieve verschillen en dat ze desbetreffend opdracht zal geven tot een studie. Op hetzelfde ogenblik sluit diezelfde regering een

De Gucht

akkoord om het van nu tot 2007 op een andere manier te regelen. De logica ontgaat me, mijnheer de minister. U ook, nietwaar ?

Minister Luc Van den Bossche : Mij niet. Dit is vooral bedoeld om mensen – ik wil geen namen noemen, maar u herkent ze ongetwijfeld als u in de spiegel kijkt – van antwoord te dienen wanneer ze in het openbaar meedelen dat ze ervan overtuigd zijn dat objectieerbare verschillen 50 percent uitmaken en geen 25 percent, en dat bijvoorbeeld ook een keuken in een school een objectieerbaar verschil is. Ik denk dat we aan die mythes een einde moeten stellen. Vooral nu ik heb gezien hoe men met leugens kan omgaan en sentimenten kan losweken, lijkt het me de poging waard.

De definitiestudie zal niet eenvoudig zijn. Ik geef u maar één voorbeeld : vanaf wanneer aanvaardt men dat een school of een vestigingsplaats klein mag zijn ? Men kan heel eenvoudig kunstmatig kleine scholen maken. Dat gebeurt af en toe in het secundair onderwijs. Ik zal het parlement betrekken bij deze studie en met genoeg uw fractie uitnodigen om u te mandateren om mee om de tafel te zitten bij de definitiestudie. Laat me dan het genoeg dat u in elk geval komt.

De heer Karel De Gucht : Het is een genoeg om samen aan tafel te zitten. Maar als ik met u samen aan tafel zit, komt daar niet veel uit voort.

Minister Luc Van den Bossche : De vraag is maar, aan wie dat ligt.

De heer Karel De Gucht : De vraag is eigenlijk of dit alles niet op een andere manier had gekund. Eigenlijk waren het parlement en de commissie voor Onderwijs tot een aantal vaststellingen gekomen die vrij fundamenteel waren en die het hele onderwijsdebat op een veel ernstiger manier hadden kunnen organiseren.

Ik denk hierbij in de eerste plaats aan de unanimiteit – meerderheid én oppositie – in de commissie voor Onderwijs over het vrijmaken van meer geld voor het vrije basisonderwijs en aan de daadwerkelijke bereidheid om dit te organiseren.

De voorzitter : De heer Van Grembergen heeft het woord.

De heer Paul Van Grembergen : Mijnheer De Gucht, dit is correct. Ik moet er evenwel aan toevoegen dat sommigen doelbewust de indruk heb-

ben gewekt dat dit het resultaat was van één enkele groep, hoewel – zoals u al hebt gezegd – diverse groepen in dit parlement dit basisgegeven ondersteunen.

De heer Karel De Gucht : Mijnheer Van Grembergen, we hebben de amendementen die dit moesten verwezenlijken samen ingediend, dus met Agalev én met de Volksunie. Men heeft echter geprobeerd dit in een bepaalde hoek te duwen en dat vind ik niet ernstig. Als men de filosofische samenstelling van die groep beschouwt, dan kan men gerust zeggen dat die bijzonder verscheiden was.

Er was dus een unaniem akkoord om in het basisonderwijs meer geld voor de vrije scholen vrij te maken.

De heer Freddy Sarens : Ik hoor hier een staaltje van intellectuele oneerlijkheid. Men was het erover eens dat er meer middelen vrijgemaakt moesten worden voor het basisonderwijs, maar we verschilden grondig van mening over de wijze waarop dit zou moeten gebeuren. Dat is precies de reden waarom de amendementen niet gesteund zijn, hoewel wij over een degelijk en goed onderbouwd plan beschikten dat op al deze noden kon inspelen.

De heer Karel De Gucht : Er was dus wel degelijk unanimiteit over het feit dat meer middelen moesten worden vrijgemaakt voor de vrije scholen van het basisonderwijs. Maar in de commissie is het tot een splitsing van ideeën gekomen tussen de CVP en de rest omdat de CVP van oordeel was dat het geld moest worden weggehaald bij het gemeenschapsonderwijs, terwijl de andere fracties er gewoon van uitgingen dat we ervoor moesten zorgen dat alle scholen behoorlijk kunnen functioneren. Dat is wat gebeurd is.

De heer Freddy Sarens : Ook dat is niet juist ! Wij hebben gewoon gevraagd uitvoering te geven aan een goedgekeurd decreet.

De heer Karel De Gucht : Daarom ook vind ik de uitval van CVP-voorzitter Van Peel zo laag-bij-de-gronds. Dat hebben Karel De Gucht vanuit een vrijzinnige opstelling en Ludo Sannen vanuit een gelovige opstelling op identiek dezelfde manier geformuleerd.

Minister Luc Van den Bossche : Alleen de heer Sannen heeft dit steeds consequent op dezelfde manier gedaan, waar hij ook was.

De voorzitter : Mevrouw De Schamphelaere heeft het woord.

Mevrouw Mia De Schamphelaere : Ik heb uit die amendementen van de oppositie nooit begrepen dat daarin rechtstreeks geld voor het vrij basisonderwijs was voorzien. Volgens mij was alleen in meer geld voorzien voor basisonderwijs in het algemeen.

Wat wij eigenlijk geprobeerd hebben en wat nu ook in het akkoord en in onze amendementen is opgenomen, is een poging tot snellere uitvoering van de verhouding 75/100 uit het decreet basisonderwijs, vermits 856 miljoen frank moet worden meegerekend voor het totale budget van het basisonderwijs. Wij kwamen uit op een verhouding 35/100. Wij wisten dat we met het MVD-pad nooit zouden uitkomen op die tamelijk redelijke 75/100-verhouding voor gesubsidieerd/gefinancierd onderwijs.

Mijnheer De Gucht, de amendementen van uw oppositie hebben aan die verhouding niets willen wijzigen en wilden het eindpunt op een kwarteeuw later bepaald laten. Dat hebben wij nu willen verhelpen, in de eerste plaats met de amendementen van het Polderakkoord. Wat is het nu het verschil tussen Polder en Tivoli ? Het verschil ligt hem alleen in het feit dat het over meer geld gaat en dat de beoogde verhouding sneller zal worden bereikt.

De heer Karel De Gucht : Mevrouw, wanneer de Vlaamse regering zegt dat er een studie moet komen naar de objectieve verschillen, dan moet u – die uit het Rekenhof komt – zich toch realiseren dat men daardoor ook toegeeft dat de hele uitgangspositie van het decreet basisonderwijs, namelijk de 75/100-verhouding, niet klopt.

Mevrouw Mia De Schamphelaere : Mijnheer De Gucht, de verhouding is nu verantwoord door de zeven punten die de minister heeft aangehaald. We zijn het er allen mee eens dat we deze opnieuw moeten bekijken.

De heer Karel De Gucht : Mevrouw De Schamphelaere, u moet dan minstens de verantwoordelijkheid dragen voor de politieke stelling die u verdedigt. Ik gun u een eigen mening. U wilt niet enkel meer geld voor het vrij onderwijs, maar bovendien dat dit geld van het gemeenschapsonderwijs komt. Wij willen dat zowel het gemeenschaps- als het vrij onderwijs over eigen geld beschikken om onderwijs te verschaffen. Daar zit het verschil in mening. Ik kom voor mijn stelling uit, maar u zou ook voor de uwe moeten uitkomen. Uitkomen voor de eigen mening is democratisch te rechtvaardigen.

Mevrouw Mia De Schamphelaere : Mijnheer De Gucht, we vonden de 35/100-verhouding onredelijk. Met het voorstel van de regering beschikken we nu over een mooi denkkader.

De voorzitter : De heer De Meyer heeft het woord.

De heer Jos De Meyer : Mijnheer De Gucht, misschien kwam u best eens wat vaker naar de vergaderingen van de commissie voor Onderwijs, en niet alleen als daar televisie aanwezig is. U zou dan immers weten dat wat u hier hebt gezegd, intellectueel oneerlijk is.

De heer Karel De Gucht : Mijnheer De Meyer, ik ben plaatsvervangend lid van de commissie voor Onderwijs. De commissievoorzitter zal kunnen bevestigen dat ik van alle plaatsvervangende leden het meest aanwezig was. In de VLD beslissen we trouwens zelf over de taakverdeling. Daarvoor hebben we u voorlopig nog niet nodig.

De voorzitter : Mevrouw Maes heeft het woord.

Mevrouw Nelly Maes : Mijnheer de voorzitter, in zo een debat wil ik mij niet mengen, want ik vind het een beetje ondermaats.

Toch wil ik even de aandacht vragen voor het volgende. Reeds tijdens de stemming over het decreet over het basisonderwijs hebben wij het voorgestelde denkkader ten gronde betwist. Indien de CVP nu vindt dat de verhouding niet snel genoeg kon worden bereikt en er een sneller en breder pad moest komen, poneert ze een andere stelling dan bij de stemming over het decreet op het basisonderwijs, dat pas sinds september laatstleden in voege is.

De heer Freddy Sarens : Mevrouw Maes, nu beschikken we over andere middelen.

Mevrouw Nelly Maes : Mijnheer de voorzitter, over welk soort meerderheid spreken we eigenlijk ?

De heer Karel De Gucht : Mijnheer de voorzitter, mijn stelling dat een ander klimaat mogelijk is, steunde op het feit dat iedereen in de commissie voor Onderwijs het erover eens was dat het vrij onderwijs over meer geld moet kunnen beschikken. Behalve de CVP vond iedereen eveneens dat ook het gemeenschapsonderwijs over voldoende middelen moet beschikken om zijn opdracht te kunnen uitvoeren.

De heer Freddy Sarens : Mijnheer De Gucht, dit hebben wij nooit betwist.

De heer Karel De Gucht : Mijnheer Sarens, het zou niet de eerste keer zijn dat de CVP niet zegt wat ze echt denkt.

In de commissie voor Onderwijs was iedereen, behalve de leden van de CVP, ervan overtuigd dat het gemeenschapsonderwijs over voldoende middelen moet beschikken om een open en pluralistisch onderwijs, dat voor iedereen toegankelijk is, te organiseren. Deze toegankelijkheid houdt ook in dat het gemeenschapsonderwijs voldoende gespreid is over het Vlaamse landschap.

Ten derde was iedereen het ermee eens dat de financiering moet geschieden aan de hand van artikel 24 van de Grondwet. Zowel de Volksunie, Agalev, als de VLD hebben sinds het decreet over het basisonderwijs gepleit voor een onderzoek ten gronde over een vaststelling van de objectieve verschillen. Enkel de CVP heeft zich tegen deze oefening verzet. In het decreet stond dit zeer duidelijk, want volgens de CVP was de 75/100-verhouding de enig serieuze inschatting.

De voorzitter : De heer De Roo heeft het woord.

De heer Johan De Roo : Mijnheer De Gucht, ik heb de discussie over het decreet op het basisonderwijs niet kunnen volgen omdat ik toen geen lid van de commissie voor Onderwijs was. Ik was wel aanwezig in deze commissie toen het polderakkoord door de minister werd toegelicht. Ik herinner me zeer goed uw formidabele verontwaardiging toen u vaststelde dat de middelen zouden worden herverdeeld op basis van de regel dat elk kind evenveel waard is. U kon niet aanvaarden dat een kind evenveel waard is in het vrij en gemeentelijk onderwijs als in het gemeenschapsonderwijs. Uw fractie heeft u echter teruggefloten omdat ze tot het besef kwam dat 86 percent van de kinderen naar het gemeentelijk en het vrij onderwijs gaan. Dat is de grond van uw grote frustratie.

De heer Karel De Gucht : Ik heb niet de indruk dat mijn fractie me tot hiertoe al heeft teruggefloten.

Ik zal u proberen uit te leggen wat er in artikel 24 van de Grondwet staat. Want telkens u het woord vraagt, zegt u dat daarin staat dat elk kind gelijk is. Maar dat is niet alles. De minister kan me misschien helpen. Mijnheer de minister, in het bewuste artikel staan drie dingen. Ten eerste dat de Vlaamse Gemeenschap de opdracht heeft open en neutraal onderwijs in te richten voor haar volledig grondgebied. Ten tweede staat er dat het onderwijs is gefinancierd. Dat betekent dat de Vlaamse Gemeenschap voldoende middelen moet reserve-

ren om dat onderwijs mogelijk te maken. Het gelijkheidsbeginsel zegt dat alle leerlingen, scholen, leraren en onderwijsinstellingen gelijk zijn voor de wet. Dit betekent, mijnheer De Roo, dat iedereen gelijk is in gelijke omstandigheden en verschillend in verschillende omstandigheden. In dit geval zijn de omstandigheden verschillend.

Ten derde staat er uitdrukkelijk in de Grondwet dat men rekening moet houden met de objectieve verschillen, en ook met de specificiteit van de inrichtende machten. Men moet met andere woorden ook rekening houden met het eigen karakter van het gemeenschapsonderwijs, dat de grondwettelijke taak heeft open en neutraal onderwijs te organiseren op het grondgebied van de hele Vlaamse Gemeenschap. In artikel 24 staat dus meer dan alleen de verouderde uitdrukking dat alle kinderen gelijk zijn. Uw opmerking is ver beneden de maat.

De voorzitter : De heer Sarens heeft het woord.

De heer Freddy Sarens : Wij hebben nooit ontkend dat er een verschil kan bestaan. In principe is elke leerling echter evenveel waard. Het gemeenschapsonderwijs moet inderdaad zijn rol vervullen. We verschillen wel met u van mening hoe die objectieve verschillen moeten worden opgevuld. Bij de bespreking van het decreet op het basisonderwijs hebt u een hoop elementen bovengehaald die niets met vrije keuze te maken hadden.

De heer Karel De Gucht : Ik heb bij de bespreking van dat decreet zeer duidelijk gezegd dat ik bereid was de oefening te maken van de objectieve verschillen. We hebben trouwens tegen het decreet een aantal annulatieberoepen ingediend bij het Arbitragehof. Daarin zeggen we dat het hele systeem van het basisonderwijs niet klopt en dat men de berekening alleen op basis van de objectieve verschillen kan verrichten. Als men die objectieve verschillen bepaalt, moet men de louter rekenkundige realiteit afwegen tegen de politieke realiteit.

Er is ook een rechter bevoegd om die kwesties te ontrafelen. De Grondwet, dus het Arbitragehof, heeft die rechter aangeduid. Wij zullen ons daar naar schikken. Maar men moet het niet voorstellen alsof een aantal manifestaties van politieke koehandel de invulling zijn van artikel 24 van de Grondwet. Ik weet welke mening u erop nahoudt. Volgens u gaat het over 83 percent. Maar u gaat geen ernstige discussie aan.

De heer Freddy Sarens : Wij spreken vandaag nog niet over percentages.

De voorzitter : Mevrouw Maes heeft het woord.

Mevrouw Nelly Maes : Het probleem is dat we deze discussie in het parlement willen voeren. Men kan dit niet terugbrengen tot een afspraak die achter de schermen en tussen de netten wordt gemaakt. Het parlement hoort te bepalen wat de objectieve normen zijn. Om te beginnen moet het uitmaken wat er voor elk kind nodig is als men het onderwijs wil verschaffen. A fortiori zal de Vlaamse Gemeenschap de verantwoordelijkheid moeten opnemen om aan te duiden wat haar onderwijs objectief nodig heeft. Ik ben verbaasd dat men, ondanks de vele middelen waarover men in bepaalde kringen beschikt, deze objectieve cijfers hier nog nooit op tafel heeft gelegd.

De voorzitter : Minister Van den Bossche heeft het woord.

Minister Luc Van den Bossche : Ik hoop dat de heer De Gucht in de toekomst en bij andere gelegenheden dezelfde woorden zal spreken en zal pleiten voor een studie. Ik hoop dat hij er – net als nu – niet aan zal toevoegen dat de 76/100-verhouding een grote benadeling is voor het gemeenschapsonderwijs. Dat hoor ik hem altijd zeggen wanneer hij voor andere auditoria spreekt.

De heer Karel De Gucht : Dat is ook zo. Ik zeg nu dat dat ook uit die studie zal blijken.

Minister Luc Van den Bossche : Het verheugt me dat u aan de studie zult meewerken.

Mevrouw Maes, u doet alsof het bepalen van de objectieve verschillen eenvoudig is. Ik beloof u dat u zult opkijken van de moeilijkheid van het opmaken van een definitiestudie. Niet de uitvoering ervan, maar de studie zelf wordt aarts moeilijk. U zult dan niet meer zo hoog van de toren blazen. Het parlement zal bepalen wat er in het decreet komt, welke middelen worden gespendeerd en welke niet. Ik heb gisteren gezegd dat het parlement zeer nauw zal worden betrokken bij deze studie. Ik meen dat.

De heer Karel De Gucht : De vraag is niet of de studie makkelijk of moeilijk wordt. Ik ben ervan overtuigd dat dat moeilijk wordt. Maar artikel 24 van de Grondwet zegt uitdrukkelijk dat het op die manier moet gebeuren. Dan moeten we daar toch aan beginnen ? We kunnen dit niet via de politieke koehandel oplossen, zoals met het decreet op het basisonderwijs en het polderakkoord.

Minister Luc Van den Bossche : Men kan de meerderheid niet verwijten wat men zelf doet. U verkondigt zelf dat het verschil wel 50 percent is. Als we daar nu 25 percent van maken, zitten we volgens u fout. U begaat dan dezelfde fout.

De voorzitter : Mevrouw Maes heeft het woord.

Mevrouw Nelly Maes : Ik wil zowel de minister als de heer De Gucht helpen. Het is niet zo moeilijk. Ik was zeven jaar schepen van Onderwijs in een kleine tot middelgrote stad. Ik heb toen vastgesteld dat de subsidiëring voor het vrij onderwijs en het gemeentelijk onderwijs duidelijk onvoldoende is. Het valt eenvoudig te berekenen wat in de gemeenten bij de toelagen moet worden gevoegd om een normaal lopende basisschool te laten draaien.

De cijfers over die bijkomende middelen zijn makkelijk terug te vinden in de begrotingen van de gemeenten. De vrije scholen die de middelen hebben moeten vandaag ook een zekere solidariteit aan de dag leggen om hun lagere scholen te laten overleven. Ze kunnen genoeg cijfers voorleggen. Aan de andere kant is er het geld dat we spenderen aan het gemeenschapsonderwijs. Als men van goede wil is en als men ermee stopt de kosten van het ene net voortdurend te zien in functie van de kosten van het andere net, zal dit niet zo moeilijk zijn.

De voorzitter : Ik zal proberen het debat weer geordend te laten verlopen. Wat de objectieve verschillen betreft, zoals die in artikel 24 van de Grondwet zijn vevat, stel ik vast dat de meesten het erover eens zijn dat die moeten worden bestudeerd.

Ten tweede stel ik vast dat de minister zelf voorstelt dat het parlement daar nauw bij wordt betrokken. Ook dat lijkt me belangrijk. Ten derde wens ik er ten persoonlijke titel aan toe te voegen dat om de objectiviteit vast te leggen, men misschien eerst het boek *Objectivity and Social Research* van nobelprijswinnaar voor economie professor Gunnar Myrdal zou moeten lezen. Al onze vooroordelen over objectiviteit zullen we dan overboord moeten gooien. Dat is niet onaardig. Als we daarin slagen, kunnen we misschien objectiviteit vaststellen en meten. Mevrouw Maes, dat wordt een moeilijke oefening voor ons allen.

De heer Karel De Gucht : Mijnheer de voorzitter, het is inderdaad een moeilijke oefening. Wat in het debat vooral belangrijk is, is dat in artikel 24 van de Grondwet uitdrukkelijk staat dat het gemeen-

De Gucht

schapsonderwijs voldoende middelen moet hebben om zijn onderwijs in te richten. De echte vraag die men zal moeten oplossen, is de volgende : als men het gelijkheidsbeginsel volledig wil laten gelden, hoeveel bedraagt dan de factuur daarvan ?

Nu zegt men dat het om een bepaalde som gaat en dat dus de gelijkheid moet spelen. Men plaatst het gemeenschapsonderwijs in zo een situatie dat men ze niet meer kan organiseren. Dat is de echte uitdaging.

Tot besluit wil ik aanhalen wat het standpunt is van de VLD. We willen dat onmiddellijk de noden van het vrij basisonderwijs worden gelenigd. We hebben met de Volksunie en Agalev samen amendementen ingediend waardoor dit mogelijk zou worden. In tegenstelling met het Tivoli-akkoord, vinden we dat dit niet moet gebeuren met assignaten.

Minister Luc Van den Bossche : U vergeet het officieel gesubsidieerd onderwijs. Ik wil u helpen. U had het enkel over het vrij gesubsidieerd onderwijs. Ik zou niet willen dat u problemen krijgt met mevrouw Maes.

De heer Karel De Gucht : We stellen voor dat onmiddellijk de financiële noden van het vrij gesubsidieerd onderwijs worden gelenigd. Dat heeft inderdaad ook als gevolg dat het gemeentelijk onderwijs meer geld krijgt. Daar ligt echter het probleem niet. Mevrouw Maes zegt dat zelf. De noden dienen te worden gelenigd met echt – hard – geld. Niet met assignaten, maar met dukaten.

We stellen ook voor waar men die gelden kan halen. Men kan het bijvoorbeeld uit Vlaminov halen, het privé-tuintje van minister Van Rompuy.

Minister Wivina Demeester-De Meyer : Als u Vlaminov in een begroting wilt vergelijken met recurrente uitgaven – en dat durf ik niet te veronderstellen – dan geloof ik dat u best nog een cursus in begroting volgt. Vlaminov is eenmalig. Men heeft ook in de commissie gezegd dat het bij die ene keer zal blijven. Als men de Vlaminov-gelden wenst te gebruiken voor recurrente uitgaven, dan komt men er nooit.

De heer Karel De Gucht : Minister Demeester, in de commissie voor Economie heeft men met een amendement 400 miljoen frank toegevoegd aan de Vlaminov-maatregel. Wij beweren dat deze hele valse schooloorlog een halt kan worden toegeroepen door in de begroting voor 1998 400 miljoen

frank in te schrijven waardoor de noden van het vrij onderwijs worden gelenigd. Daarna kan men een studie maken over de objectieve verschillen en een redelijke oplossing zoeken.

Minister Wivina Demeester-De Meyer : Maar die gelden vindt u in de volgende begrotingen terug. Men kan een onderwijsbegroting niet spijzen met eenmalige maatregelen.

De heer Karel De Gucht : Mevrouw, ik weet dat ook. U zit op uw geld. Ik stel wel vast dat u voor de ene zaak meer op uw geld zit dan voor de andere.

Ten tweede, we stellen zeer uitdrukkelijk dat de artikelen uit het programmadecreet die betrekking hebben op deze onderwijsaangelegenheid moeten worden geschrapt. Degenen die daar tegen zijn, maken het parlement belachelijk. De voorzitter van het parlement zal dit al wel hebben begrepen. We moeten stemmen over teksten waarvan iedereen zegt dat ze niet meer bestaan.

Als derde element vinden we dat een toekomstgerichte financiering van het basisonderwijs, en achteraf van het secundair onderwijs, wordt opgezet die uitgaat van de noodzaak om open en vrij onderwijs te organiseren. Anders gesteld : het gemeenschapsonderwijs moet voldoende middelen krijgen. Bovendien moet een budgettaire ruimte worden gecreëerd zodat het gelijkheidsbeginsel voor het vrij onderwijs, het vrij gesubsidieerd onderwijs, het vrij officieel onderwijs en het officieel gesubsidieerd onderwijs zou worden waargemaakt.

Ten vierde : als dit Polderakkoord zal worden goedgekeurd ; als de SP voor dit dictaat van de CVP plooit – en ik heb de indruk dat ze daarvoor ondertussen voldoende is gehersenspoeld – dan zullen we naar het Arbitragehof stappen. Niemand moet dat voor ons doen ; we zullen dat zelf doen. Ik ben ervan overtuigd dat u zich in de lente van volgend jaar geconfronteerd weet met het schorsingsarrest van het Arbitragehof. (*Applaus bij de VLD*)

De voorzitter : De heer Swinnen heeft het woord.

De heer René Swinnen : Mijnheer de voorzitter, mevrouw en heren ministers, geachte collega's, de heer De Gucht getuigt van spreekvaardigheid en is ook een achtenswaardig man. Ik heb dan ook aandachtig naar hem geluisterd. Op enkele slogans na heeft hij evenwel geen enkel concreet element aangereikt om de zogenaamde Polder- en Tivoli-akkoorden als onvoldoende af te doen. Het excuus,

Swinnen

dat hij zich daarbij in het vuur van het debat heeft laten meeslepen, doet niet terzake.

Naar aanleiding van deze bespreking over voornamelijk werkingsmiddelen in het basisonderwijs, wil ik oproepen om de emoties die de jongste weken over dit onderwerp zijn opgelaaid, even terzijde te schuiven. We moeten dit debat in zijn juist perspectief – ook in de tijd – plaatsen. Laten we de feiten even op een rijtje zetten.

In de initiële onderwijsbegroting 1998 wordt een eerste uitvoering gegeven aan de bepaling van het decreet basisonderwijs over de verdeling van de werkingsmiddelen. Daarbij wil men de decretaal vastgelegde verhouding 100/76 concretiseren. Ik wil hier geen discussie aangaan over deze verhouding. We zullen dat wellicht in het voorjaar kunnen doen. De vaststelling dat de werkingsmiddelen voor het basisonderwijs in de zogenaamd gemengde Lorgo's niet in die initiële begroting waren opgenomen, heeft ertoe geleid dat de meerderheid een amendement heeft ingediend. Zo wilde men de werkingsmiddelen in de begroting laten opnemen, conform de mechanismen die zijn voorzien in het decreet basisonderwijs.

De vaststelling dat het om werkingsmiddelen van het basisonderwijs gaat, werd op geen enkel ogenblik door de ARGO betwist. Bijgevolg is er vanuit legistiek oogpunt geen andere mogelijkheid dan deze middelen te onderwerpen aan de mechanismen die zijn opgenomen in het decreet basisonderwijs. Dat moet ik zeker niet tegen de heer De Gucht zeggen. De gevolgen van zo een omvangrijke verdelingsoperatie zijn voor de normale werking van de ARGO-scholen een probleem. Daarom vragen we bijkomende middelen. Dat voorstel werd geuit tijdens de commissievergadering waarop ook u aanwezig was.

Het gaat om bijkomende middelen, ten belope van ongeveer 1,2 miljard frank. Deze middelen moeten tegemoetkomen aan twee bekommernissen van de SP-fractie. Ten eerste : de herverdeling van de middelen moet zodanig gebeuren dat het gemeenschapsonderwijs over voldoende middelen blijft beschikken om zijn bij Grondwet opgelegde taken op een kwalitatief hoogstaande wijze te blijven vervullen.

Ten tweede moet het gesubsidieerd onderwijs meer middelen krijgen zodat men kan tegemoetkomen aan de reële noden van deze scholen en men betere garanties kan bieden voor de kosteloosheid van

het basisonderwijs. Die twee bekommernissen vindt u zeker terug in de talrijke brieven die u en de collega's uit de commissie Onderwijs hebben ontvangen.

Met de indiening van de inmiddels in de commissie goedgekeurde amendementen, heeft de meerderheid uiting gegeven aan enerzijds de legistische consequenties van het decreet basisonderwijs en anderzijds de voornoemde dubbele bekommernis. Met een schrijven van de Autonome Raad voor het Gemeenschapsonderwijs, ondertekend door de voorzitter Steenhaut en de ondervoorzitters Van den Brande en Macharis, werden we erop attent gemaakt dat 'het decreet basisonderwijs het gemeenschapsonderwijs een besparing oplegt van 679,5 miljoen frank. Door een verdere inkrimping van zijn budget kan het gemeenschapsonderwijs niet langer de grondwettelijke verplichting van de Vlaamse Gemeenschap nakomen om de vrije keuze te waarborgen'. Einde citaat.

Aan de hand van een nota van de administrateur-generaal van de ARGO, wordt deze vaststelling financieel onderbouwd.

De heer Karel De Gucht : Mijnheer Swinnen, ik ben blij dat u zegt dat die stelling wordt onderbouwd door een nota van de administrateur-generaal van de ARGO. U bent het dan toch met mij eens dat parlementsleden een dergelijke nota mogen gebruiken als argument, want u citeert hem.

De heer René Swinnen : Ik geloof niet dat dit de nota is waarover de minister het had. Deze nota is de geofficialiseerde nota, ondertekend door de voorzitter en de twee ondervoorzitters van de ARGO.

De heer Karel De Gucht : Ik heb die niet gezien, dus ik kan er niet over oordelen. Ik oordeel alleen over de documenten die mij officieel zijn toegezonden.

De heer René Swinnen : Door deze noodkreet van de ARGO heeft de SP-fractie besloten om een nieuw initiatief te nemen waarbij aan de minister nog meer middelen worden gevraagd. Die vraag hebben we formeel gesteld tijdens de commissievergadering van vorige week donderdag. We zijn bijzonder tevreden dat de minister tot tweemaal toe is ingegaan op de vraag van mijn fractie om meer middelen uit te trekken voor het basisonderwijs. Tijdens de vergadering van gisteren hebben we dit standpunt nogmaals duidelijk weergegeven. We hebben er eveneens aan toegevoegd dat er een deugdelijke motivering moet komen tijdens dit

Swinnen

debat. Deze laatste eis moet vooral worden gesitueerd in het licht van het inmiddels bekendgemaakte advies van de Raad van State.

De heer Karel De Gucht : Ik vind het een rare zaak dat men vanuit de SP om een verdere motivering vraagt in verband met de amendementen waarover de Raad van State zijn advies heeft verstrekt. En de Raad van State heeft beslist dat die amendementen niet gemotiveerd waren.

De heer René Swinnen : Ze moeten meer gemotiveerd worden.

De heer Karel De Gucht : Maar dat zijn geen amendementen van de regering. Dat zijn amendementen van de SP en van de CVP. En als er een verdere motivering moet komen, krijgt u een nieuw amendement.

De heer René Swinnen : De motivering wijzigt de tekst van het amendement niet.

Ik wil even verder ingaan op dit advies. De Raad van State stelt ondubbelzinnig dat er op wetstechnisch vlak geen enkel probleem is om de ingediende amendementen in het programmadecreet op te nemen. De Raad bepaalt verder dat uit een expliciete en gedetailleerde verantwoording moet blijken dat de verschillen in de financiering, respectievelijk de subsidiëring van het gemeenschapsonderwijs en het gesubsidieerd onderwijs, zoals vervat in het decreet basisonderwijs, beantwoorden aan het gelijkheidsbeginsel dat in artikel 24, paragraaf 4 van de Grondwet wordt geformuleerd. Vooraf moet duidelijk worden gesteld dat de amendementen op het ontwerp van decreet houdende bepalingen tot begeleiding van de begroting, de verschillen tussen het gemeenschapsonderwijs en het gesubsidieerd onderwijs, wat het werkingsbudget betreft en zoals bepaald in het decreet basisonderwijs, niet wijzigen.

Het decreet op het basisonderwijs bevatte reeds een herverdelingsmechanisme om te komen tot een verhouding van 100 percent voor het gefinancierd onderwijs en niet minder dan 75,8 percent en niet meer dan 76,2 percent voor het gesubsidieerd onderwijs. Die verhouding blijft bewaard, maar wordt alleen veel sneller bereikt.

De Raad van State heeft zich al tweemaal over de bewuste objectiveerbare verschillen gebogen. Dit gebeurde een eerste keer toen het voorontwerp van decreet op het basisonderwijs op 13 september

1996 voor advies werd voorgelegd. Dit gebeurde een tweede maal toen de voorzitter van het Vlaams Parlement op 4 december 1996 om een bijkomend advies vroeg.

Hoewel de Raad van State in haar advies van 18 september 1996 verschillende bepalingen van het decreet aan het gelijkheidsbeginsel toetste, bracht ze de verschillen in het werkingsbudget niet ter sprake. Enerzijds citeert de Raad van State in haar advies van 9 december 1996 een arrest van het Arbitragehof. Naar aanleiding van het onderzoek van de tekst over het weigeren van leerlingen in het gesubsidieerd vrij onderwijs, oordeelde het Arbitragehof immers dat er objectieve verschillen zijn die voortvloeien uit het feit dat het gemeenschapsonderwijs een openbare dienst is. Anderzijds beperkt de Raad van State zich in datzelfde advies tot de opmerking dat de decreetgever de bestaande financierings- of subsidiëeringsregeling mag behouden, of een andere regeling mag ontwerpen als de grondwettelijke beginselen worden nageleefd. De Raad van State uit dus geen kritiek op de verhouding 100 percent versus 75,8 percent en 76,2 percent.

Wat de objectiveerbare verschillen betreft, herhaal ik nog eens de argumenten die bij de bespreking van het decreet op het basisonderwijs in het parlement werden geuit, en die ondertussen op een aantal punten zijn verfijnd.

Een eerste argument is de keuze tussen godsdienst en zedenleer. Het officieel onderwijs is verplicht om in elke basisschool de keuze tussen alle erkende godsdiensten en niet-confessionele zedenleer aan te bieden. Er is dus een heel ruim aanbod aan cursussen in het gemeenschapsonderwijs. Indien nodig, moeten de zes erkende godsdiensten en niet-confessionele zedenleer worden ingericht. Bovendien kunnen ouders in het officieel onderwijs een vrijstelling van de keuze tussen godsdienst en zedenleer vragen. De leerlingen waarvoor een vrijstelling is gevraagd, moeten worden opgevangen wanneer hun klasgenoten godsdienst of zedenleer volgen.

Het verschil in omkadering tussen het vrij onderwijs en het gemeenschapsonderwijs bedraagt om die reden op dit ogenblik 6,41 percent van de omkadering per leerling. Men kan berekenen in welke mate dit verschil ook tot hogere werkingskosten leidt, onder meer voor lokalen en leermiddelen. Uit de rekeningen van de verschillende koepels blijkt dat de prijs van een extra klas godsdienst of zedenleer gemiddeld 55.000 frank bedraagt.

De heer Karel De Gucht : Ik ken de tekst die u nu voorleest.

De heer René Swinnen : Natuurlijk kent u die tekst, we hebben die samen besproken.

De heer Karel De Gucht : Weet u welke tekst dat is ? Dat is de tekst die minister Van den Bossche heeft voorgelezen in de commissie voor Onderwijs, toen we bij het begin van de bespreking van het decreet op het basisonderwijs zeiden dat de objectieve verschillen niet gemotiveerd waren. Hij werd er zich toen van bewust dat hij een motivering hoefde te geven.

Minister Luc Van den Bossche : Nee, het is niet die tekst. Het is een andere tekst. Het is een tekst die tot op heden in grote lijnen gelijkenissen vertoont. De waarheid klinkt inderdaad uit vele monden. Dat is wel waar.

De heer René Swinnen : Het spijt me, maar al die beschuldigingen en die sloganmatige, zelfs opruiende taal, bewijzen uw menselijke kleinheid.

De heer Karel De Gucht : Vreemd dat men het uit socialistische hoek heeft over opruiende taal. Was niet een socialistische slogan : 'proletariërs aller landen, verenigt u.' ?

De heer René Swinnen : Het is hier vanochtend en gisteren reeds gezegd : u bent er slechts op uit een mini-schoolstrijd te doen losbarsten. U bent blijkbaar gefrustreerd omdat we er met gezond verstand zijn uitgeraakt en een degelijk akkoord hebben bereikt. (*Applaus bij de CVP en de SP*)

Ik vervolg de motivering. Het is immers noodzakelijk in te gaan op wat de Raad van State heeft gezegd. Dit orgaan stelde dat het officieel onderwijs, als openbare dienst, de benuttingsgelijkheid van elke burger moet respecteren. Het is bijgevolg verplicht alle leerlingen in te schrijven. De mogelijkheid tot selectief optreden bestaat niet. Ook hier is alleen een inschatting van de weerslag mogelijk. Trouwens, volgens mevrouw Maes zijn objectieerbare of objectieve verschillen vrij gemakkelijk vast te stellen. Mij lijkt het echter een onmogelijke taak om die volledig normatief vast te leggen.

Mijnheer De Gucht, als ik u goed heb begrepen, hebt u zelf gezegd dat die objectieve verschillen eigenlijk een samenvoeging zijn van twee delen. Enerzijds is er een gedeelte dat normatief, via parameters zal kunnen worden vastgesteld. Anderzijds zal er steeds een inschatting moeten gebeuren door

het beleid, dus door het Vlaams Parlement. Zo een inschatting, die dus niet exact is vast te leggen, kan slechts via een consensus of toch ten minste een meerderheid totstandkomen. Weet u een andere weg, dan ben ik steeds bereid naar u te luisteren.

De heer Karel De Gucht : U zet de logica op zijn kop. Natuurlijk bevat het kwantificeren van die objectieve of objectieerbare verschillen een inschattingselement. De voorzitter van dit parlement had het hier daarnet over, toen hij verwees naar een Nobelprijswinnaar. Maar daarover gaat het niet. We zullen die inschatting maken en het Arbitragehof zal dan evalueren of ze binnen de grenzen van het aannemelijke ligt. De rechtspraak van het Arbitragehof is ook zeer duidelijk : het gaat om een inschatting die gedeeltelijk ruimte laat aan de politiek.

De heer René Swinnen : Ik geloof nooit dat het Arbitragehof een weegschaal zal gebruiken, zoals u suggereert.

De heer Karel De Gucht : Nee, mijnheer Swinnen, ik beweer net het tegendeel. In een aantal arresten, die trouwens gekend zijn, verklaart het hof inderdaad dat aan de beoordeling een inschattingselement is verbonden. Maar artikel 24 van de Grondwet bevat niet alleen het element van de objectieve verschillen. Ik heb de indruk dat u dat niet als dusdanig hebt ervaren. In het artikel staat ook zeer uitdrukkelijk dat het gemeenschapsonderwijs op het hele grondgebied moet worden georganiseerd, zodat het voor iedereen toegankelijk is.

De heer René Swinnen : Daartoe kom ik zo dadelijk.

De heer Karel De Gucht : U moet dus eerst berekenen hoeveel geld nodig is voor het gemeenschapsonderwijs en dan het gelijkheidsbeginsel toepassen, en dat laatste vanzelfsprekend met een politieke inschattingmarge. Niet omgekeerd.

De heer René Swinnen : Ik kom tot het derde punt. Het gemeenschapsonderwijs heeft iets meer leerlingen in het duurdere lager onderwijs dan in het kleuteronderwijs.

Een vierde mogelijk objectiebaar verschil : het gemeenschapsonderwijs heeft een groter percentage leerlingen in het buitengewoon kleuter- en lager onderwijs. Zo ligt het percentage van zijn leerlingen dat buitengewoon onderwijs volgt, twee maal zo hoog als bij het vrij gesubsidieerd onderwijs en vier maal zo hoog als bij het officieel gesubsidieerd onderwijs. Bovendien behoren bij het gemeen-

Swinnen

schapsonderwijs meer leerlingen van dat buitengewoon onderwijs tot de zwaardere types, en een veel groter aantal BO-leerlingen tot de types 2 en 4. Zonder deze verschillen te interpreteren kan men niet besluiten dat dit geen gevolgen heeft voor de werkingsmiddelen.

Meer algemeen en ten vijfde rekruteert het gemeenschapsonderwijs duidelijk meer sociaal-cultureel zwakkere leerlingen. Dit blijkt onder meer uit het volgende gegeven : het gemeenschapsonderwijs telt 20,4 percent van de doelgroep leerlingen in het basisonderwijs, ten opzichte van een totale populatie van 13 percent. Op basis van identieke criteria krijgt het gemeenschapsonderwijs 16,5 percent van de extra uren zorgverbreding. Een onderzoek van professor Verhaeghe van de RUG naar autochtone kansarmen in de arrondissementen Roeselare en Aalst, toont aan dat het officieel onderwijs 10 percent meer autochtone kansarmen telt dan het vrij onderwijs.

Ten zesde heeft het gemeenschapsonderwijs de grondwettelijke plicht voortdurend een redelijk gespreid onderwijsaanbod te verzekeren over het gehele grondgebied, en dit – voor het basisonderwijs – met 13,4 percent van de leerlingen.

Een zevende objectiveerbaar verschil is dat openbare diensten in vergelijking met VZW's op dit ogenblik nog aan strengere en zwaardere boekhoudkundige verplichtingen en controles zijn onderworpen.

Ten achtste spelen ook de lasten van het verleden een belangrijke rol. In een lange overgangperiode draagt het gemeenschapsonderwijs ook de gevolgen van beslissingen van de vroegere ministers als inrichtende macht van het rijksonderwijs, met onder andere veel onderhoudspersoneel en te grote terreinen en gebouwen. In zijn boek 'Werk maken van onderwijs' had wijlen Daniël Coens het in dat verband over 'paleizen en barakken naast mekaar'. Dit alles genereert hoge recurrente kosten voor onderhoud.

Volgens het Arbitragehof kan alleen het parlement deze verschillen appreciëren en een aangepaste behandeling uitwerken. De in het decreet op het basisonderwijs uitgewerkte verhouding, bevestigd in de amendementen op het programmadecreet, vormt een evenwichtige en billijke oplossing. Tot daar mijn proeve van bijkomende motivering.

Ik wil ook kort iets zeggen – zowel inhoudelijk als procedureel – over het Tivoli-akkoord, dat de minister gisteren aan de commissie heeft voorgesteld. Inhoudelijk doe ik vier vaststellingen.

Ten eerste, de tijdtabel met de verdeling van de bijkomende middelen en de bewuste 617,8 miljoen frank leert ons dat de herverdeling van dit bedrag volledig wordt geneutraliseerd door de inbreng van bijkomende middelen. Meer zelfs, in een tijdspanne van 9 jaar – van 1998 tot 2006 – genereert de ARGO 157,6 miljoen frank meer middelen dan dat hij vandaag krijgt.

Met dit bedrag wordt wiskundig het middelenverlies ingevolge de herverdeling van de 258,8 miljoen frank voor het MVD-personeel voor meer dan drie vierde geneutraliseerd. Uiteindelijk komt de inbreng van de bijkomende middelen er voor de ARGO op neer dat alleen de initiële bedragen van het decreet op het basisonderwijs worden herverdeeld volgens het decretaal vastgelegde mechanisme.

Ten tweede worden de middelen van de gemeentelijke, provinciale en vrije basisscholen fors verhoogd. U hebt dat ook zelf vastgesteld. Rekening houdend met de grote autonomie waarmee deze middelen kunnen worden aangewend, moeten alle scholen thans in staat zijn om zowel de administratieve ondersteuning als de materiële en didactische uitrusting kwalitatief te verbeteren.

Ten derde zorgt het nieuwe akkoord ervoor dat de in het decreet op het basisonderwijs opgenomen verdeelsleutel versneld wordt bereikt in het jaar 2003.

Ten vierde zijn we op het vlak van de bijkomende middelen zelf, tevreden met de inbreng van de nieuwe middelen die van buiten de onderwijsbegroting komen. De structurele toevoeging van 800 miljoen frank per jaar, over een periode van acht jaar, betekent toch een niet-onaanzienlijke injectie van extra werkingsmiddelen voor het basisonderwijs. Ik stel met genoeg vast dat ook minister Demeester tevreden is met deze structurele jaarlijkse injectie van 800 miljoen frank in het onderwijs.

Vanzelfsprekend zijn de bijkomende middelen niet allemaal rozengeur en maneschijn. De overdracht van middelen van het secundair naar het basisonderwijs zal ongetwijfeld reacties uitlokken. De niet-ervanging van omkaderingspersoneel bij natuurlijke uitstroom en ziekte, moet stipt en correct worden uitgevoerd, maar mag geenszins de beleidson-

Swinnen

dersteuning in het secundair onderwijs ondermijnen. De mogelijkheid om de solidariteit tussen scholen te laten spelen, moet dus worden gegarandeerd. Deze transfer van middelen zal geen enkel ontslag van personeelsleden tot gevolg hebben. Wat de repercussie voor de rationalisatie betreft, zullen de inspanningen van de betrokken netten gelijkwaardig worden verdeeld, met respect voor de realisatie van de vrije keuze.

Na de evaluatie door de fracties zijn we ervan overtuigd dat dit een goed akkoord is. We hebben geen blanco cheque gekregen, en zijn ervan overtuigd dat het nieuwe regeerakkoord binnen de kortst mogelijke tijd zal worden uitgevoerd, namelijk in het voorjaar.

De begroting voor het onderwijs wordt pas vanaf 1 september 1998 effectief toegepast. We hebben dus nog ruim de tijd om een grondig debat te voeren. Bij de aanpassing van de begroting kan men dan de nodige middelen inschrijven. Bijgevolg komen we gedeeltelijk of geheel tegemoet aan het advies van de juridische dienst, die ons aanraadt om hier een apart debat aan te wijden. Welnu, dit debat komt er in het voorjaar. (*Applaus bij de CVP en de SP*)

De heer Karel De Gucht : Ik stel vast dat de heer Swinnen een gelukkig man is. Dit is een goede zaak met Kerstmis en nieuwjaar in het vooruitzicht.

– *De heer Marc Olivier, eerste ondervoorzitter, treedt als voorzitter op.*

De heer René Swinnen : Ik vind deze gelukwensen van een gefrustreerd man contradictoair.

De voorzitter : De heer Huybrechts heeft het woord.

De heer Pieter Huybrechts (*Op de tribune*) : Mijnheer de voorzitter, minister, collega's, wat er de laatste weken op het vlak van onderwijs is gebeurd, werd door meerdere partijen terecht als een koe-handel of als Vlaamse wafelijzerpolitiek omschreven. Kortom, het is een vulgair centencompromis. Dit is van kwaad naar erger geëvolueerd.

Eind november besliste de Vlaamse regering om het budget voor het basisonderwijs te verhogen met 1,2 miljard frank. Dit was nodig om het verlies te compenseren dat het gemeenschapsonderwijs zou leiden door de herverdeling van de zogenaamde verborgen pot van het gemeenschapsonderwijs over alle netten. De CVP is eindelijk wakker

geschoten en wilde de discriminatie in de werkingsmiddelen tussen het gesubsidieerd onderwijs en het gemeenschapsonderwijs wegwerken. Jarenlang heeft de heer Annemans deze wantoestanden aangeklaagd, maar nooit heeft de CVP het Vlaams Blok hierin daadwerkelijk willen, kunnen of mogen steunen. Nu ja, beter laat dan nooit.

Niemand ontkent – althans naar buiten toe – dat de herverdeling van de werkingsmiddelen tussen de verschillende netten broodnodig was. De manier waarop dit gebeurde – door een typisch Belgisch compromis tussen CVP en SP – is voor ons onaanvaardbaar. De manier waarop deze partijen enkele amendementen in het programmadecreet inplantten ten einde het polderakkoord een wettelijke basis te verlenen, staat in schrill contrast met het zo vaak verkrachte begrip nieuwe politieke cultuur, waarop de traditionele partijen zich zo graag beroepen.

De Raad van State oordeelde dat het programmadecreet het decreet voor het basisonderwijs zuiver wetstechnisch kan wijzigen, maar dat dit niet aan te bevelen was. Het advies van de juridische dienst van het Vlaams Parlement dat het polderakkoord verwierp, was lastiger. Het is ongehoord om een akkoord met budgettaire implicaties tot het jaar 2007, op te nemen in een decreet dat betrekking heeft op een begroting van één jaar.

Het advies van de juridische dienst bracht de SP in een lastig parket. De voorzitter van het parlement, de heer De Batselier, kon immers moeilijk het advies van zijn eigen juridische dienst naast zich neerleggen. De SP kon echter ook moeilijk het akkoord met de CVP oplazen. Dit liet de tandem Dehaene-Tobback immers niet toe. De heer Louis Tobback is mee verantwoordelijk voor het Vlaamse regeerakkoord en dus indirect ook voor het polderakkoord. Onder druk van het ABVV en het ARGO moest hij er echter afstand van nemen. Voor demagoog Tobback is dat allemaal heel simpel : hij pompt er nog enkele miljarden in, of dat nu nodig is of niet, om zo een politieke crisis te vermijden.

Ook minister Van den Bossche moest willens nillens inbinden. In het programma 'De zevende dag' verklaarde hij onlangs dat er dankzij het polderakkoord geld genoeg voorhanden was. Eventueel zou in de toekomst het onderwijsbudget moeten worden verhoogd. Maandag zat hij samen met de ministers Van den Brande, Demeester en Martens rond de tafel om het budget van het basisonderwijs te verhogen met 1,9 miljard frank. Er was extra geld nodig, niet omdat het onderwijs dit nodig

Huybrechts

heeft, maar om een politieke crisis te vermijden. Een correcte berekening van wat de verschillende netten nodig hebben om kwalitatief goed onderwijs te verschaffen, was niet de maatstaf.

De hamvraag was waar het extra bedrag dan vandaan moest komen. Voor minister Van den Bossche kwam het onderwijsbudget daar niet voor in aanmerking. Begrotingsminister Demeester liet hem echter verstaan dat hij het bedrag zelf mocht ophoesten. Ze haalde haar slag grotendeels thuis : van haar begroting wordt niets afgesnoept. Volgens het principe 'après nous le déluge' zal haar opvolger in 2001 in een bedrag van 60 miljoen frank en in 2006 zelfs in een bedrag van 360 miljoen frank moeten voorzien.

Het is een goede zaak dat er voor het basisonderwijs bijkomende financiële middelen worden uitgekeerd. Dat gaf ik gisteren reeds toe. De manier waarop dit gebeurt, valt echter te betreuren. De christelijke onderwijscentrale en het socialistische ACOD zijn allesbehalve gelukkig met het huidige voorstel. Voor het ACOD is dit akkoord slechter dan het vorige.

De SP zal binnenkort op haar beslissing terugkomen. Wat ze gisteren heeft gezegd, werd vandaag weer ingeslikt. Wat ze vandaag zegt, slikt ze morgen wel in. Enkele weken geleden was het nog onmogelijk dat de hervorming van het secundair onderwijs het basisonderwijs financieel ten goede zou komen. Vandaag is dat plotseling wel het geval. Het akkoord over het basisonderwijs wordt voornamelijk gefinancierd door inleveringen van het secundair onderwijs, dat het gelag betaalt.

Het wordt helemaal te gortig wanneer de Vlaamse regering van ons verwacht dat we morgen het eerste en reeds achterhaalde amendement op het programmadecreet zullen goedkeuren. Nadien moeten we ons over het nieuwe en gewijzigde akkoord uitspreken. We moeten dus stemmen over iets waarvan we nu al weten dat het niet zal worden uitgevoerd.

De lat zal dus op termijn wat gelijkjer worden gelegd door er naar aloude Belgische gewoonte meer geld tegenaan te gooien. Zoals reeds gezegd, betwijfel ik sterk of de crisis tussen de CVP en SP bezworen is. De toekomst zal dit uitwijzen.

Ten slotte, mijnheer de minister, vraag ik u nogmaals om geen geld meer uit te trekken voor de franstalige basisscholen in de faciliteitengemeen-

ten. Aangezien de Franse gemeenschap elk jaar opnieuw weigert de Vlaamse school in Komen te financieren, hoeft de Vlaamse regering deze verplichting ten aanzien van het franstalig onderwijs in de Vlaamse faciliteitengemeenten niet langer op zich te nemen. Deze middelen kunnen veel beter worden besteed aan een bredere omkadering van de Vlaamse scholen in Brussel. (*Applaus bij het VB*)

De voorzitter : De heer Vandembroeke heeft het woord.

De heer Chris Vandembroeke (*Op de tribune*) : Geachte leden van de regering, waarde collega's, de Volksunie heeft mij gemandateerd om een klein half uurtje te spreken, dus ik hoop op jullie aandacht. Ik zal, zoals dat al meer is gebeurd, een meer afstandelijke algemene inschatting brengen, niet zozeer over de begroting as such, maar inzonderheid over het begrotingswerk. Ik licht dat dadelijk toe. Daarna zal mevrouw Maes nog een algemene en vervolgens de heer Bogaert een meer punctuele toelichting geven.

Minister-president Luc Van den Brande : Is er geen statistische ruis met betrekking tot het gehele quantum van de VU-fractie ?

Mevrouw Nelly Maes : De afspraak is dat, naarmate de duur van de ene spreker toeneemt, de spreek-tijd van de andere zal afnemen.

De heer Chris Vandembroeke : Mijnheer de minister-president, ik kom sowieso op die ruis uit, want ik werk met enkele zo objectief mogelijke cijfers waar de ruis helemaal uit verdwenen is.

Bij wijze van aanloop tot mijn uiteenzetting wil ik het houden bij enkele formele facetten. De manier waarop het begrotingswerk in één woord wordt omschreven, frappeert mij. De minister-president heeft het over een kantelmoment. In zijn repliek, onmiddellijk aansluitend op de Septemberverklaring, had de heer De Roo het over een scharniermoment. Ik onthoud net dezelfde bewoordingen bij de heer Vandendriessche in een bepaalde commissie die ik zo goed mogelijk tracht te volgen. Ik lees ook meermaals de SERV-nota's. Dat is een bijzonder waardevol document. Daarin spreekt men over een sleutelmoment.

Er zijn twee redenen voor dit formele woordgebruik. De eerste is dat we inderdaad een historisch moment beleven met een begroting die in evenwicht is. Ik kom daar straks nog op terug. De andere is het tijdsaspect : we zitten halverwege de zit-

Vandenbroeke

tingsperiode. Dat is een moment voor wat bezinning en reflectie op wat geweest is. Vandaar dat ik niet enkel spreek over de begroting as such, maar eerder over het begrotingswerk van deze regering en dat ik zelfs even terugga naar een vorige zittingsperiode. Maar dan omgekeerd uiteraard. We leven niet van het verleden. We actualiseren en we bekijken een toekomstgerichte dimensie. Welnu, collega's, dat is het tweeluik dat ik in mijn uiteenzetting wil brengen : een stukje historische reflectie en, actueel, in de toekomst kijken.

In eerste orde is er de inschatting van het begrotingswerk van de voorbije jaren. Als ik dat namens de Volksunie probeer te evalueren, onderken ik een drieluik. In alle eerlijkheid : het houdt een aantal pluspunten in, enkele schoonheidsfoutjes, waar ik aan voorbij ga, maar ook enkele heel belangrijke negatieve elementen. Schoonheidsfoutjes zijn opmerkingen zoals ze door de Inspectie van Financiën en door het Rekenhof worden geformuleerd. Mevrouw de minister, in de commissie hebt u altijd bij dit soort van opmerkingen gezegd dat u er rekening mee zult houden of hebt u aangeduid waarom het eventueel niet of nog niet kan. Maar hier ga ik verder niet op in.

Eerst zijn er de pluspunten, want men kan het zonlicht niet ontkennen. De Volksunie heeft de eerlijkheid om de manifeste pluspunten in de begroting en het begrotingswerk van de voorbije jaren te erkennen, alleen al omwille van het feit dat dit een historische begroting is en dat minister Demeester met visie aan begrotingswerk doet. Voor het jaar 2010 staat een bepaalde norm voorop die toelaat om met een constant groeiritme te werken, ook wetende dat onze begroting een dominante uitgavenbegroting is. Of die norm verhoogd of verlaagd wordt, laat ik nu even buiten beschouwing. Op zichzelf gaat het om budgettair begrotingswerk met een visie. Dat houdt een contrast in met bijna alle andere regeringen, die met ad-hocmaatregelen moeten uitpakken.

Er is nog een ander pluspunt in het optreden van minister Demeester, namelijk het feit dat ze de heer Geens navolgt in zijn uitspraak : wat we zelf doen, doen we beter. Ze probeert vanuit haar beleid die accenten te leggen. Vanmorgen zijn de wijzigingen in de indexering en de heffing op onder meer materieel en outillage ter sprake gekomen. De manier waarop kijk- en luistergeld geïnd wordt, legt ons geen windeieren. Wat we zelf doen, doen we beter.

Idem dito voor de onroerende voorheffing. Die zullen we zelf innen, met een klantvriendelijke gerichtheid. Wie vrijstelling kan genieten, zal ze ook krijgen. A fortiori de eigenaars, voor de huurders zit het moeilijker. Maar ook hier weer een 'o wee' voor wie onder u de Franstalige pers nog leest. In 'La Libre Belgique' heeft men het over 'la provocation de madame Demeester'. Dat is de evidentie zelf. We zien minister Demeester met recht en met reden aankloppen bij het overlegcomité. Ze heeft ons dat toegelicht in de commissie. Inderdaad, over de verwijlintersten en de boetes, een dossier dat de heer Cannaerts zeer goed kent, wil ze overleg plegen met premier Dehaene en met de federale minister van Financiën. Mevrouw Demeester overtuigt ons ervan dat ze met een verregaande regelmaat dit punt onder de aandacht probeert te brengen. Tot daar de pluspunten.

Er zijn ook negatieve punten, die ik meteen zal verduidelijken. Ik wil me toch een heel klein beetje indekken, want ik ben geen einzelgänger in de kritiek. Mijn collega aan de RUG, professor in macro-economie Freddy Heylen, zegt dat het opstellen van een budgetanalyse en een begroting meer is dan alleen met cijfers werken. Men moet ook de contouren inschatten. Ik lees in het SERV-rapport, en ik vertaal vrijuit, dat een begroting meer is dan het cijfermatige. Men moet ze ook evalueren op de maatschappelijke en sociaal-economische contouren.

Ik zeg dan ook aan de regering en meer bepaald aan minister Demeester dat begrotingswerk meer is dan alleen maar boekhouding en cijferwerk. Wat begrotingswerk eigenlijk is, wordt het best verwoord in het Frans : 'Gouverner, c'est prévoir'. We moeten dus nagaan wat onze pijnpunten en onze troeven zijn.

Deze begroting is in evenwicht. Ik toets dit gegeven aan het conjuncturele, cyclische gebeuren. Ik zal daar kort over zijn, want dit kwam deze morgen reeds aan bod in een soort welles-nietesspelletje. Het gaat ons conjunctureel goed. We kennen dit jaar een reële groei tussen 2,5 en 3 percent. De wisselkoersen maken ons het leven gemakkelijk. De appreciatie van onder meer de dollar met 20 à 25 percent, geeft onze export ademruimte. Er zijn de uitbreidingsinvesteringen en het herstelde vertrouwen van de consumenten.

En wat meer is, mevrouw de minister, er zijn de gunstige demografische cijfers. Elk jaar opnieuw tracht ik, voor het jaar rond is, te weten te komen hoe het met onze demografie gesteld is. Ook dat is een nieuwe en belangrijke sleutel in de conjunc-

Vandenbroeke

tuuranalyse : als de jonge actieven weer in het leven geloven, zullen ze er ook in investeren. En wat stellen we vast ? Voor het eerst sinds zes jaar is er een lichte stijging van het geboortecijfer. Dit cijfer steeg slechts met één percent, maar het is een hoopvol teken en een bevestiging van het nieuwe vertrouwen. De begroting is dus in evenwicht en we kunnen ons dus iets meer veroorloven.

De voorbije jaren werd de vijs keihard aangeschroefd en dit terwijl we in een deflatoire situatie verkeerden. De vrijmaking van de Europese markt en de deflatoire Maastrichtnorm deden ons pijn. Ook de wisselkoersen vielen tegen zodat bijvoorbeeld de textielsector op de knieën werd gedwongen. Het was dan ook niet verwonderlijk dat het aantal werklozen en faillissementen in de voorbije jaren enorm steeg. De geboortecoëfficiënt van nieuwe bedrijven was nog nooit zo laag : een daling in vijf jaar van 15 naar amper 6 percent. En op dat moment – begrijpe wie het begrijpen kan – pakt de regering met zoiets uit : een perfecte negatie van de conjunctuurbeweging. Als het goed gaat zoals vandaag, geven we bij. Als het slecht gaat en er is een recessie, schroeven we de vijs nog harder aan.

Mevrouw de minister, er is nog meer. Ik heb mijn SERV-rapport zeer goed gelezen. Ik zou willen terugkeren naar het eerste Vesoc-akkoord in 1993. Er was toen een akkoord om bovenop de begroting met het Vesoc-akkoord uit te pakken. In 1994 zei de regering dat dit niet langer kon en dat dit in de begroting moest komen. Ik combineer nu Vesoc-I en Vesoc-II : 14,5 miljard frank, waarvan 81 percent benut en 19 percent onbenut. Afgerond 2,5 miljard frank laat men in een recessie dus onbenut.

Ik voeg hier de Sint-Michielsakkoorden van 1993 aan toe. Men had toch kunnen voorzien dat er een recessie zou komen. Conjunctuurcycli komen immers niet uit de lucht gevallen. De oorspronkelijke afspraak van de Sint-Michielsakkoorden luidde dat 50 percent van de middelen zou worden gebruikt voor schuldaflossingen en 50 percent voor het onderbouwen van economische investeringen. Het jaar daarop werd dit volledig herzien op een moment van hyperrecessie. Daardoor werd 75 percent benut voor het afbouwen van de schulden en amper 85 percent voor de input van middelen.

We kunnen nog één elementje toevoegen aan dit verhaal. In 1996 werd een protocol afgesloten waarover ik al verschillende vragen heb gesteld aan minister Demeester. Het werd op een zeer

slecht moment afgesloten met de federale overheid. De vraag luidde wat Vlaanderen zou doen als inspanning om de overheidsfinanciën te saneren. Vlaanderen zou – op een moment van recessie – weer eens een extra inspanning leveren om dit te realiseren. Begrijpe wie het begrijpen kan, collega's. Indien we het beleid van een schitterend minister van Begroting van op afstand bekijken en dit confronteren met het macro-economisch geheel, dan moeten we besluiten dat er ergens iets wringt.

Ik rond mijn historisch luik af met enkele vragen. Hoe kan dit alles ? We hebben een schitterend minister, maar ze gaat volledig contracyclisch te werk. De minister zal hierdoor de annalen van de geschiedenis halen. Ik herhaal dat ik niet begrijp hoe een expert in de begroting blijkbaar een tik-keltje onhandig of onkundig is op het macro-economisch vlak. Ik zie hiervoor vier mogelijkheden. Mevrouw de minister, ofwel is dit gebeurd uit schrik, ofwel bent u gecomplexeerd, ofwel deed u het uit opportunistie, ofwel hebt u een te beperkt vertrouwen in de toekomst.

Mevrouw de minister, wetende dat u ook een andere bevoegdheid heeft, kan het kloppen dat u uit schrik hebt gehandeld. U kent beter dan wie ook de problemen van de vergrijzing van de bevolking. Ik ben het met u eens dat u behoedzaam moet zijn en uit moet pakken met reserves, en dat u pensioenfondsen aanlegt. Ik herhaal evenwel dat het beste tegenwicht voor de veroudering en vergrijzing erin bestaat iets te doen aan de ontgroening. Ik zal hier straks op terugkomen.

Mevrouw de minister, u bent allicht een beetje gecomplexeerd. Mijn fractie begrijpt dit. U draagt immers de gevolgen van de Belgische kwaal : schulden opbouwen tot het niet meer mooi is. Daarom vinden we in uw beleidsbrieven meermaals terug dat u hier iets aan wilt doen. U aanvaardt dit gegeven niet en stelt in uw beleidsbrieven dat u de Vlaamse jongeren niet wilt opzadelen met een schuldfactuur. Mevrouw de minister, dat u hier attent voor bent siert u, maar opnieuw overdrijft u lichtjes. U projecteert de schuldratio voor het jaar 2010, ik hou het bij de nominale bedragen. Wetende dat we bezig zijn met het afbouwen van de schulden, dan kom ik met mijn berekening uit op een schuldratio van 200 miljard frank. Indien we dit bedrag delen door – laat me even een chauvinist zijn – 6 miljoen Vlamingen, dan bedraagt het schuldfactuur-tje amper 30.000 frank. Wetende dat er inflatie is, moet ik u zeker vragen dit niet op te schroeven, want het bedrag is helemaal niet te ver-

Vandenbroeke

gelijken met de enorme factuur die door het Belgenland werd opgebouwd.

De derde reden is waarschijnlijk opportunisme, en ik zeg dit met schroom. Mevrouw de minister, ik verwacht hierop een concreet en direct antwoord. Het conjuncturele gebeuren van de voorbije jaren was zeer negatief. Net op dat moment werd de buikriem stevig aangehaald. Voor de volgende jaren verwachten we dat de conjunctuur weer wat aantrekt. Dit vraagt om soepelheid. Ik wijs u er dan ook met schroom op dat de contracyclische politiek een kerktoerenpolitiek is. Doe Vlaanderen dit niet aan ! Anderhalf jaar voor de verkiezingen actualiseren we het beleid. Er wordt voorgesteld om met afcentiemen te werken. Ook in de SERV-nota wordt dit opgemerkt. We kunnen ook de uitgaven aanzwengelen. Ondertussen worden er geen honderden, maar tienduizenden jonge mensen de woestijn ingestuurd. Mevrouw de minister, denk hier eens grondig over na.

Minister Wivina Demeester-De Meyer : Ik zal u daar uitvoerig op antwoorden. Wat u zegt, vindt u terug in de beleidsbrief waar we zeggen dat de norm moet worden aangepast. De norm is nu procyclisch, en dat is niet goed.

De heer Chris Vandenbroeke : Mevrouw de minister, u volgt onze redenering volledig : we moeten geen vlucht vooruit nemen, maar de Vlaamse economie rustig opbouwen. We stellen echter vast dat u in uw begrotingswerk zeer statisch werkt. We zijn in het jaar 2010 vooraleer men weet dat er in die intermediaire fase veel zal gebeuren. We hebben het er vanmorgen over gehad. De commissie voor Staatshervorming bereidt dit voor. De fiscaliteit moet in elk geval voor een stuk onze bevoegdheid worden.

Deze regering is blijkbaar tot veel bereid. Als het geen Marivlam is, dan is het een Vlaminov. Is het geen Vlaminov, dan is het een Vlaminovin. Er zijn nog veel problemen. De werkloosheid daalt, maar er is er nog steeds veel te doen. Iedere werkloze in Vlaanderen is er voor de Volksunie een te veel. Iedere werkloze in Vlaanderen is een hypotheek op de toekomst.

Ik heb vanmorgen aandachtig geluisterd naar de wrijvingen tussen de verschillende partijen. Volgens de OESO bestaat conjuncturele werkloosheid bijna niet meer. Het gaat nu over structurele werkloosheid. Het probleem is minder wie er al dan niet werk heeft. De rol van het onderwijs is cruciaal

geworden : er zijn kenners en niet-kenners. 70 tot 80 percent van de bevolking kent het en kan het, de overige 20 tot 30 percent kan tot nader order niet mee. Voor de Volksunie is onderwijs dan ook de absolute topprioriteit in de begroting.

Laten we de begroting voor onderwijs, ook historisch, even analyseren. Tien jaar terug bedroeg de Vlaamse begroting voor onderwijs 50 percent van de totale begroting. Vandaag is dat afgerond 42,5 percent. Het is geen perfecte vergelijking want er is Sint-Michielsgeld bijgekomen.

We kunnen het geld voor onderwijs tegenover het BRP plaatsen. We nemen de proef op de som. De begroting voor onderwijs bedraagt vandaag 246 miljard frank, ten aanzien van een BRP van 5.200 miljard frank. Dat betekent minder dan 5 percent van het BRP.

We moeten teruggaan tot 1970 om eenzelfde verhouding tussen die twee te vinden. Het is een kwart eeuw geleden dat de onderwijsbegroting zo laag stond. Dit is geen pure oppositietaal. We hebben dit al meerdere malen aan minister Van den Bossche voorgelegd. Hij antwoordt ons dan altijd dat er een speling op dat cijfer zit. Maak er nu nog 250 of zelfs 260 miljard frank van, het blijft bij de 5 percent van het BRP en onze buurlanden zitten een heel stuk hoger.

De voorzitter : Minister-president Van den Brande heeft het woord.

Minister-president Luc Van den Brande : Ik geloof dat onze ideeën niet ver uit elkaar liggen, mijnheer Vandenbroeke. De hele regering is het erover eens dat we nooit te veel geld kunnen besteden aan onderwijs. Het moet natuurlijk betaalbaar blijven én kwalitatief in orde zijn.

U hebt misschien niet voldoende tijd, maar u mag de meer dan aanzienlijke inspanning, die we leveren op het vlak van onderzoek, ontwikkeling en technologie, niet vergeten. Alleen al voor deze zittingsperiode bedraagt dat budget 20 miljard frank meer dan voordien. We mogen het ene niet gebruiken als substituut voor het andere. Onderzoek of technologie kunnen onderwijs niet vervangen.

Dat levert een probleem op omdat we de jobs, die hieruit voortvloeien, nu nog niet kunnen presenteren. We kunnen een jaar nadien toch niet te koop lopen met de nieuwe jobs. Het lijkt daarom misschien vreemd dat we daar zoveel geld aan spenderen. Het onderwijs is een vitale pijler en draagt op langere termijn bij tot meer werkgelegenheid.

De heer Chris Vandenbroeke : Mijnheer de minister-president, ik wil gewoon de aandacht vestigen op uw manier van werken. U geneest de symptomen, wij zijn ambitieus en preventief aan de slag. Indien u de begroting voor onderwijs wilt opmaken zoals het hoort, hebt u ettelijke miljarden meer nodig. Vergelijk maar met de buurlanden en met de cijfers van de OESO.

Waar moeten we die middelen dan inzetten ? Voornamelijk en in eerste orde in het basisonderwijs. Alle psychologen en pedagogen leren ons het volgende : een kind wordt niet aan de universiteit gevormd, maar tussen de leeftijd van 0 en 12 jaar.

De Volksunie was samen met andere collega's bereid om geld ter beschikking te stellen van het basisonderwijs. De heer Bossuyt, die nu spijtig genoeg niet aanwezig is, stelde dat de SP de behoeder is van de ARGO. Collega's, leden van de regering, de Volksunie is niet de behoeder van de ARGO en ook niet van het vrij onderwijs. De Volksunie is de behoeder van kwaliteitsvol onderwijs. In het basisonderwijs is daarvoor geld nodig. We wensen de centen niet af te nemen van het secundair onderwijs, zoals men nu voorstelt. Dat houdt immers slechts een verschuiving in.

Mijnheer de minister-president, ik zal u bewijzen waarom dat niet kan en niet mag. We vinden niet dat de factuur van het secundair onderwijs niet zwaar is. Integendeel, ze is loodzwaar. Het gaat er in essentie om een loonbegroting. Men kan daar toekomstgericht optreden. Men kan met name zorgen voor een sociaal fonds. Men heeft er schitterende, maar oudere leerkrachten die zich nu moeizaam aanpassen.

In de toekomst is niet de kennisverwerving, maar wel de -verwerking van belang. Een aantal schitterende, oude leerkrachten hebben daar problemen mee. Mijnheer de minister-president, zorg voor een sociaal fonds. Laat ze uittreden en men zal meteen de mogelijkheid creëren om ook de werkingsmiddelen te imputeren in het secundair onderwijs.

Minister Luc Martens : Als men de natuurlijke afvloeiing voor de volgende jaren bekijkt, stelt men vast dat die zal toenemen. De maatregelen die nu worden genomen binnen het kader van het akkoord voor het onderwijs, zorgen ook voor het afstoten van leerkrachten. Het aantal ambten dat verloren gaat, is beduidend lager dan de natuurlijke afvloeiing. Voor de komende 5 tot 6 jaar schat men dit aantal op 3.000 terwijl ten gevolge van de genomen maatregel dit beperkt blijft tot 572. Er zullen met andere woorden 2.400 leerkrachten tij-

dens de volgende jaren in het onderwijs kunnen worden tewerkgesteld.

Het tweede punt waar ik de aandacht op wil vestigen, is dat men ook inzake onderwijs de verjonging kansen moet geven. Men heeft een aantal regimes die in andere administraties en diensten nauwelijks bestaan. De uitstapregeling voor leerkrachten is buitengewoon interessant. Ze worden door de leerkrachten ook gebruikt. Als men de 55-plus-regeling bekijkt, waarbij men 75 percent van de bruto verloning bekommt, dan stelt men vast dat nog geen 10 percent van de leerkrachten bereid zijn om te werken als ze ouder dan 60 jaar zijn. Men beschouwt het als een ultieme datum om het beroep te verlaten. Velen doen dit reeds als ze 55 jaar oud zijn. De reden hiervoor is dat het regime zo sociaal is. U pleit voor een sociaal fonds. Er bestaat echter al een uitstekend sociaal regime.

De heer Chris Vandenbroeke : Ik ben het met u eens. Mijnheer de minister, onze optie is dat, als men weet dat dit nu gebeurt, men in spoedtempo de twee processen extra moet activeren. Dit is dringend als men echt preventief en ambitieus wil optreden. Wij kunnen dat doen, in tegenstelling met Wallonië.

Er is nog een volgend luik, namelijk inzake techniek, apparatuur en nieuwe media in het onderwijs. Mijnheer de minister-president, als ik goed ben ingelicht, komt uit uw beleidsbrief het gezegde 'iedere kadee zijn PC'. Dat is een goed idee. Waar zijn we echter mee bezig ? Vanuit de departementen Wetenschapsbeleid en Onderwijs, en gedeeltelijk vanuit de bedrijven, brengen we hiervoor viermaal 500 miljoen samen. In een periode van vijf jaar maken de Nederlanders 2 miljard frank per jaar, of in totaal 10 miljard frank vrij. De vergelijking is frappant. Wat u doet is goedbedoeld, maar u realiseert dus niet uw doelstelling : een PC per kadee, maar wel : een PC per klas.

Minister-president Luc Van den Brande : Mijnheer de voorzitter, collega's, we hebben de bedoeling om dit samen met de Vlaamse ondernemingen te realiseren. Die ondernemingen hebben in dat verband een aanbod gedaan. Na de goedkeuring van de begroting zullen we daar, in de loop van de komende weken, werk van maken.

Volgens de voorliggende gegevens zullen we in een periode van drie, vier jaar effectief onze doelstellingen waarmaken. We zullen meer bereiken dan louter cijfermatig kan worden weergegeven. Zo zullen we onder meer overgaan tot upgradering, wat ook tot meer tewerkstelling zal leiden. We hebben

Vandenbrande

echt niet de bedoeling om oude karkassen in de klaslokalen te zetten.

De heer Chris Vandenbroeke : Zoals meestal het geval is, juichen we de visie van de minister-president toe.

Inzake onderwijs wil ik nog twee belangrijke aspecten bespreken. Ik wil het voorbeeld van de factuur van het HOBU en de universiteiten aanhalen. Ik laat hier even de universiteiten buiten beschouwing, om te vermijden dat u me van iets anders zou verdenken. Voor het HOBU wordt afgerond 19 miljard frank uitgetrokken. Voor de universiteiten is dat bedrag ongeveer 21 miljard frank. Die 40 miljard frank vertegenwoordigt 0,75 percent van ons bruto regionaal product. In Duitsland krijgt het hoger onderwijs 1,1 percent toegevoegd.

In Duitsland oordeelde men dat dit bedrag te laag was. Dat leidde er onlangs bijna tot een revolutie. Bij ons blijft het echter muisstil. De regering moet dus echt niet denken dat ze enorm grote inspanningen levert voor haar onderwijsbegroting. Als men vooruitziend wil optreden, moet er veel worden geïnvesteerd. Het allerbelangrijkste zijn wellicht de laaggeschoolden. Zij zijn de echt zwakkeren in de maatschappij. Het gaat dan vooral om stempelaars.

Ik deel in dat verband het denkkader dat de heer Candries hier heeft verwoord. Het spijt me dat hij ons binnenkort verlaat, want soms heeft hij iets visionair-filosofisch over zich. Hij zegt terecht dat het niet om laaggeschoolden gaat, want ieder kind heeft talent. Het gaat eigenlijk over het detecteren van dat talent. Het gaat immers om mensen die slecht of verkeerd zijn geschoold. De regering moet dus met middelen over de brug komen voor het bijzonder en het beroepsonderwijs, want daar zitten de zogenaamd zwakkeren.

Op die wijze kunnen we dan preventief optreden. Dat is veel beter dan minister Kelchtermans – te goeder trouw ! – maar wat te laten kureren am Symptom. De heer Sleecx heeft het ook voortdurend over die groep van zogenaamd zwakkeren. Die groep bezit echter ook talenten. Het onderwijs uitbouwen en daaraan verhelpen is een topprioriteit voor de Volksunie.

Een tweede element zal ik niet bespreken. Het betreft de economie en de infrastructuur. De heer Bogaert zal daarover spreken. Ik wil in dat verband enkel herhalen wat we in de SERV-rapporten kun-

nen lezen : de komende vijf jaar hebben we minstens 2,5 miljard frank nodig om enigszins ernstig werk inzake economie en infrastructuur te kunnen afleveren.

Het derde punt is welzijn : met recht en reden de begrotingspost die het meest groeit. Een volk dat zichzelf respecteert, zorgt voor het welzijn van gehandicapten, ouderen, enzovoort. De Volksunie wenst het aspect welzijn te benaderen vanuit een zeer brede dimensie. Inzake het gezinsbeleid wil ik vragen om de teksten te lezen van de Bond van Grote en Jonge Gezinnen, die zeer goed en toekomstgericht zijn. Luister eens naar wat de Nederlandse minister Melkert vertelt over het ouderschapsverlof. Ook het Scandinavische model is een zeer breed opgevat gezinsmodel, dat een aanzet geeft tot herverdeling van arbeid voor gezinnen met een kinderlast. Of moeten we spreken over kinderzegen ?

Het vierde punt is een grote prioriteit van de Volksunie : het activeren van het arbeidsbeleid voor de zwakkeren. Het is moeilijk remediëren, wanneer het gaat over 25- of 30-jarigen. Minister Kelchtermans wordt er dagelijks mee geconfronteerd.

Mevrouw de minister, tot slot wil ik in alle eerlijkheid toegeven dat u een begrotingsexpert bent. Wanneer de gelegenheid zich voordoet, moet u eens overleggen met de oppositie. Als u de oppositie niet volledig vertrouwt, kunt u naar de VU-fractie komen. We kunnen van u een en ander bijleren en wij zullen u al onze expertises over economie en macro-economie voorleggen. U zult dan toegeven dat de Volksunie positief en constructief wil meewerken en het beste van zichzelf wil geven. Onze doelstelling overstijgt de belangengroepen. De voorwaarde is dat het goed is voor Vlaanderen. *(Applaus bij de VU)*

De voorzitter : De heer Sleecx heeft het woord.

De heer Jef Sleecx : Mijnheer Vandenbroeke, uw uiteenzetting was zeer interessant, maar we moeten nog iets verder gaan. Op een bepaald ogenblik zullen we het begrip arbeid anders moeten definiëren. Tot nu toe werd het begrip arbeid gedefinieerd met behulp van het begrip loon. Het parlement moet duidelijk uitmaken naar welke maatschappij we evolueren. Als een bepaalde groep van mensen wordt uitgesloten door het steeds complexer worden van het productieproces, worden een aantal van deze mensen in de criminaliteit gedrukt. Zo creëren we een maatschappij die criminaliteit genereert. In de commissie moet ten gronde over

Sleecx

dit thema worden gediscussieerd. Niets is immers zo erg als een mens die zijn nuttigheidsgevoel voor de samenleving verliest. Hier moet over worden gepraat, en dit moet worden ingevuld.

De voorzitter : Collega's, de heer Vandenbroeke heeft ruimschoots van zijn spreektijd gebruikgemaakt. U zult het me niet kwalijk nemen dat ik aan de fractievoorzitter van de Volksunie vraag om met zijn collega's afspraken te maken. Ik had hem vijf minuten extra gegeven, maar uiteindelijk zijn er dat meer dan twintig geworden. Ik vraag u dus om onder elkaar afspraken te maken, want ik kan de voorziene tijdsspanne niet aanhouden.

Mevrouw Nelly Maes : Mijnheer de voorzitter, hoeveel tijd hebben we nu nog ? Als we geen tijd meer hebben, moeten we ook geen afspraken maken, maar gewoon zwijgen.

De heer Chris Vandenbroeke : Mijnheer de voorzitter, ik verontschuldig mij duizendmaal omdat ik te lang heb gesproken. Ik heb wel gemerkt dat u de tijd laat doorlopen bij elke onderbreking. Dat is niet mijn schuld.

De voorzitter : Mijnheer Vandenbroeke, dat is niet waar. Het secretariaat kan getuigen dat ik de klok heb stilgezet. U hebt dat trouwens zelf gezien. U moet de tijd in het oog leren houden.

De heer Chris Vandenbroeke : Mijnheer de voorzitter, ik keek zo aandachtig naar u dat ik de klok uit het oog verloor.

De voorzitter : De heer Sannen heeft het woord.

De heer Ludo Sannen (*Op de tribune*) : Mijnheer de voorzitter, mevrouw de minister, heren ministers, collega's, ik begin met een citaat van mezelf uit het verslag van de commissie voor Onderwijs.

Minister Luc Van den Bossche : Dat zijn meestal de beste citaten. (*Gelach*)

De heer Ludo Sannen : Ik citeer dus uit het verslag : 'De enige echte tegemoetkoming ten aanzien van het basisonderwijs zou een verhoging van de werkingsmiddelen moeten zijn die niet van het gemeenschapsonderwijs moeten komen'. En ook nog : 'De minister repliceert dat er bij het aanhouden van de redenering van de heer Ludo Sannen, waarbij de 617,8 miljoen frank in de verhouding 76/100 zou worden gehandhaafd voor de ARGO, 2.865 miljoen frank extra nodig zou zijn.'

Veertien dagen geleden was dit volgens de minister onmogelijk. De minister is nu blijkbaar van standpunt veranderd.

Minister Luc Van den Bossche : Ik kan toveren.

De heer Ludo Sannen : U kunt niet toveren. U bent van standpunt veranderd. Ik zou in zekere zin gelukkig moeten zijn.

Minister Luc Van den Bossche : Verheugt u zich ? Ik heb in de door u gewenste richting getoverd.

De heer Ludo Sannen : Ik zou dus in zekere zin gelukkig moeten zijn, want het basisonderwijs krijgt veel vlugger meer middelen.

Ik heb echter wel vastgesteld dat de verhoging van de middelen voor het basisonderwijs slechts na aanzienlijke demarches van de oppositie mogelijk werd. Aanvankelijk wilde de regering niet eens weten van die belangrijke verhoging van de werkingsmiddelen voor het basisonderwijs. Het oor ook bij de oppositie te luisteren leggen als ze gelijk heeft, is een voorbeeld van nieuwe politieke cultuur.

Het is wel jammer dat deze demarches moesten plaatsvinden naar aanleiding van een debat waarbij de terechte noden van het basisonderwijs werden ondergesneeuwd door een doelloze en achterhaalde schoolstrijdtaal. De CVP, die zich vaak opwerpt als de enige verdediger van het vrij onderwijs, goot vorig weekend nog wat olie op het vuur. Nochtans durf ik beweren dat er pas in de nieuwe voorstellen met de nieuwe verhogingen echt werk wordt gemaakt van bijkomende middelen voor het basisonderwijs. Nu pas komt er een inlossing voor de noden van zowel het basisonderwijs als het vrij onderwijs.

Dit is niet mogelijk geworden door de CVP, maar door de druk van anderen, onder meer van de oppositie. De CVP was aanvankelijk tevreden met 100 miljoen frank extra beleidsondersteuning en een volgens hun visie eerlijke verdeling van de verborgen pot met ARGO-middelen. Dankzij het initiatief van de SP werd daar in eerste instantie 1,2 miljard frank aan toegevoegd. Dankzij de druk van de oppositie zijn de middelen uiteindelijk opgedreven tot 3,1 miljard frank.

Mijnheer Sarens, wie is hier de verdediger van de echte belangen van het basisonderwijs én van het vrij onderwijs ?

Minister Luc Van den Bossche : Iedereen.

De heer Ludo Sannen : Ik denk dat deze bijkomende middelen voor het basisonderwijs dus heel terecht waren. Vergelijken we de uitgaven die Vlaanderen over heeft voor het basisonderwijs met wat de ons omringende Europese landen er voor over hebben, dan scoren wij het laagst. Tot vandaag geven we het minst uit voor het basisonderwijs. Trouwens, de plastische omschrijvingen die in de commissie voor Onderwijs werden gemaakt om de noodsituatie van het basisonderwijs te illustreren maken dit duidelijk. De reden waarom deze som van 3 miljard frank extra te rechtvaardigen was, behoeft dus geen enkel verder betoog.

Het is dan ook jammer dat tegenover de buitenwereld de indruk wordt gewekt dat die 3 miljard frank eerder hebben gediend om een schoolvrede af te kopen dan om werkelijk in te grijpen bij de echte noden van het basisonderwijs. Dat is jammer, omdat dit uiteindelijk het hele debat over het onderwijs hypothekeert. Het nu geformuleerde voorstel, dat duidelijk verschilt van het vorige voorstel, het zogenaamde Polderakkoord, beantwoordt dus aan de vraag van Agalev. Waarom? Vooral omdat het op vrij korte termijn een belangrijke financiële impuls creëert voor dat basisonderwijs. Omdat het aan de scholen de autonomie en de vrijheid geeft om deze bijkomende middelen zelf in te zetten, zoals ze die zelf belangrijk vinden. Omdat de regering, na meer dan een jaar druk en meer dan een jaar vragen, uiteindelijk bereid is gebleken om een wetenschappelijk onderzoek in te stellen naar de objectieve verschillen en de vraag hoe we deze in de toekomst via parameters moeten implementeren bij de verdeling van de werkingsmiddelen. Mijnheer de minister, hoe moeilijk deze oefening ook is, mijn fractie is bereid om daar met volle inzet aan mee te werken en naar antwoorden te zoeken. We willen immers koste wat het kost af van het nefaste schoolstrijddebate, dat toch zo dikwijls de kop opsteekt.

Het nieuwe financieringsplan voor het basisonderwijs zorgt er wel voor dat de artikelen 5 tot en met 10, zoals deze nu in het programmadecreet zijn opgenomen, niet meer relevant zijn. Vandaar het amendement om deze ondanks alles toch uit het programmadecreet te verwijderen. Wanneer het Vlaams Parlement immers stemt over teksten die niet zullen worden uitgevoerd en waarvan men het achterhaalde karakter reeds heeft toegegeven, dan maken we onszelf belachelijk. Ik zal daar verder niet meer op ingaan : het lijkt me duidelijk genoeg. Of moeten deze artikelen toch behouden blijven omdat men er in bepaalde kringen niet eens van overtuigd is dat het nu voorgestelde regeringsakkoord uiteindelijk ook zal worden verwezenlijkt?

Enig scepticisme lijkt me op dat punt immers wel terecht. Ik wil me in dat verband richten tot de SP. Beseffen de SP-leden wel dat ze, wanneer dit wordt goedgekeurd en het nieuwe akkoord niet wordt uitgevoerd, een erg nefast financieringsmechanisme in het leven hebben geroepen, vooral voor het net dat hen zo dierbaar is?

Ook Agalev is enigszins sceptisch. Het was volgens ons immers niet verstandig om de bijkomende middelen voor het basisonderwijs hoofdzakelijk uit het secundair onderwijs te halen. We weten immers allen dat er ook binnen dit secundair onderwijs essentiële noden bestaan, die niet worden gelenigd. In dit verband denk ik aan de nood aan werkingsmiddelen voor het technisch en het beroepsonderwijs, daarnet door de heer Taylor nog duidelijk naar voren geschoven als een belangrijk aandachtspunt. Wat doet men nu? Alvorens op dat vlak de andere noden worden opgelost, misschien via herschikkingen binnen de kredieten voor het secundair onderwijs, neemt men reeds een massa middelen weg van dit onderwijs en laat men daar een probleem bestaan. Ik vrees dus dat dit nieuwe regeringsvoorstel vroeg of laat als een soort van boemerang weer op de regeringstafel zal belanden, vooral in de vorm van pertinente eisen gesteld vanuit het secundair onderwijs. Zo zorgt men er alleen maar voor dat het cijferdebat wordt verschoven van het basisonderwijs naar het secundair onderwijs. Het echte probleem van de daadwerkelijke behoeften van een aantal onderwijsniveaus blijft zo nog steeds onaangeroerd.

Het akkoord, zoals het nu voorligt, roept ook nog een aantal andere vragen op. In welke mate gaat het hier over de correcte cijfers? Beantwoorden deze cijfers aan de werkelijkheid? Ik heb al een eerste vluchtige vergelijking gemaakt tussen dit akkoord en het Polderakkoord. Zo heb ik gemerkt dat de cijfers van de omkaderingsmiddelen die aanvankelijk vrij zouden komen uit het secundair onderwijs voor het basisonderwijs, verschillen van de omkaderingsmiddelen die nu worden vrijgemaakt ten aanzien van het jaar 2006. Ik hoop nu maar dat deze nieuwe cijfers inderdaad de juiste zijn.

Minister Luc Van den Bossche : Mijnheer Sannen, deze cijfers zijn zeker correct.

De heer Ludo Sannen : Hoe zit het voorts met de mogelijkheid tot instroom van jonge leerkrachten? De eerste cijfers die ik hierover heb gekregen, lijken dat inderdaad nog mogelijk te maken, maar toch wil ik dat eerst in de praktijk nog wel eens zien. Als we rekening houden met de natuurlijke

Sannen

afvloeiing, moeten we toch ook nog voldoende ruimte laten voor het inzetten van jonge leerkrachten in het secundair onderwijs. Anders haalt men de kwaliteit en de dynamiek uit dat secundair onderwijs.

Minister Luc Van den Bossche : Mijnheer Sannen, de cijfers die u hebt gekregen, zijn opgedeeld in de drie categorieën van uitstroom. Deze drie categorieën worden ook samengeteld om een totaalcijfer te krijgen. Per categorie is er bovendien ook nog een onderverdeling per net. De COC beweert dat er ongeveer 670 jobs verloren gaan. Terzelfder tijd is er echter ook een natuurlijke uitstroom van ongeveer 3.200 mensen. Met andere woorden, de natuurlijke instroom is die 3.200 verminderd met die 680. Zo komen we dan aan ongeveer 2.520.

De heer Ludo Sannen : Mijnheer de minister, ik zal u voorlopig op uw woord geloven. Later zullen we wel zien of dit ook tot uiting komt in concrete beleidsteksten en beleidsdaden.

Ik heb ook nog een volgende belangrijke vraag. Hoe zal men deze macrobenadering – zoveel afvloeiingen binnen de omkadering – concreet toepassen op de diverse scholen ? Dit zal waarschijnlijk een zeer moeilijke oefening zijn. Ik kan me voorstellen dat bepaalde scholen met een tamelijk verouderde omkadering zitten inzake het administratief personeel. Stel dat er één of twee mensen moeten afvloeien. Als er dan nog iemand ziek wordt, blijft er uiteindelijk nog maar één over. Men zal dit dus op een degelijke manier moeten aanpakken. Anders zullen een aantal scholen in een onwerkbaar situatie terechtkomen.

Mijnheer de minister, ik hoop dus dat u mijn scepticisme kunt begrijpen. Ik ben er nog lang niet zeker van dat dit akkoord in zijn huidige vorm zal kunnen worden omgezet in concrete cijfers en decreten.

Oorzaak van dit alles is natuurlijk de stugge houding van minister Demeester. De voorbije dagen verkondigde zij aan iedereen die het horen wilde dat er voor het onderwijs geen bijkomende middelen konden worden vrijgemaakt uit de begroting, zeker niet in deze regeerperiode. Erger nog, de minister deed uitschijnen dat ons onderwijs te duur is. Zij pakt dan graag uit met de totale percentages van de begroting voor onderwijs.

Ik wil erop wijzen dat verhoudingsgewijs de onderwijsbegroting alsmal kleiner wordt in verhouding

met de totale begroting. In 1996 maakte de onderwijsbegroting nog 43,47 percent van de totale begroting uit. In 1997 was dit gedaald tot 43,05 percent. Voor 1998 is het nog verder gedaald tot 42,67 percent. Misschien moet dit cijfer nu een beetje worden aangepast, maar dan toch maar na de komma.

Dit is een verkeerd debat. De uitgaven voor onderwijs moeten niet worden vergeleken met de totale begroting, maar met het bruto regionaal product. Op die manier is een vergelijking met onze buurlanden mogelijk. Voor Nederland bedraagt dit 5,4, voor Duitsland 6, voor Frankrijk 6,4, voor de VS 6,6, en voor Denemarken 8,4 percent van het bruto regionaal product. In Vlaanderen halen we hooguit 5,2 percent. De OESO-norm, zoals hij voorkomt in een rapport van 10 december 1997, bedraagt 6 percent.

Mevrouw de minister, u kunt dan toch niet beweren dat we overinvesteren in ons onderwijs. Uw stugge houding gaat totaal in tegen de evolutie in andere landen. Clinton, Blair en Kok stellen onderwijs centraal in hun beleid. De Vlaamse regering zet liever cijfers centraal, en weigert bijkomende beleidsruimte te creëren voor onderwijs. Onderwijs is nochtans de basis voor onze toekomstige welvaart en ons welzijn. De regering kampt dan ook met een gebrek aan visie en toekomstperspectief.

Minister Luc Van den Bossche : Ik wens een kleine correctie te maken. U vergelijkt cijfers met een verschillende inhoud. Zo wordt bijvoorbeeld de VDAB-begroting meegerekend in de cijfers van Nederland en Frankrijk, en bij ons niet. U moet de cijfers aanpassen, en pas dan kunt u vergelijken.

Wetenschappelijk onderzoek staat evenmin bij de cijfers voor onderwijs ingeschreven. Het geld gaat nochtans naar onderwijsinstellingen. In Duitsland behoort dit wel tot het onderwijsbudget. Dat is het probleem met uw vergelijking. Omnis comparatio claudicat. U leidt hieruit ten onrechte af dat er onvoldoende inspanningen worden geleverd, en dat er geen visie is.

De voorzitter : De heer Vandembroeke heeft het woord.

De heer Chris Vandembroeke : De minister heeft deels gelijk. Bepaalde elementen, zoals de begroting voor de VDAB, moeten inderdaad aan zijn begroting worden toegevoegd. Mijnheer de minister, voeg uw begroting bij deze van de VDAB en u komt nauwelijks aan 5 percent. De heer Sannen herhaalde dus wat ik al heb gezegd.

Vandenbroeke

Mijnheer de minister, als we het geld voor wetenschapsbeleid aan uw begroting toevoegen, dan klopt de rekening van de minister-president niet meer. Hij ambieert voor het wetenschapsbeleid en het onderzoek met economische finaliteit een budget dat 2,2 percent van het bruto regionaal product bedraagt. U kunt de begroting voor het wetenschapsbeleid toch niet tweemaal verrekenen ?

Minister Luc Van den Bossche : Het gaat niet om het dubbel verrekenen van de begroting voor wetenschapsbeleid ! Sommige parameters kan men voor twee domeinen hanteren, dat weet u even goed als ik. Deze bedragen moeten worden toegevoegd aan het onderwijsbudget. Als men dat doet, dan haalt men betere resultaten dan de ons omringende landen.

De voorzitter : Mevrouw De Schamphelaere heeft het woord.

Mevrouw Mia De Schamphelaere : In alle Europese landen maken de wedden het grootste deel uit van de onderwijsbegroting, maar in de meeste Europese landen maken ook de pensioenen er deel van uit. Als men wil vergelijken, moet dat omzichtig gebeuren.

De heer Ludo Sannen : In het Unesco-rapport wordt 6 percent naar voren geschoven als een minimumeis voor een ontwikkeld land. Deze vergelijking moet misschien niet worden gemaakt, maar niet alle kosten die volgens het OESO-rapport verrekend zijn, zitten in het Unesco-rapport.

Minister Luc Van den Bossche : We hebben deze prestatie geleverd tijdens een zeer negatieve budgettaire conjunctuur waarbij we verplicht waren de deficits terug te schroeven om zo onder 3 percent te komen en een schuldenlast van meer dan 130 percent naar beneden te brengen.

De heer Joachim Coens : Mijnheer Sannen, het is merkwaardig dat u een financiële discussie over de cijfers voert, terwijl u de regering net verweet het niet over kwaliteit maar alleen over centen te hebben. Als u het totaalconcept vergelijkt met andere landen moet u het zelf ook over kwaliteit hebben.

De heer Ludo Sannen : Mijnheer Coens, dat vind ik een flauwe benadering. U haalt een alinea aan en doet alsof dit mijn hele betoog is. Ik wil enkel aantonen dat men niet alleen een onderwijsbeleid voert op basis van noden. Was dat het geval, dan had men niet zoveel van het secundair onderwijs

gevraagd, maar eerst meer middelen toegekend aan het beroeps- en het technisch onderwijs. Nu is men vertrokken van een behoefte in het basisonderwijs door een nieuw probleem in het secundair onderwijs te creëren.

Het nieuwe voorstel van het basisonderwijs en het genereren van middelen uit het secundair onderwijs is – hier parafraseer ik mijn fractievoorzitter – geen berekening, verrekening of afrekening, maar een misrekening.

Minister Luc Van den Bossche : Het is mooi als men kan financieren volgens de behoeften, maar in de praktijk moet men naar de zak zaaien, zoals mijn moeder me destijds leerde.

De heer Ludo Sannen : Mijnheer de minister, dit jaar beschikten we over een bepaalde beleidsruimte, maar we springen er op een te stringente manier mee om.

De manier waarop u uw begroting hebt opgesteld, is een grote mislukking. Jarenlange vragen uit het basisonderwijs hebt u genegeerd, aanbevelingen uit de commissie voor Onderwijs hebt u naast zich neergelegd. Slechts onder druk van de commissieleden was u een eerste keer bereid om de middelen te verhogen van 100 miljoen frank naar 1,2 miljard frank. Onder druk van – onder andere – de oppositie wilt u in 2006 een bedrag van 3 miljard 103 miljoen frank ter beschikking stellen voor het basisonderwijs.

De manier waarop men op zoek ging naar bijkomende middelen en de manier waarop dit onderwijsdebat werd verzeikt zijn een gevolg van het slechte huiswerk dat u maakte bij het opstellen van de begroting. Dat bracht een onzindelijke discussie met zich mee die aanleiding geeft tot een mindere waardering van uw onderwijsbeleid. Onrechtstreeks heeft dat ook een mindere waardering voor het onderwijs zelf tot gevolg.

Dit gebrek aan een politiek en maatschappelijk gesteund debat neem ik u kwalijk. In andere landen kan een dergelijk debat wel worden gevoerd. U zou de nodige conclusies moeten trekken uit de cijfercarrousel die de voorbije dagen werd opgezet en er ook de nodige gevolgen aan moeten verbinden. (*Applaus bij AGALEV*)

De voorzitter : Mevrouw De Schamphelaere heeft het woord.

Mevrouw Mia De Schamphelaere : De heer Sannen gaat er prat op dat het parlement in dit debat

De Schamphelaere

heel veel resultaten heeft behaald. Dat is inderdaad zo. Als CVP-fractie vinden we dat ook. Ook de SP-fractie heeft veel resultaten geboekt. Maar vooral de oppositie, zegt de heer Sannen, heeft druk kunnen uitoefenen op de regering.

Het is een goede zaak voor ons democratisch systeem en voor de verhouding tussen parlement en regering, dat wat de regering voorlegt niet zomaar wordt aanvaard. Ik begrijp echter niet dat hij daaraan de conclusie verbindt dat er een verzoek debat is geweest en dat de ministers hun huiswerk niet goed hebben gemaakt omdat ze hebben geluisterd naar het parlement. Het is niet altijd even elegant verlopen, maar dat heeft te maken met de emotionaliteit waarmee sommige van onze collega's naar buiten zijn gekomen. Invloed hebben we als parlement echter wel gehad. Dat is toch positief.

Minister Luc Van den Bossche : Voorzitter, het zijn schone kinderen, waarvan velen het vaderschap opeisen.

De voorzitter : De heer Sannen heeft het woord.

De heer Ludo Sannen : Mevrouw De Schamphelaere, het is inderdaad goed dat het parlement uiteindelijk deze begroting heeft kunnen bijsturen. U weet evenwel dat al van bij de bespreking van het decreet basisonderwijs, en ook bij de laatste bespreking van de begrotingsaanpassing, de commissie unaniem aan de minister heeft gevraagd dat hij een belangrijke financiële input voor het basisonderwijs zou inbouwen bij het indienen van zijn nieuwe begroting.

Maar waarmee is hij naar de commissie gekomen ? Met amper honderd miljoen frank. Het is de zelfingenomenheid van de minister die ervoor heeft gezorgd dat we nu op veertien dagen tijd een dergelijk debat hebben moeten voeren. We hebben het niet eens grondig kunnen afronden omdat we ons moeten beperken tot een voorstel, een regeringsverklaring, die nog verder decretaal moet worden onderbouwd.

Minister Luc Van den Bossche : Dat was mijn trouw aan de regering.

De voorzitter : De heer Van Eyken heeft het woord.

De heer Christian Van Eyken (*Op de tribune*) : Mijnheer de voorzitter, geachte ministers, beste collega's, zonder afbreuk te willen doen aan het

interessante en belangrijke debat over het onderwijs zou ik in de korte tijdspanne die mij binnen het begrotingsdebat is gegund drie punten willen aanhalen.

Het eerste gaat over de gehandicaptenzorg. Ik stel vast dat het krediet dat is ingeschreven voor de gehandicaptenzorg voor het jaar 1998 slechts met 600 miljoen frank wordt verhoogd. Ik kan de nagestreefde beleidsdoelstellingen volledig bijtreden. Ook applaudiseer ik ervoor dat in het beleid wordt vooropgesteld om meer steun te verlenen aan personen met een handicap zodat ze de mogelijkheid krijgen zich in onze maatschappij te integreren en onder betere omstandigheden thuis kunnen verblijven.

Er is echter een zwart puntje in dat beleid over gehandicaptenzorg. Tijdens het begrotingsdebat van vorig jaar heb ik het ontbreken aangeklaagd van een samenwerkingsakkoord met het Waals Gewest en het Brussels Gewest over de zorg voor gehandicapten die in een gemeente van het Vlaams Gewest wonen maar die naar een Franstalige instelling van het gewoon of het buitengewoon onderwijs gaan.

Sedert de communautarisering van het Fonds voor Sociale Reclassering voor Personen met een Handicap, blijven deze personen in de kou staan. Ze hebben geen enkel recht op een bijdrage bovenop de wettelijke bijdrages, waarin voorzien en die worden betaald door de ziekenfondsen.

Hetzelfde geldt voor de beschutte werkplaatsen gelegen buiten het Vlaams Gewest die geen toelagen krijgen voor personen afkomstig van buiten hun gewest. Tot op heden bestaat hierover enkel een samenwerkingsakkoord tussen het Brussels Hoofdstedelijk Gewest en het Waals Gewest, dit voor de Franse Gemeenschap. De gehandicapten kunnen een beroep doen op het Fonds voor Bijzondere Materiële Hulp. Ze kunnen ook, ongeacht waar ze wonen, naar een instelling gaan binnen de Franse Gemeenschap.

In juli van dit jaar meldde de minister mij dat er een ontwerp van overeenkomst was met het Waals Gewest. Tot op heden blijken de besprekingen hierover nog niet ver gevorderd te zijn.

Minister Luc Martens : Ze zijn reeds zeer ver gevorderd, maar we hebben de besprekingen nog niet afgerond. We hebben een duidelijke opvatting waarbij baten, lusten en lasten evenwichtig worden gespreid. Dat was oorspronkelijk niet zo. Oorspronkelijk was er een betwisting over de bevoegd-

Martens

heden. We hebben daar opnieuw over onderhandeld. We zullen de besprekingen tijdens de volgende maanden afronden. Maar een akkoord vraagt een inspanning van twee kanten.

De heer Christian Van Eyken : Dat ben ik volledig met u eens. Vandaag worden personen met een handicap in een Vlaamse gemeente en bijvoorbeeld in de rand rond Brussel, echter niet op een gelijke manier behandeld.

Ik heb trouwens vernomen dat de minister wacht op het sluiten van een akkoord met het Waals Gewest vooraleer de besprekingen aan te vatten met het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. De personen met een handicap uit de rand zullen dus nog ettelijke maanden moeten wachten voor ze aanspraak kunnen maken op een zelfde behandeling als de gehandicapten uit Vlaamse gemeenten. Ik wens te onderlijnen dat de meeste personen die op deze regeling wachten, in de rand leven en dat zij meer interesse hebben voor een samenwerkingsakkoord tussen de Vlaamse Gemeenschap en het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. Ik dring erop aan om hier zo vlug mogelijk werk van te maken.

Aangezien er ook Nederlandstaligen zijn die in een ander gewest wonen en die naar een Nederlandstalige instelling gaan, zou het volgens mij de eenvoudigste oplossing zijn dat de gemeenschap waartoe de instelling behoort en waarheen de persoon met een handicap gaat, zou instaan voor alle bijkomende hulp die wordt verleend door het fonds. Ik durf zelfs te beweren dat een dergelijke maatregel het voordeligst zou zijn voor de financiën van de Vlaamse Gemeenschap.

In naam van de tientallen gezinnen met personen met een handicap uit de faciliteitengemeenten en uit gemeenten aan de taalgrens, wil ik erop aandringen dat nog dit jaar een regeling kan worden getroffen. Zo zou er geen discriminatie meer bestaan tussen de gehandicapten.

Een tweede luik is de verhoging met meer dan 20 percent van de toelage van de VZW De Rand, dit in het kader van het actieplan van de regering voor de Vlaamse rand en Brussel. Het is eigenaardig te moeten lezen dat de VZW De Rand in meer dan 86 miljoen frank voorziet voor een vernederlandsingsbeleid in de zes randgemeenten, dit naast het project van Vlabinvest waarvoor de Vlaamse regering een bedrag van 1 miljard frank ter beschikking heeft gesteld en waarvoor negen gemeenten zijn geselecteerd.

Ik heb gelezen dat het niet de bedoeling is van Vlabinvest om een agressief beleid in de Brusselse rand te voeren. Voor mij is het echter duidelijk dat de in het kader van dit project opgetrokken woningen zullen worden voorbehouden voor personen die een band met de Vlaamse Gemeenschap kunnen aantonen. Nochtans verschijnen er in De Randkrant – één van de informatiekanalen die werden opgericht in het kader van de VZW De Rand – meertalige artikels. Volgens mij is er dus een tegenstelling in het beleid van de Vlaamse regering. Enerzijds wenst men het Nederlandstalig karakter van de rand te benadrukken en te bevestigen en het faciliteitenstelsel af te schaffen zodat de Franstaligen en anderstaligen zich in de Nederlandse cultuur moeten inpassen. Anderzijds tracht men via bijdragen in andere talen in De Randkrant Europese stemmen te ronselen voor de toekomstige gemeenteraadsverkiezingen.

Een derde en laatste punt dat ik wil behandelen, heeft te maken met het openbaar vervoer. Ik stel in de begroting 1998 geen trendbreuk vast. Het vervoermiddel via de weg wordt nog altijd als het voornaamste vervoermiddel beschouwd, terwijl het openbaar vervoer in de kou blijft staan en niet aan de nodige kwaliteitseisen voldoet. De mobiliteitsproblemen – zowel rond Antwerpen als rond Brussel en Gent – zijn zeer zorgwekkend. Dit is deze morgen reeds aan bod gekomen. Het aanmoedigen van het openbaar vervoer via voordeliger tarieven en via hogere frequenties valt nergens te bespeuren.

Vandaag is Brussel met de HST slechts 77 minuten van Parijs verwijderd, maar toch hebben we tijdens de piekuren soms anderhalf uur nodig om van de Mechelse rand – bijvoorbeeld vanuit de gemeente van de minister-president – tot in Brussel te geraken. De afstand tussen deze twee punten bedraagt slechts een dertigtal kilometer – een tiende van de afstand tussen Brussel en Parijs.

Mevrouw Nelly Maes : Mijnheer de minister, u kunt dit misschien niet geloven voor Mechelen, maar voor Sint-Niklaas is het alleszins waar : Parijs ligt dichterbij Brussel dan Sint-Niklaas.

De heer Christian Van Eyken : Er worden dus snelle spoorverbindingen tussen de grote Europese steden aangelegd, maar we mogen daarbij nooit uit het oog verliezen dat een degelijk en goed functionerend openbaar vervoer op lokaal en gewestelijk niveau even sterk nodig is.

Ik stel ook vast dat het openbaar vervoer in grootsteden – bijvoorbeeld in Brussel – te stervormig

Van Eyken

is, waardoor verbindingen met de randgemeenten zeer moeilijk zijn. Men moet dus eerst naar de binnenstad gaan om een andere randgemeente te bereiken. Daarom dring ik aan op de uitbouw van een openbaar vervoer rondom het gewest.

Mobiliteit, milieu en sociale en waardige levensomstandigheden zijn volgens mij veel belangrijkere beleidsdomeinen dan politiek symbolische beleidsdomeinen zoals de vernederlandsing van de Brusselse rand.

De voorzitter : Mevrouw Maes heeft het woord.

Mevrouw Nelly Maes (*Op de tribune*) : Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, mevrouw de minister, collega's, ik ga bijna niet over onderwijs praten, want er werd daar vandaag al zoveel over gezegd. Ik zal het in algemene zin hebben over de evolutie van onze gemeenschap en over de cultuur en het welzijn ervan. Om te beginnen en voor de duidelijkheid stel ik eerst dat problemen van economische en sociale aard daarbij een zeer bepalende rol spelen. Ik onderken dat, maar ik ga er niet over uitweiden, want ik heb er de tijd niet voor.

Ik wil het hebben over het verband tussen media en cultuur, over het cultuurbeleid dat we voeren en over het verband met welzijn. Omdat minister Peeters hier nog aanwezig is, zeg ik nu dat cultuur ook een stedelijk fenomeen is en niet langer een eenduidig begrip. De tijd dat het Vlaamse platteland een eigen plattelandscultuur had is voorbij. Cultuur is hoofdzakelijk een fenomeen geworden met internationale aspecten en diverse groepsaspecten. Cultuur dient gemeenschapsvormend te zijn en is scheppend. Cultuur is tegelijkertijd de vrucht van een gemeenschap, maar ook de band die tussen de leden van een gemeenschap kan bestaan.

Ik ben zeer verontrust over de evolutie van onze media. Sinds de jaren zestig zijn we er ons allemaal van bewust dat we in een learning society leven. De heer Vandebroeke heeft het belang hiervan sterk onderstreept. De minister van Media, die hier aanwezig is, was erbij toen Bert De Graeve ontkennde dat de BRTN een vormende opdracht had. Ik stel echter duidelijk dat media altijd vormend zijn. Als ze niet vormen, dan misvormen ze. Ze doen altijd iets. Wie zich van dit proces niet bewust is, speelt een spel waarvan hij of zij de consequenties nauwelijks inschat.

Ik citeer uit een behartigenswaardig boekje van Rudi Laermans : 'Bij ons, net als in het westen,

elders, domineert het cultuurconsumerend publiek, dat wenst de eigen smaken niet langer publiek te verantwoorden langs de weg, feitelijk een omweg, van de argumentatie. Het stelt evenmin belang in goede redenen. Het verlangt integendeel entertainment, show, human interest – niet toevallig allemaal uit Amerika overgewaaide uitdrukkingen. Dichters en schrijvers moeten amuseren. Beelden- kunstenaars zijn interessant indien ze een ontroerend levensverhaal kunnen opdissen en meningen tellen alleen voor zover ze binnen het bestek van drie minuten in een vlotte talkshow ten beste worden gegeven, liefst met weglating van alle argumentatie.' Deze bezorgdheid deel ik met anderen. In de commissies voor Media en Cultuur moeten we een debat houden over de vormende waarde van de media. Dit verdient een bredere analyse, maar daarvoor heb ik op deze tribune de tijd niet.

We zijn tot het besef gekomen dat het sociaal-cultureel vormingswerk een rol kan spelen in onze lerende maatschappij, en hebben dit besef in decreten gegoten. Toch was dit vormingswerk voor de generatie van onze vaders en moeders, toen de term educatie nog niet werd gebruikt, eerder een soort tweedekansonderwijs. Een groot deel van de emancipatie en de persoonlijke ontplooiing van die generatie was precies te danken aan dat vormingswerk in verenigingsverband.

Momenteel heeft dat vormingswerk het bijzonder moeilijk. Ik vraag aandacht voor de problemen van de kleine verenigingen. Ze hebben te kampen met de boekhoudersmentaliteit van de administratie van het ministerie van Volksontwikkeling. Het kost hun heel wat moeite om hun taak te vervullen en tegelijk al de papieren in orde te krijgen. Laten we ons daar binnenkort even samen over bezinnen. Ik zou graag een wijziging van dat decreet indienen om het wat realistischer te maken.

Dat het vormingswerk in verenigingsverband het tegenwoordig moeilijk heeft, hangt samen met de definitie die wij eraan geven. Meer dan vroeger geloof ik dat dit vormingswerk zijn noodzaak op de eerste plaats put uit zijn gemeenschapsvormend aspect. In een stedelijk landschap waar mensen geatomiseerde individuen zijn die weinig contact met elkaar hebben, is zo een gemeenschapsvorming van uitzonderlijk groot belang, ook met het oog op vorming, cultuurschepping en cultuurbeleving. We moeten natuurlijk de zaken ook niet omdraaien en het individu van het ene individuele vermaak naar de andere individuele belevenis slepen in de hoop dat we daarmee een gemeenschap vormen. Een stad is meer dan een optelsom van individuen die hun persoonlijk vermaak zoeken.

Maes

Als we dat weefsel niet kunnen herstellen, is er geen stad meer. Als we daar meer algemeen ook voor ons hele volk niet in slagen, hebben we geen gemeenschap.

Het verenigingsleven is nog te beschaamd over zijn taak en de waarde daarvan. We moeten die taak dus herdefiniëren. Het succes van onze culturele centra is in die context niet toevallig. Ze beantwoorden duidelijk aan een behoefte. Het gaat niet alleen om een behoefte aan cultuurspreiding en -schepping, maar ook om hun rol als ontmoetingspunt. Ze hebben een gemeenschapsvormende taak en bezinnen zich daarover. Onze verenigingen verliezen hun traditionele functie. Het gaat niet op om juist op dat moment een erkenningsstop in te voeren van de culturele centra omdat we financieel aan het einde van ons Latijn zijn.

Mijnheer de minister, u beloofde een nieuw decreet op de culturele centra, maar die culturele centra zijn er zich van bewust dat dit geen zin heeft als voor de uitvoering geen middelen voorhanden zijn.

De voorzitter : Minister Martens heeft het woord.

Minister Luc Martens : U citeert uit het boek 'De lege plek' van de heer Laermans, mevrouw Maes. Het boek is me welbekend. U pleit terecht voor een cultuur van ontmoeting. De Vlaamse overheid heeft voldoende geld uitgetrokken om daar in de steden werk van te maken.

Wanneer het SIF op kruissnelheid komt, moeten we eens kijken hoeveel moeite de stedelijke overheden hebben gedaan om bondgenoten, verenigingen en organisaties, te zoeken om culturele samenwerking te realiseren. Het andere uiterste is een centralistische aanpak. Desgevallend moeten we bijsturen.

U pleit voor aandacht voor de culturele centra. Ik volg uw pleidooi tot op zekere hoogte. De steden of dorpen zonder erkende culturele centra moeten het echter niet noodzakelijk zonder culturele ontmoetingsruimtes stellen. Een erkend cultureel centrum biedt natuurlijk meer mogelijkheden – een lokaal, betaalde krachten – maar bezit niet het culturele monopolie. Er zijn regio's zonder erkende culturele centra, zoals in het zuiden van Oost-Vlaanderen, waar men toch culturele ontmoetingen organiseert.

Voor een nieuw decreet moeten we het geheel van de cultuurspreiding bekijken, maar vooral de cultuurspreiding die de ontmoeting in de hand werkt.

Mevrouw Nelly Maes : Mijnheer de minister, ik ben het met uw visie eens. U zult het echter ook met mij eens zijn dat het invullen van de blinde vlekken en het creëren van goede samenwerkingsvormen en complementariteit, niet alleen tijd maar ook middelen zullen vergen. Ik heb u met plezier de blindevlekkenproblematiek horen aanhalen.

Ik vind dat de Vlaamse regering blind is voor de lege vlekken. Het eenvoudigste is de blinde vlekken negeren. Het kunstonderwijs kent ook blinde vlekken. Deze vlekken overlappen elkaar veelal. De overheid sluit echter de ogen. Men blokkeert de kredieten en de uitbouw van filialen voor het kunstonderwijs. Het effect is precies hetzelfde : het kunstonderwijs breidt niet uit, en precies daar is ook vaak geen cultureel centrum.

Ik vraag de Vlaamse regering zich hierover te bezinnen. Ik beweer niet dat elke Vlaamse gemeente een cultureel centrum nodig heeft met één centraal nieuw gebouw en één centrale staf. De activiteiten zijn overal verweven, maar in alle streken zijn er culturele impulsen nodig om de kwaliteit te verhogen.

Ik heb de debatten van gisteravond over het welzijnswerk herlezen. Volgens de medewerkers van de bijzondere jeugdzorg bestaan er te weinig mogelijkheden voor de opvang van jongeren en de preventie bij jongeren. Er werd terecht veel aandacht besteed aan de situatie van de laaggeschoolden. Laaggeschoold zijn komt vaak niet alleen. Het feit dat men laaggeschoold is, heeft vaak te maken met het sociale milieu en de sociale achterstand. Deze problematiek klinkt nog anders als iemand, die werkzaam is in de sector van het bijzonder welzijnswerk, me zegt dat de Vlaamse regering en het Vlaams Parlement iets moeten doen. Deze mensen hebben geen plaats voor sommige kinderen, die ze moeten terugsturen naar gezinnen waar ze het slachtoffer zijn van incest. Deze mensen weten dat die kinderen worden mishandeld, maar dat gaat door want ze hebben geen plaats voor hen. Men moet dit laatste zo letterlijk nemen dat eraan wordt toegevoegd dat ze beseffen dat ze daardoor de slachtoffers van vandaag en de Dutrouxs van morgen maken. Zo cru stellen ze het.

De voorzitter : U hebt de tijd die u van de heer Van Eyken hebt gekregen opgebruikt.

Minister Luc Martens : Ik wens in te pikken op de terechte bezorgdheid van mevrouw Maes. Dit onderwerp is uitvoerig in de commissie voor Welzijn aan bod gekomen.

We stellen op korte termijn twee acties voorop. Er is in de begroting een belangrijke impuls gegeven aan de bijzondere jeugdzorg. Er wordt supplementair 75 miljoen frank vrijgemaakt om een aantal van de door u aangehaalde zorgen te ondervangen. Het bedrag is vooral bestemd voor die regio's waar er problemen zijn, namelijk de as Antwerpen-Mechelen-Brussel.

In Antwerpen zijn we recent gestart met een rondetafelconferentie waarbij we alle betrokkenen van de bijzondere jeugdzorg samenbrengen om te trachten zorgcirkels te ontwikkelen. Het is duidelijk dat de zorg voor de jongeren, onafhankelijk van het feit of het om preventie dan wel om een crisissituatie gaat, niet enkel een zaak is van de bijzondere jeugdzorg stricto sensu, maar evenzeer van het algemeen welzijnswerk. Er is een breed netwerk van partners die elkaar moeten vinden.

Vanuit die complementariteit en bereidheid om naar elkaar door te verwijzen indien de andere bekwaam is om een oplossing te bieden, kunnen we ervoor zorgen dat het draagvlak van de bijzondere jeugdzorg sterker wordt. Antwerpen is hiervoor een proefgebied. We proberen er, uitgaande van de aanwezige constructieve houding, conclusies uit te trekken. Het is de bedoeling dit door te trekken naar andere regio's.

Tegen het einde van volgend jaar proberen we vanuit een opbouw die vertrekt van de basis een samenhangende kijk op de toekomst te ontwikkelen.

Mevrouw Nelly Maes : Ik dank de minister voor deze aanvulling.

Ik ben me ervan bewust dat ik de bespreking van de begroting onrecht aandoe omdat ik buiten mijn wil punctueel ben geweest. Ik hoop dat ik met die voorbeelden toch duidelijk heb gemaakt dat men cultuur niet moet zien als een sector apart. Cultuur heeft alles met het leven van deze gemeenschap te maken. Ze houdt kwaliteit en conditie in, evenals de normen en waarden en de instellingen waarmee deze gemeenschap leeft. Dat heeft te maken met het cultuurbeleid in de strikte zin, maar ook met welzijn en economie die daarvoor de mogelijkheden moet scheppen.

Aan alle collega's die niet dagelijks met deze cultuurproblematiek bezig zijn, zeg ik dat dit geen luxe is. Cultuur is het geestelijk brood waarvan de gemeenschap moet leven. Ik hoop dat we in de toekomst meer middelen vinden. Ik heb de indruk dat sommigen in Vlaanderen nog steeds zoals vroeger over de kunstenaars denken. Ze produceren volgens hen het best als ze honger hebben en op een zolderkamer zitten. Met dit weer zouden ze ook nog kou hebben. Voor de cultuursector in de brede zin geldt dat evenzeer : net genoeg om niet toe te komen is net te weinig. (*Applaus bij de VU*)

Minister Luc Martens : Mevrouw Maes zal me niet tegenspreken dat men in de begrotingen van 1996, 1997 en die van 1998 een behoorlijke groei van de middelen kan vaststellen. Het gaat over een toename met ruim 15 percent.

Ik zie ook nog tal van behoeften waar we niet aan beantwoorden. Men kan echter niet ontkennen dat de Vlaamse regering de jongste jaren een bijzondere inspanning heeft geleverd om de cultuurbegroting een zekere slagkracht te geven. Ik heb het dan onder meer over het sociaal-cultureel werk. U herinnert zich ongetwijfeld de moeilijke discussies die we daarover hebben gevoerd. Maar uiteindelijk is er toch een gecumuleerde injectie van ongeveer 300 miljoen frank gebeurd.

Mevrouw Nelly Maes : Ik ontken dit niet.

De voorzitter : De heer Van Mechelen heeft het woord.

De heer Dirk Van Mechelen (*Op de tribune*) : Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, geachte collega's, de begrotingsbesprekingen in het Vlaams Parlement zijn het ogenblik bij uitstek om na te gaan in welke richting het Vlaams beleid zal evolueren, en of de met het parlement afgesproken beleidsopties daadwerkelijk werden ingevuld.

Zoals onze fractieleider, de heer Denys, het deze ochtend terecht zei, werd met argusogen uitgekeken naar deze begroting. Voor het eerst werd immers het historische nultekort bereikt, en was er een beleidsruimte van 12 tot 13 miljard frank.

De totstandkoming van het nultekort is ten dele historisch te verklaren. Maar het is eveneens het resultaat van het beleid dat de voorbije jaren is gevoerd. Vlaanderen hield haar uitgaven onder controle, en droeg daarmee in niet onaanzienlijke mate bij aan het behalen van de Maastrichtnorm. Men zou dit zelfs kunnen interpreteren als een belangrijke bijdrage tot het verbeteren van de

Van Mechelen

financiële toestand van het land, en daarom ook als een Vlaamse bijdrage aan het verbeteren van de werkgelegenheid.

De waarheid verplicht ons evenwel te zeggen dat er meer – veel meer – werd verlangd van de Vlaamse regering. Dat is in de eerste plaats zo omdat de minister-president zelf bij zijn aantreden de lat erg hoog legde. In de regeringsverklaring van 21 juni 1995 lezen we immers dat de Vlaamse regering ernaar streeft om op middellange termijn de werkloosheid te halveren.

Er werd dan ook reikhalzend uitgekeken naar de eerste Septemberverklaring van de regering. We verwachtten een begroting die in het teken zou staan van een actief werkgelegenheidsbeleid. Wij kwamen zeer bedrogen uit. Voor de 235.000 uitkeringsgerechtigde werklozen in Vlaanderen had u een weinig hoopgevende boodschap. Zelfs uit de nuchtere vaststelling dat er elk jaar jobs verloren gaan in bepaalde bedrijven en sectoren maar er tegelijk nieuwe bijkomen in nieuwe of groeiende bedrijven, kon u niet concluderen dat meer werkgelegenheid gelijk staat met minder werklozen.

Ik citeer de minister-president letterlijk : 'De net-togroei van de werkgelegenheid in Vlaanderen volstaat niet altijd om alle nieuwkomers op de arbeidsmarkt aan een job te helpen en nog minder om de bestaande werkloosheid terug te dringen.' Uw eerste prioriteit luidde dan ook terecht 'Duurzaam groeivermogen en werkgelegenheid voor Vlaanderen'. Welke boodschap dekt deze vlag ?

Het is onze plicht om deze Vlaamse regering vandaag op haar verantwoordelijkheid te wijzen. Wat heeft de regering waargemaakt van haar zeer concrete belofte aan een grote groep van structureel kansarmen, die geen enkel uitzicht meer dreigen te hebben op een job, en die daardoor niet kunnen genieten van de verworven welvaart en niet geïntegreerd zijn in de maatschappij ?

Vlaanderen telde in september van dit jaar maar liefst 189.027 uitkeringsgerechtigde werklozen. Het aantal niet-werkende werkzoekenden bedroeg zelfs 250.510. Onder hen zijn maar liefst 108.225 mensen jonger dan dertig. Het gaat om 47.189 jonge mannen en 61.036 jonge vrouwen. Ik vermeld deze cijfers niet om een Vlaams drama op te voeren. Ik doe dat om het triumfalisme en de zelfgenoegzaamheid die ik soms in het Vlaams Parlement meen te onderkennen, te relativiseren en indien mogelijk resoluut te onderdrukken. De fun-

damentele vraag die wij, parlementsleden, bij de bespreking van de begroting en het programmadecreet moeten beantwoorden, is of Vlaanderen met de beschikbare instrumenten genoeg doet om paal en perk te stellen aan deze onaanvaardbare situatie.

Vlaanderen is met zijn zeer open en op export gerichte economie, erg afhankelijk van conjunctu-rele schommelingen en structurele veranderingen op wereldschaal. De prestaties van onze ondernemingen zijn ook in grote mate afhankelijk van hun eigen dynamiek en groeivermogen. Als Vlaamse overheid moeten we er dan ook alles voor doen om deze essentiële componenten te stimuleren. We moeten onze bedrijfsleiders de nodige manoeuvreerruimte geven om hun bedrijven succesvol door dit internationaal veranderingsproces te sturen.

Op het eerste gezicht is het in ieder geval bemoedigend vast te stellen dat de VDAB cumulatief over de laatste twaalf maanden voor het eerst een recordaantal van 111.154 vacatures heeft ontvangen waarvan er 80.032 – of 72 percent – werden ingevuld. Toch blijft dit totaal onvoldoende om de vooropgestelde halvering van de werkloosheid tegen het eind van de eeuw te realiseren. Hiervoor is meer nodig. Het is duidelijk dat we dit niet alleen kunnen realiseren op Vlaams niveau. We zullen hiervoor op federaal en Vlaams niveau met alle sociale partners moeten samenwerken.

Mevrouw de minister, u stelt vandaag aan dit parlement voor om de helft van de extra beleidsruimte, namelijk 6,5 miljard frank, te reserveren voor de verhoging van de werkgelegenheidskansen. De VLD pleit ervoor om de vrije beleidsruimte van 12 à 13 miljard frank te reserveren voor drie zaken : een belangrijke lastenverlaging ; de verrijking van het infrastructuurpatrimonium ; en in ruime zin de verbetering van de kwaliteit van de leefomgeving, in het bijzonder van het milieu.

De kredietverhogingen waarin is voorzien in deze begroting, komen reeds gedeeltelijk tegemoet aan onze verzuchting. De inspanningen voor schoolgebouwen, de dotatie aan het Vlaams Infrastructuurfonds, de kredieten voor het onderhoud van wegen en zelfs de extra inspanning voor het cultureel patrimonium, kunnen in het kader van investeringsinspanningen worden geplaatst.

De terechte kredietverhogingen van het Sociaal Impulsfonds en het Minafonds zullen ongetwijfeld bijdragen tot een verbetering van de kwaliteit van het leven in onze steden en van het leefmilieu in

Van Mechelen

het algemeen. Vooral dit laatste stelt me als voorzitter van de commissie voor Leefmilieu bijzonder tevreden. Ter compensatie van de dalende inkomsten uit heffingen – door de regulerende heffing op het storten van afval is er een daling van 600 miljoen frank – en om de stijgende uitgaven van onze milieubegroting te kunnen financieren, hebben we voor de tweede maal de algemene middelen voor het Minafonds verhoogd tot 6,7 miljard frank. Het is dus dat de Vlaamse regering duidelijk kiest om ter compensatie van dalende opbrengsten uit heffingen, een inhaalbeweging te doen via een verhoging van de dotatie, dus vanuit de algemene middelen. Op deze beleidswijziging had de commissie voor Leefmilieu quasi unaniem aangedrongen.

Momenteel bedraagt de verhouding tussen heffingen en algemene middelen ongeveer 66,5 percent tegenover 33,5 percent. Vorig jaar was de verhouding 77 percent tegenover 23 percent. De stijging van de bijdrage vanuit de algemene middelen is dus significant. In het kader hiervan moet ik erop wijzen dat de fel gestegen en sociaal erg betwistbare drinkwaterprijs en heffing in onze commissie voor heel wat terechte commotie zorgde.

We zullen dan ook niet nalaten er waakzaam op toe te zien dat de minister van Leefmilieu de nodige initiatieven zal nemen om de drinkwatermaatschappijen die een loopje hebben genomen met de regeling, tot de orde te roepen en alle wantoestanden met de budgetcontrole uit te zuiveren. Zo niet, durf ik onomwonden te zeggen dat onze commissie met alle mogelijke middelen de begrotingscontrole zal proberen te boycotten. Het zwakke verweer van de Vlaamse Milieumaatschappij tegen de SERV-studie zal geen tweede maal politiek ongestraft passeren.

– *De heer Herman Suykerbuyk, ondervoorzitter, treedt als voorzitter op.*

De naleving van het moratorium op de heffingen ten laste van ondernemingen dat in onze resolutie werd afgekondigd, is een essentiële bijdrage aan de Vlaamse economie. De spiraal van stijgende heffingen voor stijgende milieu-uitgaven moest dringend worden doorbroken. Minister Kelchtermans heeft dus woord gehouden tegenover onze commissie.

Niettemin is er de onverbloemde waarheid van het SERV-ontwerp-rapport over de inkomsten en uitgaven van het Vlaams milieubeleid. Er wordt namelijk verwacht dat de totale uitgaven voor

milieu- en natuurbehoud in de periode 1997-2001 ongeveer 30 miljard frank blijven bedragen. De Aquafin-factuur zal in 2002 ongeveer 5,2 miljard frank hoger zijn dan in 1997. Bovendien kon er in 1997-1998 aan inkomstenzijde nog worden gerekend op een heel hoog saldo op het Minafonds. Een sluitende meerjarenaanpak voor de financiering van de leefmilieusector dringt zich dus meer dan ooit op.

We willen dan ook zo vlug mogelijk een debat voeren met alle verantwoordelijke Vlaamse ministers. Indien het beleid ongewijzigd blijft, moeten of de inkomsten uit heffingen of de bijdrage uit algemene middelen sterk worden verhoogd. De bijdrage uit algemene middelen zou in 2002 ongeveer 5,6 miljard frank hoger moeten zijn dan in 1998. De verhouding milieuheffingen versus algemene middelen zou dan verschuiven van 77 versus 23 naar 55 versus 45.

Mevrouw de minister, de Vlaamse regering moet zo vlug mogelijk een keuze maken om de rechtszekerheid van bedrijven en burgers veilig te stellen. Ze moet beslissen in welke mate ze de ondertussen exact becijferde en noodzakelijke uitgaven voor het milieubeleid wil financieren. Enkel met een strikt omlijnende en consistente regeling kan er voldoende vertrouwen worden geschapen. Dat vertrouwen is onontbeerlijk als maatschappelijk draagvlak voor de enorme milieu-inspanningen die we momenteel moeten leveren om de minimumleefkwaliteit voor ons en onze kinderen veilig te stellen. Voor degenen die nog aan de noodzaak hiervan twijfelen, verwijs ik naar de debatten die we hebben gehouden over gezondheid, milieu, dioxine, verbrandingsovens en bodemsanering.

In het licht van dit betoog pleit de VLD ervoor om door middel van drie beleidsheroriënterende amendementen de resterende budgettaire beleidsruimte anders in te vullen dan de Vlaamse regering had voorzien. Mijnheer de minister-president, de VLD stelt immers grote vragen bij de doelmatigheid van de kredieten voor de invulling van de Vesoc-enveloppe.

Een eerste amendement betreft de verhoging van het budget voor leefmilieu met 1 miljard frank. We voorzien daarbij in een verhoging van de kredieten voor bodemsanering. Er bestaat daarvoor niet alleen een lokale gevoeligheid. Uit alle cijfers en gegevens waarover de commissie voor Leefmilieu op dit ogenblik beschikt, kan men bovendien vaststellen dat we de noodzakelijke inspanningen op dit ogenblik niet halen. We moeten onze verantwoordelijkheid dan ook dringend opnemen.

Van Mechelen

Er is ook een grote achterstand op het vlak van de gemeentelijke onderbouw van de waterzuivering. Ook daar zijn bijkomende middelen noodzakelijk. We weten dat deze middelen maar een fractie uitmaken van de totale kostprijs van een infrastructuurwerk. Met een input van 600 miljoen frank realiseert men dan ook al vlug een effect van 2 miljard frank.

Het tweede amendement ligt in dezelfde lijn. Het is de bedoeling de investeringsinspanningen in de wegensector te vergroten. De bruto toegevoegde waarde bedraagt 74 percent, tegenover 63 percent voor de hele economie. Zowel voor leefmilieu als voor infrastructuur zijn dat heel arbeidsintensieve investeringen die onmiddellijk tot bijkomende werkgelegenheid leiden, weliswaar in de privé-sector. Dit kan toch niet anders dan de bedoeling zijn.

Een derde amendement, waarover de heer Denys deze ochtend reeds een en ander zei, behelst een bewuste keuze voor een lastenverlaging op Vlaams niveau met 6 miljard frank, via het systeem van disproportionele afcentiemen. We denken daardoor ten eerste de loonwag te vergroten en ten tweede een zekere extra consumptie te creëren. Persoonlijk had ik echter in onze fractie voorgesteld om dit laatste effect op een andere manier na te streven, bijvoorbeeld door een verlaging van het kijk- en luistergeld. Die bevoegdheid werd ons echter niet verleend.

Ik wil afronden met een bedenking, die ik tot de hele Vlaamse regering richt. Samen met vele parlementsleden heb ik onder leiding van de heer Voorhamme actief deelgenomen aan de voorbereiding van en het debat over de werkgelegenheid in Vlaanderen, de topprioriteit van de tweede regering-Van den Brande. Tijdens dat debat op 30 april heb ik opgeroepen om snel een coherent en strategisch actieprogramma tot stand te brengen. Het komt er daarbij op aan zo snel mogelijk de bevoegdheden van Vlaanderen in te vullen, en dus zo gunstig mogelijke omgevingsfactoren te creëren.

Ik citeer een van die teksten die hier vrijwel unaniem werden goedgekeurd: 'De zorg voor het milieu moet niet als een economische rem, maar als een kans op kwalitatieve groei en tewerkstelling en als een competitief voordeel op middellange termijn worden beschouwd. Dit kan echter slechts op voorwaarde dat de regelgeving voldoende continuïteit en rechtszekerheid biedt, eenvoudig is, en dat de procedures snel toepasbaar zijn.' De hele commissie heeft toen gesteld: 'De milieuwetgeving

en de wetgeving op de ruimtelijke ordening moeten gecoördineerd, zowel qua inhoud als qua termijnen, en gecodificeerd worden. Het Vlaams Parlement vraagt aan de Vlaamse regering dat hiervan werk zou worden gemaakt voor het einde van het jaar.' Met dat laatste wordt dus bedoeld: 31 december 1997.

Bij de opening van ons parlementair jaar heb ik de heer De Roo horen tekeergaan tegen de minister van Ruimtelijke Ordening. Die bezorgdheid delen wij. Ik kan maar één ding zeggen, en dat meen ik: mijnheer de minister-president, in deze parlementaire commissies, of het nu die voor Werkgelegenheid, die voor Leefmilieu of een andere is, wordt hard en positief gewerkt. Het minste dat we dan ook van uw Vlaamse regering verwachten, is dat u gevolg geeft aan de zaken waarover in dit parlement een ruime consensus bestaat. (*Applaus bij de VLD*)

De voorzitter : De heer Voorhamme heeft het woord.

De heer Robert Voorhamme (*Op de tribune*) : Mijnheer de voorzitter, mevrouw de minister, mijnheer de minister-president, dames en heren, in die werkgelegenheidsresolutie van 30 april, waarover de heer Van Mechelen het had, stond dat de begroting voor 1998 de eerste aanzet moet bevatten van een aantal initiatieven tot haar uitvoering. Tijdens de besprekingen in de commissie bleek dat inderdaad een aantal van die initiatieven op de sporen werden gezet. Dit gebeurde in overleg met de sociale partners en via het kaderakkoord dat deze afsloten. Een verdere concretisering blijft echter nog open. Dat scheidt natuurlijk de verleiding om inspiratie te zoeken. Ik merk dat alle fracties dit doen, en zou zelf ook mijn steentje willen bijdragen. Ik heb het niet alleen over die enkele miljarden franken die nog te besteden zijn, maar ook over de richting van het werkgelegenheidsbeleid voor de komende jaren.

Ik wil twee voorafgaande vaststellingen maken. Ten eerste bevinden we ons vandaag in een zeer gunstige economische periode: dat werd vandaag reeds enkele malen opgemerkt. De groeicijfers voor 1997 zullen hoger uitvallen dan in het begin van het jaar werd voorspeld. Voor 1998 en 1999 voorspelt de OESO voor België een groei van telkens 2,75 percent. Als we deze groeicijfers, zoals in dit land gebruikelijk is, per regio opsplitsen, is het niet onwaarschijnlijk dat Vlaanderen gedurende twee opeenvolgende jaren een groei van 3 percent zal kennen.

Voorhamme

Het is lang geleden dat we dát nog hebben meege-maakt. Volgens de OESO zal deze evolutie tot gevolg hebben dat tegen het jaar 1999 de conjuncturele werkloosheid in België – en zeker in Vlaanderen – opgedroogd zal zijn. Op dat moment zullen we wel nog af te rekenen hebben met een hoog percentage structurele werkloosheid.

Hier ligt dus de echte uitdaging voor het Vlaamse werkgelegenheidsbeleid, meer nog dan voor de andere regio's in dit land. We moeten ervoor zorgen dat de vele structurele werkzoekende werklozen kunnen profiteren van het toenemende aantal aanwervingen. Er zijn immers verschillende indicaties dat er steeds meer aanwervingen zullen gebeuren.

In vergelijking met de ondernemingen in de ons omringende landen, hebben de Vlaamse bedrijven in het verleden al heel wat rationalisering doorgevoerd. Dat betekent uiteraard dat de capaciteitsbezetting in onze bedrijven tot de hoogste van Europa behoort. Een economische groei die zich vertaalt in een hogere omzet, zal zich ook automatisch vertalen in meer aanwervingen. Ook hier zal Vlaanderen wellicht positief afsteken tegen de ons omringende regio's.

Omgekeerd moeten we er ook voor zorgen dat buitenlandse bedrijven die in Vlaanderen willen investeren, voor hun aanwervingen ook een beroep kunnen doen op de geschikte Vlaamse werknemers. Dat is de keerzijde van de medaille, maar ook dát is onze economische plicht.

De inspanningen die men terzake doet, worden nog al eens smalend bestempeld als het voeren van een sociaal beleid. Met die opvatting ben ik het absoluut niet eens. Het gaat hier om zuiver economieondersteunende maatregelen, die ervoor zorgen dat de structureel werkzoekenden erin slagen om zich in te passen in die aanwervingsstijging.

Voor een Vlaams beleid met de nadruk op het bekampen van de structurele werkloosheid moeten we gebruik maken van de instrumenten die vandaag reeds voor het grootste gedeelte tot de Vlaamse bevoegdheden behoren. Ik zeg dit omdat ik van deze gelegenheid gebruik wil maken om nogmaals te beklemtonen dat een werkgelegenheidsbeleid meer is dan een beleid van arbeidskostenverlaging.

Zo kom ik bij mijn tweede voorafgaande opmerking. Inzake die arbeidskostenverlaging heeft de

discussie over Marivlam en Vlaminov meer dan twee jaar geduurd. Hopelijk heeft deze discussie iedereen doen beseffen dat Vlaanderen niet over de bevoegdheden beschikt om arbeidskostenverlagende maatregelen te nemen. (*Opmerking van de heer Jean-Marie Bogaert*)

Mijnheer Bogaert, deze bedenking heb ik twee jaar geleden ook al geuit.

De voorzitter : De heer Bogaert heeft het woord.

De heer Jean-Marie Bogaert : Mijnheer Voorhamme, het klopt dat u die opmerking twee jaar geleden al hebt gemaakt. Als het echter twee jaar heeft geduurd vooraleer er een min of meer halfslachtige maatregel uit de bus kwam, dan is dat omdat uw fractie gedurende die twee jaar op de rem is gaan staan. Dit kwam niet alleen door de vaststelling dat we niet bevoegd zijn om de arbeidskosten fundamenteel en structureel te verlagen. U was het ook niet eens over wat we binnen onze bevoegdheden wel kunnen doen.

De heer Robert Voorhamme : Mijnheer Bogaert, ik heb alleen gezegd dat arbeidskostenverlagende maatregelen niet tot onze bevoegdheid behoren. We zijn wel bevoegd voor een aantal andere lastenverlagende maatregelen. Minister Demeester voert er met deze begroting zo één in.

De heer John Taylor : Mijnheer Voorhamme, de meeste mensen wisten wel dat dit stricto sensu niet tot onze bevoegdheid behoorde. Dit neemt niet weg dat het onze verantwoordelijkheid is om in Vlaanderen voor welvaart en werkgelegenheid te zorgen. We merken dat de federale overheid het moeilijk heeft om daar iets aan te doen. Arbeidskosten zijn een cruciaal probleem in de economie. Het is dan toch niet oneervol dat de Vlaamse regering, rekening houdend met haar verantwoordelijkheid voor de Vlaamse economie, binnen haar bevoegdheden enkele pogingen onderneemt. Ook is het normaal dat ze dan voorstelt om met het federale niveau samen te werken. We moeten ons in de eerste plaats richten op onze eigen bevoegdheden, maar als we op een ander bevoegdheidsniveau enig immobilisme constateren, moeten we incentives geven.

De voorzitter : De heer Stassen heeft het woord.

De heer Jos Stassen : Mijnheer Voorhamme, we zijn bij een zeer interessant onderwerp aanbeland. U was niet de enige die er bij de voorstelling van Marivlam op wees dat we eerst en vooral van onze eigen bevoegdheden gebruik moesten maken.

Stassen

In mei van dit jaar wierp ik tijdens een interpellatie de minister-president voor de voeten dat hij veel woorden nodig had om iets te zeggen. Hij antwoordde toen in vier woorden : 'begroting 1998 arbeidskostenverlaging essentieel'. U beweert nu iets anders. U hebt ten eerste uw twijfels over het economisch nut van arbeidskostenverlaging en ten tweede vindt u dat desgevallend een ander niveau die moet doorvoeren.

Mijnheer de minister-president, uw arbeidskostenverlaging zou wel eens substantieel lager kunnen zijn. Van de 1,4 miljard frank die dit jaar nog naar Vlaminov ging, is er nu 600 miljoen frank bestemd voor de uitbreiding van Vlaminov zelf. In plaats van een substantiële verhoging, is er een substantiële verlaging.

De voorzitter : De heer Denys heeft het woord.

De heer André Denys : De minister-president opperde enkele weken geleden het idee om een supplementaire inspanning te leveren indien er een federale maatregel tot lastenverlaging zou komen. Gisteravond heb ik tijdens het debat over Vlaminov aan minister Van Rompuy gevraagd of dit denkkader nog bestaat. Minister Van Rompuy antwoordde hierop ontkennend. Bestaat dit denkkader dan toch nog ?

De voorzitter : Ik neem aan dat u zich niet richt tot de heer Voorhamme.

De heer Robert Voorhamme : Deze discussie heeft geleid tot de vaststelling dat we niet bevoegd zijn voor arbeidskostenverlagende maatregelen. We moeten ons beperken tot het geven van signalen, maar dit is niet oneervol. Dit kan tot frustratie leiden bij een aantal collega's die de neiging hebben om het werkgelegenheidsbeleid te reduceren tot één agendapunt, namelijk arbeidskostenverlaging. Die collega's zouden zich moeten herscholen om in dit parlement verder een sturende rol te spelen. De discussie moet zich beperken tot onze eigen instrumenten.

De heer John Taylor : Het is niet zo erg dat de parlementsleden gefrustreerd zijn door hun onmacht, maar hoe zit het met het bedrijfsleven ? Het wordt gevaarlijk als de frustratie zich uitstrekt tot potentiële investeerders.

De heer Robert Voorhamme : Laten we hen dan niet meer frustreren door proberen verder te reiken dan onze maatregelen toelaten.

De heer Jean-Marie Bogaert : Mijnheer Voorhamme, in het kaderakkoord van 17 november stippen de Vlaamse sociale partners, bij de eerste hefboom voor een versterkt economisch draagvlak, als belangrijkste factor een verlaging van de arbeidskosten aan. Is dat dan een verzameling van gefrustreerde mensen ?

De heer Robert Voorhamme : Het is niet omdat arbeidskostenverlaging belangrijk is dat men gefrustreerd is. In de werkgelegenheidsresolutie werd arbeidskostenverlaging opgenomen en ik was het daar volmondig mee eens. Voor de invulling van ons beleid moeten we ons echter tot andere middelen wenden. Dat betekent niet dat we een passief werkgelegenheidsbeleid moeten voeren of dat we ons moeten beperken tot signaalgeving.

Vlaminov werd gisteren uitvoerig besproken. Deze maatregel vind ik kantje-boordje. We willen deze maatregel toch goedkeuren uit respect voor een evenwicht in het Vlaamse sociaal overleg. De sociale partners spelen een essentiële rol in de verdere invulling van het werkgelegenheidsbeleid. Dat is alleen mogelijk bij een goed evenwicht.

Hoe moet het werkgelegenheidsbeleid in de toekomst worden ingevuld ? De regering en de CVP zijn van mening dat we moeten afwachten om te zien wat er op federaal niveau gebeurt. Wij delen deze mening niet. Het federale overleg voorziet een eerste afronding in de zomer van 1998. Iedereen met enige ervaring weet dat een dergelijke afronding en de omzetting in concrete maatregelen pas gevolgen heeft vanaf de begroting 1999. Begrotingsmiddelen voor 1998 reserveren in anticipatie op wat er gebeurt in 1999 is een te afwachtende houding.

Ik heb daarstraks gezegd dat we ons in een bijzondere periode bevinden. 1998 en 1999 zijn bijzondere jaren in de conjunctuur. We moeten die kunnen gebruiken en hebben dus geen tijd te verliezen. 2003 ligt minder ver af dan we denken. Halvering van de werkloosheid tegen 2003 betekent dat we geen tijd hebben om nog langer te wachten om ons geld te besteden.

Het is hypothetisch, want al de ervaringen uit het verleden – ik doe daar niet cynisch over – hadden ons moeten leren dat de kansen dat wij Vlaamse middelen zullen koppelen aan een federale maatregel, zeer wisselvallig zijn.

De voorzitter : Minister-president Van den Brande heeft het woord.

Minister-president Luc Van den Brande : Voorzitter, ik wil twee zaken opmerken. Het standpunt van de Vlaamse regering is onveranderd. Ik heb dat vanochtend duidelijk aangegeven. We zijn niet verplicht, maar het is gewoon verstandig en noodzakelijk, om precies de structurele werkloosheid te lijf te gaan, gelet op de conjunctuur, de hapering in de economie, enzovoort. Dat is een afweging die we zelf maken.

De heer Taylor heeft gezegd dat we dat niet moeten beschouwen als een geloof van de ene of de andere, maar dat we gewoon moeten zien wat daarvoor nodig is. Tot zover volg ik de heer Voorhamme. Of het precies in 1999 zal zijn, moeten we bekijken, maar in elk geval zou het rond die tijd kunnen zijn.

Wat is het probleem van ons economisch weefsel ? De zogenaamde structurele werkloosheid is mede bepaald door de quasi volledige arbeidsparticipatie van heel de potentiële beroepsbevolking. Dat wordt niet zelden vergeten. Twintig jaar geleden bedroeg de participatie van vrouwen 25 procent. Nu is dat versneld toegenomen. We zitten dus met een structurele factor waarmee we moeten rekening houden.

De definitie van structurele werkloosheid in 1997 bestaat uit andere componenten dan die van 1968 of 1967, toen ze gelijk was aan 3 procent, de onvermijdbare werkloosheid inbegrepen. Ik wilde dat toch even aangeven. We spreken elkaar op dat punt niet tegen ; het is gewoon een vaststelling.

De kern van de zaak is dat 75 procent van onze economie zich afspeelt in rijpe sectoren. Dat is op het eerste gezicht een troef, want de arbeidsintensiviteit is er hoog. Het is evenwel ook een geweldige zwakte en een risico. Precies de rijpe sectoren zullen het meest in het gedrang komen. Dat is de reden waarom we in de begroting strategisch geïnvesteerd hebben. Daarin volg ik u, mijnheer Vandebroeke.

Ik moet u gedeeltelijk tegenspreken als u zegt dat er onvoldoende strategisch perspectief is, omdat we dat niet enkel volgend jaar maar ook de vorige jaren hebben gedaan in sectoren die ons brengen tot nieuwe activiteiten, nieuwe diensten en de introductie van nieuwe technologieën. Dat deden we precies om het evenwicht sterker te maken tussen rijpe sectoren enerzijds en nieuwe sectoren anderzijds.

Een tweede zaak is het profiel en de structuur van onze economie. U hebt ons nog nooit horen zeggen

dat heel het probleem van de werkgelegenheid en het terugdringen van de werkloosheid een zaak is van arbeidskosten. Daar zijn we het over eens. Er begint een nieuw geloof te groeien dat het probleem van arbeidskosten eigenlijk nog als een marginaal probleem beschouwt. Ik denk dat het een combinatie is van meerdere factoren.

We hebben de afspraak in Vesoc-I, Vesoc-II en Vesoc-III bilateraal met de sociale partners, die het op het veld moeten waarmaken, om evenwichtig op vijf hoofdlijnen te werken. Twee ervan situeren zich op het vlak van de economieversterkende ondernemingsgerichte maatregelen. Het is een kwestie van goed en strategisch beleid om iets aan te brengen, niet omdat we ermee getrouwd zijn, maar omdat het steunt op de werkelijkheid.

Mijnheer Denys, misschien was er gisteren een onduidelijkheid in de commissie, maar ik kan u meedelen dat de mening van de Vlaamse regering onverkort overeind blijft. De rest-enveloppe van Vesoc blijven we prioritair zien als een additionele bijdrage aan een federaal kader dat arbeidskostenverlaging mogelijk zou maken.

Mijnheer Voorhamme, ik denk dat iedereen het erover eens is dat we met één groot probleem kampen. We hebben veel te veel lichtwegende maatregelen. We zouden er verstandig aan doen om wat meer zwaarwegende maatregelen te nemen.

Als ik die doelstellingen combineer, zou het de eenvoud dienen en maatregelversterkend zijn, mochten we ons in een redelijke proportie daarbij voegen. We hebben de ervaring van Marivlam. We hebben moeten vaststellen dat sommige dingen kennelijk niet kunnen. Ik begrijp nog altijd de reden hiervan niet. Ik geef de ruimte aan het zuiden van dit land om eigen maatregelen te nemen. Ik ben vrij genuanceerd over de eventuele zin van participeren in FN. Er is een stuk economische autonomie, ook voor ons. Ik verwijs naar Boelwerf en DAF. Niet alles wat we deden, bleef zonder resultaten. We zijn er resoluut van afgestapt : we komen niet meer tussenbeide in dergelijke toestanden. Dit is een duidelijke richting die we aan het beleid hebben gegeven.

In dit land zou het aangewezen zijn in een soort van vork te redeneren en ten minste een zekere mate van autonomie te laten met betrekking tot macro-economische maatregelen die rechtstreeks gekoppeld zijn aan de behoeften en de structuur van onze economie.

Van den Brande

Mijnheer Voorhamme, het punt is niet om geld te laten liggen. Het is de vaste bedoeling van de Vlaamse regering om in het jaar 1998 alle middelen te besteden die zijn opgenomen in de enveloppe. U kunt niet enerzijds de logica volgen die wil dat de Vlaamse sociale partners een federaal kader als referentie hanteren en aan de andere kant zeggen dat deze logica te begrijpen valt vanuit een bepaalde hoek maar eigenlijk niet meer geldt als we de zaak politiek bekijken.

De zaken zijn genuanceerder, mijnheer de voorzitter. Maar er kan geen misverstand bestaan over de houding van de Vlaamse regering. Ze is onveranderd gebleven ten aanzien van wat ik heb gezegd op 22 september.

De voorzitter : Mevrouw Merckx heeft het woord.

Mevrouw Trees Merckx-Van Goey : Ik herhaal ook dat de middelen op 1998 moeten worden geaffecteerd. Als de heer Voorhamme bang is dat dit niet zou gebeuren, is het aan ons om er tijdig voor te waarschuwen. Ik ben blij dat u oog wil hebben voor het evenwicht in het sociaal overleg en in de totaliteit van de voorbije Vesoc-akkoorden.

Als we die optellen, zien we dat het hier om aanzienlijke middelen gaat. Aangezien van die 21 miljard frank tot op heden nog maar nauwelijks 2 miljard frank in maatregelen ter versterking van de economie werd geïnvesteerd, zullen we nog wel iets extra moeten doen.

Niets belet ons creatief na te denken. Dat geldt niet alleen voor de welzijns- en gezondheidssectoren, maar ook voor de sociale economie. De Vlaamse Gemeenschap dient uitdrukkelijk te verdedigen dat sociale economie niet alleen welzijnswerk, maar ook economie inhoudt.

De voorzitter : De heer Denys heeft het woord.

De heer André Denys : Mijnheer de voorzitter, de heer Voorhamme heeft hier een cruciaal punt aangeraakt, namelijk de bestemming van die Vesoc-enveloppe. Vullen we die zelf in of wachten we tot er federale maatregelen worden genomen ?

Wie heeft hier nu gelijk ? De minister-president, die het heeft over de optie dat Vlaanderen bovenop de federale lastenverlaging nog iets extra doet ? Ik verwijs in dit verband naar het Beknopt Verslag van gisteren. Daarin noemt minister Van Rompuy dit uitgangspunt wishful thinking en zegt hij dat dit

niet zomaar mogelijk is. In dat geval heeft de heer Voorhamme het gelijk aan zijn kant. Het is niet mijn bedoeling de minister-president en de heer Voorhamme tegen elkaar uit te spelen, maar als er op federaal niveau geen akkoord kan totstandkomen dat toelaat dat het Vlaams Gewest vervolgens een bijkomende inspanning levert, dan ben ik het met de heer Voorhamme eens dat we beter zelf het initiatief nemen.

Mijnheer de minister-president, wat beweegt u na het mislukken van Marivlam toch om rotsvast te geloven dat het idee van een supplement wel door het Waals Gewest en door de federale regering zal worden aanvaard ? U hebt daarvoor immers hun akkoord nodig.

De voorzitter : Minister-president Van den Brande heeft het woord.

Minister-president Luc Van den Brande : Mijnheer Denys, namens minister Van Rompuy kan ik bevestigen dat de voorliggende optie terecht uitgaat van de mogelijkheid op een akkoord. We hebben dus redenen om te geloven dat we daar verder werk van moeten maken. Het leidt nergens toe om reeds op voorhand te zeggen dat dit idee niet hard kan worden gemaakt. Ik weet dat een aantal federale ministers dit denkkader genegen zijn. Ik kom nog even terug op het Beknopt Verslag van gisteren, waarnaar u verwijst. Op uw vraag antwoordde minister Van Rompuy : 'dit kan niet binnen het bestaande wettelijk kader'.

De heer André Denys : Maar u moet ook verder lezen.

De voorzitter : De heer Voorhamme heeft het woord.

De heer Robert Voorhamme : Wat ik niet begrijp, is dat de CVP zich bijvoorbeeld schaarst achter een uitbouw van de infrastructuur, maar daar losjes aan toevoegt dat die misschien wel in de begrotingscontrole kan worden geregeld. Van de andere kant hamert ze erop dat dit idee, dat toch veel meer in de lucht zweeft, wel moet worden vastgelegd en voorbehouden.

We kunnen die vanaf nu beginnen vastleggen. Indien we in begrotingstermen praten, dan is het juist dat de besteding van een eventuele koppeling aan een federale maatregel pas ten laste zal zijn van de begroting voor 1998. Dit is een essentieel aspect, waardoor we de invulling van de bijkomende ruimte vanuit een ander gezichtspunt moeten bekijken.

Voorhamme

Er is een derde reden om de vrijgekomen ruimte te gebruiken. Straks kom ik terug op de infrastructuur. In Luxemburg vond onlangs een Europese top plaats, die werd voorbereid met de Vlaamse sociale partners en met de Vlaamse regering. Tijdens de top werd aangedrongen op het nemen van een aantal maatregelen, die richtsnoeren worden genoemd. Ze bevatten veel punten die tot onze bevoegdheden behoren. Opleiding gekoppeld aan tewerkstelling moet onze prioriteit worden. De Europese richtsnoeren bepalen dat we hiervoor op korte termijn de norm van 20 percent moeten behalen : 20 percent van de werkzoekenden moet een opleiding krijgen. In Vlaanderen maakt deze groep nu slechts 13,7 percent uit van de werkzoekenden. We moeten dus nog een kloof overbruggen, wat niet vanzelf zal gaan. Er moet een extra inspanning worden geleverd, waar bijkomende middelen voor nodig zijn. Vermits de middelen beschikbaar zijn, stellen we voor ze hiervoor aan te wenden.

Niet enkel het volume, de 20 percent, is belangrijk, maar ook de kwaliteit. Voor Vlaanderen stelt minister Kelchtermans al geruime tijd voor de opleiding te koppelen aan een trajectbegeleiding en een jobgarantieplan. Hij kwam dit voorstel reeds verdedigen in de commissie. We ondersteunen het volmondig, maar waarschuwen de Vlaamse regering en in het bijzonder minister Kelchtermans ervoor zich de kaas niet van tussen ons Vlaams brood te laten halen. Terwijl minister Kelchtermans zijn wensen formuleerde in de commissie, formuleerde federaal minister Smet voorstellen, waarmee ze hem voor de zoveelste maal tracht voor te zijn door middel van wat ik een steriele vorm van sanctiebeleid noem. In Vlaanderen staat niemand meer achter een dergelijk beleid.

Indien minister Smet per se inspiratie wil opdoen in het noorden, dan raad ik haar aan om eerst in Vlaanderen te kijken in plaats van er in het verre Denemarken naar op zoek te gaan. We hebben hier genoeg ideeën. Slechts door zelf initiatieven te nemen en aan minister Kelchtermans groen licht te geven, kunnen we de zoveelste poging om een goed Vlaams beleid te doorkruisen met federale maatregelen een halt toeroepen. Op dit ogenblik dreigt het omgekeerde het geval te worden.

Mevrouw Merckx sprak over het evenwicht. Er is een bijkomende reden om ervoor te pleiten dat dit ook een economische maatregel is. In de economie

van de toekomst zal de opleiding een inherent deel uitmaken van de arbeidskosten. Een maatregel waardoor de overheid nog meer intervenueert in de opleidingskosten, is in feite een arbeidskostenverlagende maatregel. Wellicht vormt dit samen met de arbeidsplaatspremies één van de weinige instrumenten waarover we beschikken om echte arbeidskostenverlagende maatregelen te treffen. Indien we dit dan toch zo belangrijk vinden, waarom treffen we dan niet de beslissing om het geld hiervoor aan te wenden ? Het is een reden te meer om geen valse tegenstellingen te zoeken tussen het sociale en het economische aspect.

Ik kom nu terug op het punt van de sociale partners. Meer middelen voor de opleiding bieden volgens mij de gelegenheid om de sociale partners een bijkomende bijeenkomst te laten afsluiten. Dit zou geen onbelangrijk signaal zijn. Uit internationaal vergelijkend onderzoek stellen we ook vast dat de werkgevers in Vlaanderen niet bij de eersten zijn om te voorzien dat opleiding een belangrijke concurrentiefactor kan betekenen voor de bedrijven. Ik hoop dat de sociale partners voor bijkomende engagementen kunnen zorgen.

Ten tweede kom ik tot de verhoging van de infrastructuurinvesteringen. Ik blijf in dat opzicht bij het standpunt dat ik bij elke begrotingsbespreking of septemberverklaring verwoord. De CVP vond dat het geld voor die verhoging niet uit de Vesoc-enveloppe mag komen, uit respect voor het sociaal akkoord. Ik vraag me af om welk sociaal akkoord het dan gaat ? Op bladzijde 16 van het kaderakkoord van 17 november staat letterlijk dat voor infrastructuuruitgaven jaarlijks een bijkomende impuls van 2,5 miljard frank nodig is. De sociale partners hebben gelijk. Het probleem van de modaliteit dreigt onze economische achillespees te worden en dus een strop voor het werkgelegenheidsbeleid.

De voorzitter : De heer Van Mechelen heeft het woord.

De heer Dirk Van Mechelen : We moeten consequent zijn. Er liggen hier twee duidelijke amendementen voor : één miljard frank voor leefmilieu, waterzuivering en bodemsanering, en één miljard frank voor bijkomende investeringen in wegeninfrastructuur. Daarmee vullen wij 2 miljard frank uit de Vesoc-enveloppe concreet in. Als u nu dezelfde thesis ontwikkelt, stel ik voor dat u die amendementen goedkeurt.

De heer Robert Voorhamme : Over die investeringen zijn we het ten gronde eens. De begroting die nu voorligt, houdt in dat we in 1998 1,25 miljard frank minder zullen investeren dan dit jaar. Vergelijkende studies, onder meer van onze eigen Vlaamse Havencommissie, wijzen erop dat we daarmee in vergelijking met de ons omliggende regio's slecht scoren. Dat is onbegrijpelijk. Er kan en moet meer gebeuren.

De voorzitter : De heer Penris heeft het woord.

De heer Jan Penris : U hebt gelijk, mijnheer Voorhamme. U hebt hetzelfde trouwens verklaard in de Gazet van Antwerpen van 29 september, dus een paar dagen na de septemberverklaring van deze regering. Toen heeft die journalist u gevraagd wat u concreet zou doen. U zit in de beleidspartij. U kunt het beleid mee bepalen. Wat zult u dus concreet doen om aan deze noden tegemoet te komen ?

De heer Robert Voorhamme : Ik ben volop bezig.

De heer Jan Penris : U zult deze begroting goedkeuren, mijnheer Voorhamme.

De heer Robert Voorhamme : Deze begroting bevat misschien wel middelen voor bijkomende infrastructuuruitgaven. Ik wil hier niet discussiëren over de vraag of deze uitgaven binnen of buiten de Vesoc-ruimte moeten worden gesitueerd. Voor ons is het mogelijk binnen de Vesoc-ruimte. Als de CVP het daar niet mee eens is, leg ik me daarbij neer als er maar een alternatief tegenover wordt gesteld. Het is een beetje gemakkelijk om dit punt naar de begrotingscontroles te verwijzen. Het gaat toch om een belangrijk onderdeel van deze discussie. Dat beklemtonen alle fracties al enige tijd.

Als er dus een alternatief is, mogen deze uitgaven buiten Vesoc vallen. Maar in Vesoc bestaat op dit ogenblik ruimte. Waarom zouden we die niet gebruiken ? Als uit de begrotingscontrole blijkt dat er bijkomende middelen zijn, kunnen die op dat ogenblik een bestemming krijgen. Laat ons niet wachten tot volgend jaar.

Men weet al geruime tijd dat een deel van de Vesoc-enveloppe niet zal volstaan voor de uitdagingen waar we mee te maken hebben bij Openbare Werken. Er zal een beroep moeten worden gedaan op bijkomende middelen. Iedereen is het erover eens dat rekeningrijden dringend op de agenda moet komen. We kunnen niet langer treuzelen. Ik vraag aan de regering dringend werk te maken van een dossier rekeningrijden. We kunnen daar eindeloos over discussiëren, het is echter

beter er nu aan te beginnen. Het zou jammer zijn dit dossier niet tijdens deze zittingsperiode te behandelen.

Minister Wivina Demeester-De Meyer : Ik beloof u, mijnheer Voorhamme, dat we het dossier rekeningrijden in de eerste weken na nieuwjaar aanpakken en een concreet voorstel uitwerken.

De voorzitter : De heer Van Mechelen heeft het woord.

De heer Dirk Van Mechelen : De heer Voorhamme vraagt zich terecht af wanneer en hoe de 6 miljard frank Vesoc-geld zal worden aangewend. In ons voorstel gaat 400 miljoen frank naar bodemsanering, de dossiers liggen klaar. 600 miljoen frank gaat naar de onderbouw voor waterzuivering, de dossiers liggen klaar. We stellen voor 1 miljard frank te besteden aan infrastructuur, de dossiers liggen klaar, maar men moet nu beslissen, want anders zijn de middelen niet tijdig ter beschikking. Ik reken op uw steun, mijnheer Voorhamme.

De heer Robert Voorhamme : Mevrouw de minister, in een systeem van rekeningrijden moeten voor mij de lasten worden gekoppeld aan de lusten.

Ten slotte, leden van de regering, heb ik een goede raad in verband met werkgelegenheid : maak onze arbeidsmarkt vrouwelijker. Hoe vrouwelijker ze wordt, hoe korter de uurroosters. Dat is niet alleen aangenaam voor degenen die de uurroosters moeten kloppen, dat betekent ook veel meer banen. *(Applaus bij de meerderheid)*

De voorzitter : De heer Penris heeft het woord.

De heer Jan Penris (Op de tribune) : Mijnheer de voorzitter, mevrouw de minister, heren ministers, dames en heren, ik wil de verslaggever bedanken voor zijn degelijk werk.

Mijnheer de minister, ik wil nogmaals mijn tevredenheid uitdrukken over de vorderingen die onder meer op het vlak van de zogenaamde bloktreinen werden geboekt. U zult zich herinneren dat ik dit project ook bij de begrotingsbesprekingen van vorig jaar positief heb geëvalueerd. Vlaanderen is jammer genoeg nog niet bevoegd voor de spoorwegen, maar kan bijsturend optreden, waarvan de bloktreinen het levende bewijs zijn. We zouden dat meer moeten doen.

Uw uiteenzetting over het loodswezen kan ons tevreden stellen. Ook in dit belangrijke en gevoeli-

Penris

ge dossier merk ik kordate vorderingen. Helaas zal ik het bij deze positieve randbemerkingen moeten laten. De cijfers zelf zijn immers veel minder gunstig.

Hoewel deze regering Vlaanderen een transportland blijft noemen, is ze zeer karig met het ter beschikking stellen van de noodzakelijke financiële middelen om de transportinfrastructuur te onderhouden en te optimaliseren. De begroting voor openbare werken en verkeer bedraagt slechts 44,7 miljard frank op een totaal van 574,4 miljard frank, wat het relatieve aandeel voor 1998 op amper 7,78 percent brengt. De totale middelen stegen ten opzichte van vorig jaar met 3,38 percent, de middelen voor openbare werken met slechts 0,09 percent. Men moet heus geen wiskundig genie zijn om te beseffen dat deze regering haar prioriteiten niet op het vlak van infrastructuur heeft gelegd.

De vergelijking met het buitenland bewijst hetzelfde. De Nederlandse pendant van minister Baldewijns, mevrouw Jorritsma, beschikt nu al over 2,6 percent van het Nederlandse BNP om aan verkeer en waterstaat te besteden. Dat aandeel wordt vanaf volgend jaar aanzienlijk opgetrokken tot 3,2 percent van het BNP. Vlaanderen besteedt jaarlijks amper 1,4 van zijn BNP aan infrastructuur. Dat betekent nog niet de helft van wat Nederland investeert. Men kan zich dus de vraag stellen wie zich in Europa een transportland mag noemen. Nochtans stellen zowel meerderheid als oppositie bij herhaling dat het zo niet verder kan.

Begin september verklaarde minister Van Rompuy bij de opening van de nieuwe terminals van de Antwerpse Zuidnatie en de Werf- en Vlasnatie dat de huidige budgetten voor economie en infrastructuur te klein zijn. Hij wees er terecht op dat teveel kredieten tot nu toe door herstellingswerkzaamheden werden opgeslorpt en er te weinig nieuwe initiatieven worden genomen. In Antwerpen alleen zou dringend 10 miljard frank moeten worden vrijgemaakt voor, bijvoorbeeld, de ring.

Ook de heer Voorhamme deed daarnet nog zijn duit in het zakje. In de Gazet van Antwerpen stelde hij in een vrij scherpe kritiek op de Septemberverklaring terecht dat, indien hij moest kiezen voor arbeidskostenverlaging met een zeer beperkt effect of infrastructuurwerken die de werkgelegenheid meer ten goede komen, hij voor het laatste zou kiezen. Men moet heus geen aanhanger van Keynes zijn om de stelling van de heer Voorhamme bij te treden.

In de wegebouw kunnen per geïnvesteerd miljard frank op jaarbasis 570 mensen aan de slag. In de waterbouw komen bij verdere desinvesteringen duizenden jobs op de tocht te staan. Hij stelde toen ook terecht dat het gewoon onaanvaardbaar is dat op het moment dat er extra budgettaire ruimte vrijkomt, in alle sectoren behalve infrastructuur wordt geïnvesteerd.

Mijnheer Voorhamme is hier echter niet eerlijk of toch minstens naïef. Toen de journalist hem vroeg of hij de begroting desnoods zou amenderen, antwoordde hij dat hij ervan uitging dat de bereidheid wel zou bestaan om er iets aan te doen. Hij hoopte dat de minister-president het signaal wel zou hebben begrepen. Als dat niet het geval was, zou dat zeker spanning veroorzaken.

Onder de charmfoto die het interview moest opfleuren, prijkte de titel: 'Robert Voorhamme is het beu dat Antwerpen zo stiefmoederlijk wordt behandeld vanuit het Brusselse Martelaarsplein waar Van den Brande troont.' Welnu, Robert Voorhamme zal het nog lang beu moeten zijn dat Antwerpen en de hele infrastructuur in Vlaanderen stiefmoederlijk wordt behandeld. De heer Voorhamme, die deze begroting braaf mee zal goedkeuren zonder ze te amenderen, zal niets wezenlijks veranderen. Zijn stoute uitspraken waren louter een goedkoop staaltje van window dressing voor de Antwerpse achterban.

Ook de heer Beysen tracht zijn achterban mild te stemmen via een aantal boude verklaringen. (*Opmerkingen van de heer André Denys*)

Indien de heer Beysen dit niet heeft ondertekend, schrap ik deze passus. (*Rumoer*)

Niet alleen is er een schromelijk tekort aan financiële middelen voor het departement van minister Baldewijns. Binnen het departement is er een duidelijke accentverschuiving die ook financieel wordt vertaald naar het aspect ruimtelijke ordening. Verkeer en infrastructuur blijven daardoor op hun honger. In het dossier over de luchthaven van Deurne komt dat bijzonder pijnlijk tot uiting. De luchthaven werd in het structuurplan als poort behouden. Op de koop toe blijft haar lot al te lang onzeker. Men wacht op een studie. We willen dat best aannemen. Men mag studies zoals deze en die over Doel echter niet misbruiken om zaken uit te stellen tot Sint-Juttemis. (*Applaus bij het VB*)

De voorzitter : De heer Candries heeft het woord.

De heer Herman Candries : Mijnheer de voorzitter, geachte leden van de regering, geachte collega's, ik wens te repliceren op het betoog van de heer Voorhamme in verband met Vlaminov.

Gisteren had de heer Cannaerts het over drie -sen : Vlaminov is een signaal, een symbool en een stimulans. Ik wil er namens mezelf nog graag een vierde -s- aan toevoegen : deze van de steun van onze fractie. De argumentatie van gisteren is correct ; we kunnen ons daar met gerust gemoed achter scharen.

Ik zal hier eerder in telegramstijl, op basis van enkele vaststellingen, nagaan of deze begroting inspeelt op een aantal grote tendensen. Er is een belangrijke verschuiving aan de gang. Het bedrijfs-potentieel werd in de jaren zestig in zaken uitgedrukt ; in de jaren tachtig in mensen. Het is mijn overtuiging dat dit vanaf het jaar 2000 voor de gehele economie het geval zal zijn.

En tweede tendens is deze van de technologische ontwikkeling, die ons alsmaar meer dwingt om innovatief te denken en te zijn. Een derde tendens heeft met de internationale context te maken. De EMU komt tot stand in het kader van een wereldwijde globalisering. Ik wil ook aandacht vragen voor de dreiging van de dualisering van de maatschappij, als we het over het aspect van de tewerkstellingsmogelijkheden hebben.

Toen ik in de jaren zestig bedrijfsbezoeken organiseerde, identificeerde een bedrijfsleider het potentieel van zijn bedrijf in termen van dingen. Hij had het over de zoveelste nieuwe generatie van computers ; over de nieuwe C-and-C-gestuurde machines ; enzovoort. Hij had het over zaken. In de jaren tachtig bezocht ik bedrijven, op zoek naar samenwerkingsmogelijkheden voor internationale high-tech-projecten. Bij die gelegenheden sprak men over het aantal mensen dat onderzoek verricht ; over het aantal universitair gevormde mensen ; enzovoort.

Ik stelde toen vast dat men in het tijdsbestek van een generatie de maatstaf om het potentieel van een bedrijf uit te drukken, had veranderd van zaken in mensen. Ik ben ervan overtuigd dat dit morgen voor de integrale economie zal gelden. Diegenen die pleiten voor investeringen in mensen, waar ze zich in hun levensloop ook bevinden, hebben gelijk. Ik pleit dus voor investeren in mensen.

We zullen steeds meer aandacht moeten besteden aan permanente vorming en bijscholing. Dat zal grote gevolgen hebben voor het management van

morgen. Ook binnen de overheid zal dat het geval zijn. De vraag naar de vertaling van dit gegeven in omzetcijfers en begrotingspercentages zal in de toekomst ongetwijfeld ook een maatstaf worden om de kwaliteit van het beleid te meten.

Men zal zonder meer besluiten dat een bepaald bedrijf een groot innovatief vermogen heeft, omdat het een groot deel van zijn omzet aan opleiding en vorming besteedt. Dat wordt een waardemeter voor het beleid : hoeveel middelen besteden we aan onderwijs, permanente vorming, enzovoort.

De kwaliteit van mensen wordt een belangrijke omgevingsfactor voor investeringsbeslissingen. We denken hier in hoofdzaak in termen van tewerkstellingsmogelijkheden. We zullen moeten aanvaarden dat bij de beoordeling van een investering de waarde van de mensen een belangrijk gegeven zal zijn. Ik ken een multinationale onderneming, met hoofdzetel in het noorden van de VS, waarvan de directie overweegt die hoofdzetel te verplaatsen omdat ze de mensen die ze nodig hebben er niet kunnen aanwerven. Ze overwegen om 800 kilometer naar het zuiden te verhuizen, omdat daar voldoende geschoolde werknemers beschikbaar zijn.

Een tweede trendlijn waar ik even aandacht aan wil besteden, is die van de noodzaak te innoveren om te overleven. De technologische evolutie is een eenrichtingsstraat. Het gaat over leven en overleven. In mijn opleiding ben ik diep getroffen geweest door de vergelijking van een professor die bij elk probleem telkens het biologisch proces als model van analyse en als model voor het zoeken naar oplossingen naar voren schoof. Het biologisch proces leert ons dat we in ons lichaam voortdurend cellen moeten verbranden om te leven en te overleven.

Als men een bedrijf de kans wil geven om mee te evolueren met de tijd, dan moet men bereid zijn dingen af te bouwen om er nieuwe mogelijk te maken. Dit betekent voor bedrijven een permanente omwenteling. Het gaat hier over bedrijven in de ruimste betekenis van het woord. We moeten inspanningen doen om het innovatievermogen een kans te geven. De eerste voorwaarde is de attitude : is men bereid te innoveren ? Men moet namelijk mee-evolueren in de verandering en er de motor van worden. Dit vereist een grondige mentaliteitswijziging. In die context is het misschien wel nuttig om op het vlak van het tewerkstellingsvermogen na te gaan waar het precies om gaat. De arbeidskost is uiteraard niet de enige kost.

De voorzitter : De heer Denys heeft het woord.

De heer André Denys : Mijnheer Candries, ik ben het eens met de analyse die u maakt. Ik stel echter vast dat de regering, en in het bijzonder minister-president Van den Brande, vorig jaar in een budget had voorzien voor hoogtechnologische permanente vorming. Dit budget werd niet opgebruikt. We stellen nochtans vast dat de hoogtechnologische bedrijven in Vlaanderen vragen dat onze universiteiten daarop zouden inspelen. Men maakt dan wel een goede analyse, maar in de praktijk staat men nog geen stap verder.

De heer Herman Candries : Ik wil alleen zeggen dat we rekening moeten houden met de kern van het begrip arbeidskost, namelijk arbeid. Dit begrip is in beweging. In de arbeid van morgen zal een belangrijke dimensie bijscholing aanwezig zijn. Ook dat wordt verrekend. We zullen opnieuw moeten nadenken over hoe arbeid wordt vertaald in kosten en wat daarvan de verschillende dimensies zullen zijn.

Het is natuurlijk even belangrijk om de eerste en de beste te zijn op de markt en om de beste service te bieden tegen de beste prijs. Dit is een van de elementen van de discussie, maar zeker niet het enige.

De eerste dimensie van innovatie is kwaliteit. De kwaliteitsdrang, die noodzakelijk is als men wil inspelen op kwaliteitseisen, zal een brutale omschakeling van de bedrijven tot gevolg hebben. Daardoor wordt de interdependentie van bedrijven veel groter. Dit betekent eveneens dat een aantal mensen als elementen van bedrijvigheid voortdurend in beweging zijn. Daar is flexibiliteit voor nodig. Dit is evenwel slechts mogelijk als de mensen permanent worden begeleid en bijgeschoold.

Er is een belangrijke verschuiving aan de gang in de aard van het werk. De dimensie immateriële activiteit in de bedrijven neemt snel toe. De immateriële dimensie is betrekkelijk vluchtig en daardoor gemakkelijk transporteerbaar en exporteerbaar. We zullen hier dan ook bijzondere aandacht aan moeten besteden.

Er is ook een verschuiving van grote naar kleine bedrijven. Op de wereldmarkt zijn er bijvoorbeeld grote fusies van ondernemingen. Er ontstaan ook een aantal kleine bedrijven rond die grote bedrijven : het aantal kleine bedrijfjes neemt heel snel toe. Zij zorgen voor meer innovatie dan de grote bedrijven. Dat alles speelt zich in een internationale context af. In de eerste plaats is er de dimensie van de Europese Unie, maar vervolgens is er ook een globalisering.

Een uitspraak van de voorzitter van de Griekse ondernemers heeft me vorig jaar diep getroffen. Tijdens een congres over informatiesnelwegen zei hij dat informatiesnelwegen een revolutie zijn tegen de dictatuur van de geografie. Hij bedoelde daarmee dat het feit van verafgelegen te zijn in de toekomst niet meer zo erg is dankzij de communicatiemogelijkheden. Ik keer dat om. We zeggen altijd dat we goed gelegen zijn. Zowel de troef als de handicap verbleken dus.

Ik vind dan ook dat we van onze goede ligging een werkwoord moeten maken. Daarnet werd er gepleit voor infrastructuur. Infrastructuur moet dan wel in de heel ruime zin van het woord worden opgevat. We moeten immers in de eerste plaats aandacht besteden aan communicatie. We moeten ervoor zorgen dat we door middel van netwerken opnieuw op de wereldkaart voorkomen. Vlaanderen moet het Singapore van West-Europa worden. We moeten dat communicatievermogen uitbreiden door middel van internationale netwerken.

Er is zich een brutale omschakeling aan het voltrekken waarvan we de gevolgen nog niet kunnen inschatten. De Mare Nostrum of de Middellandse Zee, de bakermat van onze cultuur, is voor jaren verschoven naar de Atlantische Oceaan. We dachten toen dat het voor altijd zo zou zijn. Nu is het echter niet meer zo. De Verenigde Staten hebben ons de rug toegekeerd en spelen nu met de Stille Oceaan. Voor hen ligt de toekomst aan de andere kant van de Stille Oceaan. We moeten dus dringend een inhaalbeweging uitvoeren. We moeten Noord-Amerika dwingen om opnieuw met de Atlantische dimensie rekening te houden.

We kunnen niet concurrentieel zijn met tijgerlanden uit het Verre Oosten. Nu hebben ze misschien wel problemen, maar die zullen waarschijnlijk snel zijn opgelost. Bovendien staat er een nieuwe generatie tijgerlanden klaar in Zuid-Amerika. Mijnheer de minister-president, we hebben gisteren het samenwerkingsakkoord met Chili besproken. Dat was zo evident dat niemand iets heeft gezegd. Dat akkoord is nochtans heel belangrijk. Chili wordt waarschijnlijk een van de nieuwe tijgerlanden. De vraag die we ons vandaag moeten stellen is welke impact die landen op de wereld zullen hebben. Zal hun impact even groot zijn als die van de tijgerlanden uit het Verre Oosten ?

Alles wat we ondernemen en al onze innovaties situeren zich in een globaliseringscontext. Ik heb vorige maand deelgenomen aan een seminarie over globalisering in de Verenigde Staten. Dat seminarie heeft me heel veel moed gegeven. Eerst

Candries

werden er cijfers vermeld en vervolgens kwam het beleid van de Amerikaanse regering ter sprake. Ten slotte zei een spreker dat hij het over een global company zou hebben die zich al 450 jaar met globalisering bezighoudt. Het was de baas van de Jezuïeten in de Verenigde Staten. Hij toonde aan welke troeven en parameters belangrijk zijn om globaal te denken en te handelen. Hij legde uit waarom men slaagt of mislukt. Hij benadrukte dat het absoluut noodzakelijk is om zich voor te bereiden voor men ergens naartoe gaat. Men moet de cultuur en de taal kennen. Men moet zich incultureren. Dat betekent dat men zich moet eenmaken met de cultuur. In het buitenland of een multinationale context moet men gebruik maken van het dynamisme dat van die omgeving uitgaat.

Men moet niet vanuit Amerika of om het even waar gaan bepalen hoe het moet gebeuren. Neen, de meerwaarde van dat globaal werken is de dynamiek van onderuit. Dat geeft me hoop. Dan zullen we als klein land immers de kans krijgen om, in die globaliseringscontext, opnieuw te worden geïdentificeerd omwille van onze eigenheid. Deze creëert immers een eigen dynamiek. We hebben dus opnieuw kansen dankzij de globalisering, een fenomeen waarvoor we aanvankelijk misschien bang waren. Dankzij de globalisering krijgen we echter opnieuw de kans om met die dynamiek van onze eigenheid mee te spelen in een internationale context. Dat veronderstelt uiteraard dat we investeren in mensen.

Ter afronding wil ik aandacht vragen voor een angst die heerst bij velen, ook bij mezelf. We leven in een wereld waarin een aantal mensen niet meer kunnen meespelen, omdat ze laaggeschoold zijn. Mijnheer Vandenbroeke, ik aanvaard die term niet. Hoeveel landen ter wereld zijn er waar men tot achttien jaar naar school kan en moet gaan? Er bestaat dus geen probleem van laaggeschooldheid. Wel zijn sommigen verkeerd geschoold of schoolmoe, of verlaten ze de school met een verkeerde attitude. Ik heb ooit gezegd: wanneer men de school verlaat, moet men als het ware op een plein komen, en niet in een doodlopend straatje. Op een plein waar men alle richtingen uit kan en waar men, met begeleiding, kansen krijgt. Zoals in de voetbalsport, waar men daartoe middelen aanwendt en tijd vrijmaakt, zullen we een systeem van talentscouting moeten opzetten. Laten we het even hebben over de migranten: er zijn duizenden jonge mensen die evenveel in hun mars hebben als om het even wie in dit land. Spreken we die gaven aan? Gaan we op zoek naar diegenen die het ver-

mogen hebben om mee te spelen en de anderen de weg naar de toekomst wijzen, naar zij die het voorbeeld geven? Zij zullen iets te verliezen hebben, zodat ze hun gemeenschap mee gaan dragen in de door ons gewenste richting. Als gelovige geloof ik dat elke mens talenten heeft. Misschien heeft niet iedereen evenveel talenten, maar als ik bekijk welke de mogelijkheden zijn, dan kan men met weinig talenten zeer veel doen: als men maar een goede attitude heeft, als men bereid is mee te evolveren, zich in een context te laten inpassen en bovendien over de vaardigheden beschikt. Dit vereist echter een andere aanpak. Ik geloof dat onze PMS-centra op dat vlak een nieuwe roeping moeten vinden: ze moeten talent ontdekken in plaats van te zeggen dat men bepaalde dingen niet kan. Met die laatste aanpak brengen we immers te veel mensen in doodlopende straatjes. Op dat vlak moeten we dus een inspanning doen, een filosofie ontwikkelen die in de buurt komt van talentscouting.

Hierbij hebben we nieuwe afspraken nodig, een interactie tussen onderneming, onderwijs en onderzoek. Uit de dynamiek van deze interactie zal innovatievermogen ontstaan. Zo zullen studieoriënteringen plaatsvinden en zal iedereen van iedereen leren. Volgens mij zullen we in Vlaanderen een pact moeten kunnen sluiten tussen het individu, de overheid en de ondernemer, over het vergoeden, het mogelijk en vooral haalbaar maken van de inspanningen om permanente vorming te verwezenlijken. Een nieuw pact waarin wordt bepaald wie wat gaat doen en wie voor welke middelen zal zorgen, opdat men de meerwaarde zou creëren om van dit goed gelegen Vlaanderen – in de passieve betekenis – een dynamisch goed gelegen Vlaanderen te maken. Dat is dus afhankelijk van de waarde van de mensen die er wonen.

Dit is toch de belangrijkste opdracht van dit parlement. Wanneer we de middelen voor opleiding, vorming, onderzoek en dergelijke samenbrengen, dan bedraagt dit de helft van de middelen die Vlaanderen ter beschikking heeft. We hebben op dat vlak een belangrijke hefboom en moeten daarmee iets doen. Daarin moeten we geloven. Dit behoort volkomen tot onze bevoegdheden. Wat niet betekent dat ik het niet eens ben met Vlaminov: wanneer iets immers niet beweegt, dan moet men het doen bewegen. We hopen dat het daardoor zal bewegen. Met de mogelijkheden die we hebben op het vlak van de opwaardering van mensen en de interactie tussen mensen en organisaties, kunnen we een nieuwe dynamiek tot stand brengen. Die dynamiek moet ons opnieuw internationaal op de kaart plaatsen. Vlaanderen leeft immers

Candries

in sterke mate van de export. (*Applaus bij de CVP, de SP, de VLD, de VU en AGALEV*)

De voorzitter : Mijnheer Candries, mogelijk was dit de laatste keer dat u hier in het Vlaams Parlement het woord hebt gevoerd voor u met pensioen gaat. Indien ik me vergis, was dit in elk geval een zeer geslaagd prelude. (*Applaus*)

De heer Malcorps heeft het woord.

De heer Johan Malcorps (*Op de tribune*) : Mijnheer de voorzitter, collega's, het milieubeleid wordt in Vlaanderen echt ernstig genomen. Men laat niets aan het toeval over. Met betrekking tot gewone beleidsterreinen wordt er gewerkt met één enkele beleidsbrief en één enkele begroting. Milieu is voor deze regering echter zo belangrijk dat er daarvoor met twee beleidsbrieven en twee begrotingen wordt gewerkt : één beleidsbrief en één begroting opgemaakt door de minister en de regering, met daarnaast ook nog eens een milieujaarprogramma en dito begroting, opgemaakt door de administratie. Als voorbeeld van de nieuwe politieke cultuur kan dit tellen, vooral als zo'n milieujaarprogramma een slordige 200 pagina's telt.

Het probleem is natuurlijk wel dat er een onderlinge afstemming moet gebeuren. De relatie tussen de beleidsbrief en het jaarprogramma is niet helemaal duidelijk. De minister kan natuurlijk proberen zich te verschuilen achter zijn administratie. Dat wordt echter wel iets moeilijker als die administratie op haar beurt achter de brede schouders van de minister probeert weg te kruipen.

Collega's, u zult me misschien niet geloven, maar ik ben echt niets aan het verzinnen. Als bewijs zal ik me voor de rest van mijn uiteenzetting vooral baseren op het zopas binnengelopen advies van de SERV over het milieujaarprogramma 1998. Ik vraag vooral aandacht voor de grote zin voor humor en de fijne ironie die de SERV in zijn adviezen aan de dag legt. Misschien was het u nog niet opgevallen, of misschien slaan de mensen van de SERV dat toontje alleen maar aan als het om het milieu gaat. Hoe dan ook, luister even mee naar de volgende fijngevoelige passage.

'In zijn advies over het ontwerp van milieubeleidsplan 1997-2001 stelde de SERV vast dat zowel de Vlaamse regering als andere overheden te weinig werden betrokken bij het opstellen van dit plan. Dit kan ook worden gezegd over het ontwerp van milieujaarprogramma 1998. De SERV waardeert

de vrijheid die door de Vlaamse regering aan de administratie wordt gelaten om het ontwerp van milieujaarprogramma autonoom op te stellen. Volgens de SERV moeten de minister van Leefmilieu en de Vlaamse regering echter minimaal vooraf de grote lijnen en de prioriteiten van hun ontwerp van milieujaarprogramma vastleggen. De jaarlijkse beleidsbrieven van de minister voor Leefmilieu zouden deze rol kunnen vervullen. Op die manier kunnen beter zwaartepunten worden gelegd en is de relatie tussen een beleidsbrief en een milieujaarprogramma duidelijker.'

Met andere woorden, dit is nu totaal niet het geval. De SERV mist naar eigen zeggen in het Vlaamse milieubeleid nog steeds een uitgewerkte omschrijving van de doelstellingen en de randvoorwaarden van het beleid, en een strategische visie om deze doelstellingen te verwezenlijken. Met andere woorden, het is een beleid zonder visie. Een milieujaarprogramma mag niet vertrekken van een wensenlijst van diverse betrokken administraties en pararegionalen.

Volgens de SERV ontbreekt ook de horizontale integratie met andere departementen nog te zeer. Dit is een vrij zielige conclusie, aangezien er toch heel wat werd vergaderd over de uitvoering van het milieubeleidsplan in een interkabinettengroep. Of zou dit misschien onvoldoende zijn om de departementen en de diverse bevoegde ministers daadwerkelijk dichterbij elkaar te brengen ? Zou het kunnen dat er in de feiten weinig of geen aandacht is voor een gecoördineerde aanpak van een beleid inzake duurzame ontwikkeling ?

De SERV herhaalt haar kritiek op wat ik zelf reeds – enigszins onbeleefd – de plannendiarree van MINA 2 en van dit milieujaarprogramma heb genoemd. De SERV wikt haar woorden. 'Het ontwerp milieujaarprogramma 1998 bevat net zoals het milieubeleidsplan een verwijzing naar tal van toekomstige beleidsdocumenten, zoals uitvoerings-, actie-, reductie- en beheersingsplannen, strategische plannen en nota's, beleids- en informatienota's, actieprogramma's, reductieprogramma's en beleidsvisies. Voor veel van deze beleidsdocumenten is de status minder duidelijk. Inspraak en openbaarheid is niet geregeld. Als onderdeel van een behoorlijk bestuur dient minimaal steeds een zekere vorm van inspraak en actieve openbaarheid verzekerd te zijn.'

Er dreigt een overlapping van het vele onderzoeken en studiewerk en dus van een ongecoördineerd gebruik van middelen, bijvoorbeeld voor het onderzoek in het kader van het milieuraapport, het

Malcorps

Vlaams Impulsprogramma Natuurontwikkeling, het Toegepast Wetenschappelijk Onderzoek Leefmilieu en soortgelijke onderzoeksprogramma's, de Commissie Evaluatie Milieu-uitvoeringsreglementering, het academisch onderzoek en allerlei studies op federaal, Europees en internationaal niveau.

De SERV levert vernietigende kritiek op het onderscheid dat het milieujaarprogramma maakt tussen bindende, indicatieve en noodzakelijk indicatieve acties. We hebben dit niet uitgevonden, we hebben het enkel gelezen in het milieujaarprogramma. Ik heb het daar uitgebreid over gehad in de commissie.

De SERV formuleert het weer zeer fijnzinnig. Nu komt de ironie echt boven. 'In principe moeten alle acties en initiatieven die in een milieubeleidsplan worden opgenomen, uitgevoerd worden.' Mooi gezegd. 'Het heeft immers geen zin acties te formuleren die wellicht niet zullen worden uitgevoerd.' Inderdaad. 'Het aangebrachte onderscheid tussen bindende, indicatieve en noodzakelijk indicatieve acties kan alleen maar tot verwarring leiden bij de overheden en doelgroepen. Wat is immers het statuut van een noodzakelijk indicatieve actie?'

De SERV betoogt verder dat het onderscheid tussen de drie soorten acties louter verklaarbaar is door rekening te houden met de toewijzing van budgettaire middelen. We zitten immers in een begrotingsdiscussie. Bindende acties krijgen zeker geld. Voor niet-bindende acties is het niet zeker, maar ook niet uitgesloten. De tussencategorie van de noodzakelijk indicatieve acties zouden wel geld krijgen, omdat ze inhoudelijk noodzakelijk zijn om bindende acties uit te voeren.

De SERV besluit met een guitige voltrefter: 'Men kan zich dan ook terecht de vraag stellen op welke wijze en op grond van welke overwegingen over het al dan niet bindend verklaren van acties werd beslist.' In de commissie verwoordde ik het iets grover: men heeft gewoon geblunderd bij het vastleggen van de bindende acties. In plaats van het gewoon toe te geven, voegt men een tussencategorie in van halfbindende acties, waardoor de verwarring compleet wordt.

Terug naar de SERV. De fase van de goedlachse, monkelende terechtwijzingen is voorbij. In het tweede deel van het rapportje slaat men een veel strengere toon aan. Ik citeer opnieuw: 'Er wordt

blijkbaar van uitgegaan dat heel het milieubeleidsplan 1997-2001 zal worden uitgevoerd binnen de planperiode. De logische gevolgtrekking blijft echter achterwege. Deze is dan ook dat voor alle acties en initiatieven de nodige financiële middelen moeten worden voorzien. Bij gebrek aan voldoende middelen moeten de acties worden geherformuleerd, anders worden geprogrammeerd of geschrapt.' Hoe stout! Men veronderstelt dat enkele acties enkel zijn opgenomen voor de schone schijn. Zover ben ik nooit willen gaan.

Vervolgens wordt brandhout gemaakt van de financiering van MINA-2. De MINA-2-begrotingsballon wordt doorprikt. Dat is van onmiddellijk belang voor de begrotingsbesprekingen. 'Er bestaat grote onduidelijkheid over de financiering, en bijgevolg ook over de uitvoering van het milieujaarprogramma 1998. Er lijken op het Minafonds enkel voor de bindend verklaarde acties middelen te zijn voorzien in de ontwerpbegroting voor 1998. In totaal lijkt de financiering van 480 miljoen frank aan acties onzeker. Volgens de Raad moeten voor alle acties en initiatieven financiële middelen worden voorzien.'

De SERV stelt ook duidelijk het probleem van de 267 miljoen frank die moeten worden gevonden door herschikkingen binnen de begroting voor leefmilieu. Deze middelen gaan per definitie ten koste van lopende activiteiten.

'Op de ontwerpbegroting 1998 van het Minafonds is namelijk voor de financiering van het milieujaar-rapport 1998 een post 2.19 opgenomen – allerhande uitgaven voor het Minaplan, inbegrepen de uitvoering van het natuurdecreet en het mestdecreet. Het gaat om 1,5 miljard. Deze basisallocatie omvat echter ook de vroegere basisallocatie 2.19, die we vorig jaar in de begroting voor het Minafonds lazen – allerlei uitgaven in verband met het mestactieplan, inbegrepen allerlei vergoedingen aan landbouwers en veehouders ingevolge gebiedsgerichte verscherpingen. In de begrotingen van 1996 en 1997 werd een vastleggingskrediet van 1 miljard frank ingeschreven. De indruk bestaat dan ook dat er – uitgaande van een ongewijzigd beleid op het vlak van genoemde inkomensvergoedingen – slechts 500 miljoen frank voor de uitvoering van het milieujaarprogramma 1998 beschikbaar zou zijn op het Minafonds. Met andere woorden, enkel voor de bindende acties zouden er middelen zijn voorzien.'

– *De heer Marc Olivier, eerste ondervoorzitter, treedt opnieuw als voorzitter op.*

Malcorps

Een bijkomend probleem is dat de middelen die voor inkomensvergoedingen moeten worden uitgekeerd in het kader van het mestactieplan, afhankelijk zijn van de aanvraag. Dat was uiteraard de bedoeling van het MAP. Daardoor is er misschien minder, of misschien meer dan 500 miljoen frank beschikbaar voor de uitvoering van het milieujaarprogramma 1998. De financiering van een bedrag aan acties uit het milieujaarprogramma van 480 miljoen frank is dus onzeker, zo besluit men lachend.

Men stelt voor om, naast de vroegere basisallocatie 2.19, een nieuwe, afzonderlijke basisallocatie in te schrijven die uitsluitend is bestemd voor de financiering van het milieujaarprogramma. Waarmee hadden we dit kunnen financieren? Juist daarin voorzag het amendement dat Agalev en de VLD in de commissie indienden: we wilden deze post op het Minafonds splitsen. Een algemeen budgettair beginsel luidt dat voor elk type uitgaven in een aparte begrotingspost wordt voorzien. Het is natuurlijk makkelijker voor de minister als alles in één grote pot belandt en het geld naar hartenlust heen en weer kan worden geschoven. Stel bijvoorbeeld dat de boeren dankzij de vergoedingen van het mestdecreet minder geld nodig zouden hebben. Dan zal men mij straks nog als schuldige aanduiden als er minder geld naar bijkomende milieuinspanningen gaat. Als we deze redenering volgen, kunnen we natuurlijk ook de hele milieubegroting onder één hoed vatten. Dat maakt de zaak nog makkelijker voor de minister. Of we kunnen de ingewikkelde rimram van begrotingsdocumenten herleiden tot een half blaadje papier met één algemeen bedrag voor de begroting 1998. De regering zoekt het dan wel verder uit.

Begrotingsposten worden opgesplitst zodat parlementsleden de besteding van middelen tot op redelijke hoogte kunnen volgen. De uitgaven moeten niet tot op de frank, maar toch tot op de miljoenen franken worden gedetailleerd. Ons amendement is in feite louter een voorstel tot een minimale budgettaire orthodoxie. De cijfers die we erop plakten, zijn gekozen na een uitvoerige ondervraging van de mensen van de Mestbank, die ons een schatting boden van de te verwachten mestvergoedingen. Daar hebben we nog een flinke marge aan toegevoegd. Zo zijn we nu eenmaal: als het om de landbouwers gaat, willen we ons van onze beste kant laten zien.

Natuurlijk heb ik er geen bezwaar tegen als bij de begrotingscontrole de post in uitvoering van het

mestdecreet naar beneden toe wordt herzien en de resterende middelen alsnog naar de MINA-2-post worden overgeheveld. Dan heerst er tenminste duidelijkheid. Zeker als men het omgekeerde wil doen: meer geld overhevelen voor de vergoedingen en daarvoor MINA-2 gedeeltelijk droogleggen.

We vragen dus twee aparte posten op de Minafonds-begroting. Dat is toch niet meer dan logisch? Zowel de Minaraad, de SERV als de inspectie van Financiën vroegen daarom. Minister Demeester beloofde in de commissie voor Financiën om dit amendement aan de regering voor te leggen. Daarom heeft de heer Geysels het tijdelijk ingetrokken. Mevrouw de minister, wat is uw Salomonsoordeel na rijp beraad binnen de regering: deze post splitsen of hem niet splitsen? Dit is een eerste belangrijke kwestie waarop ik bij de algemene toelichting van de regering een antwoord hoop te krijgen.

Ten tweede kom ik tot de bodemsanering. Als uit-smijter zal ik het daarna nog over de waterzuivering hebben. Voor bodemsanering is dringend meer geld nodig. Ook commissievoorzitter Van Mechelen heeft daarop gewezen. Daarvoor zijn er heel menselijke redenen, zoals bijvoorbeeld de gezondheid van spelende kinderen. Wie vandaag een Antwerpse krant las, kon vernemen dat volgens onderzoeken in Kapellen en de wijk Lievenshoek heel wat polycyclische aromatische koolwaterstoffen in de grond zitten in de tuintjes. Aan de mensen wordt het advies gegeven om geen groenten meer te eten uit de eigen tuin, zich niet meer vuil te maken en liever de kinderen niet meer in de tuin te laten spelen, want het wordt te gevaarlijk. Als vertegenwoordigers van het volk moeten wij ons afvragen of we dit willen toestaan of dat we onmiddellijk ingrijpen. Kunnen we deze mensen nog met een kluitje in het riet sturen en hun zeggen dat we ten vroegste in 1999 misschien iets kunnen doen?

Er zijn nog vele andere blackpoints. Daar horen ook economische problemen bij. Denk aan het groot aantal bedrijfsterreinen dat er verkommerd blijft bijliggen, terwijl sommigen zo naar nieuwe bedrijfsgronden snakken. Dat komt neer op de tactiek van de verschroeiende aarde: gronden inpalmen voor industriële doeleinden, ze grondig vervuilen en ze nadien ongesaneerd achterlaten om weer op te schuiven naar een nieuwe site. Het is duidelijk dat ook dat niet langer kan. Het gaat dus om het afbetalen van een historisch opgebouwde ecologische schuld. Dit is ook een fundamenteel ethische vraag. Hebben we het recht deze rekening zonder blikken of blozen door te schuiven naar onze kinderen en kleinkinderen?

Malcorps

Bij een recent werkbezoek van de commissie Leefmilieu aan de afdeling Bodemonderzoek van OVAM, kregen we de cijfers nog eens op een rijtje. Een goede 7.000 kadastrale percelen zijn al opgenomen in het register van verontreinigde gronden. Dat aantal loopt dagelijks op. In de OVAM-inventaris, waar alles mee begon, zitten al een 8.000-tal sites en ook dat aantal loopt steeds verder op. De ramingen uit het afvalstoffenplan 1991-1995 van 9.000 blackpoints zullen dus strikt officieel worden gehaald. Dus ook het daaraan verbonden kostenplaatje zal worden gerealiseerd : 280 miljard frank ecologische schuld en dat alleen voor vervuilde bodems.

Bij het huidige investeringsritme duurt het saneren van de meest vervuilde bodems, met risico voor de volksgezondheid, nog een slordige veertig jaar. Dat bevestigde men nog eens bij OVAM. Dat is dan nog een zeer rooskleurige prognose, die ervan uitgaat dat de overheid voor verplichte bodemsaneringen elk jaar 2 miljard frank inbrengt en de privé-sector elk jaar 5 miljard frank.

De zestig verplichte bodemsaneringen die momenteel lopen, vertegenwoordigen samen ruw geschat een bedrag van 4,5 miljard frank. Daarnaast zijn er een hele reeks van vrijwillige saneringen, maar daarbij gaat het voor het grootste deel om tankstations. Hiermee zijn kleinere bedragen gemoeid. Het ziet er dus niet naar uit dat we in het goede ritme komen. In de begroting voor 1998 is zelfs nog minder opgenomen dan voorheen : nog geen 1,2 miljard frank, tegenover de vroegere 1,3 miljard frank.

Met de twee grote ambtshalve saneringen per jaar is het geld quasi opgesoupeerd. Ik denk aan projecten van de grootte van Terracotta, het oude stort te Brecht, dat 1,6 miljard frank kost, of de Dijlestoren in het Leuvense die dringend moeten worden geruimd omwille van de doortocht van de HST, en waarvoor ook een goed miljard frank nodig is. Je gaat duizelen als je daarbij bedenkt welke verwoede discussie nu over enkele miljarden franken voor onderwijs wordt gevoerd.

Een nieuwe financieringsregeling is absoluut noodzakelijk als we op dit vlak enige geloofwaardigheid willen behouden. Gezien het gebrek aan grond en ruimte in Vlaanderen, dat bijvoorbeeld in de discussies rond het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen aan het licht kwam, kunnen we het ons gewoon niet veroorloven om vervuilde sites met prikkeldraad af te spannen en definitief weg te gommen

op onze structuurplanningskaarten. Ik hoop dat we bij de noodzakelijke aanpassingen aan het bodemsaneringsdecreet ook dit hete hangijzer niet uit de weg zullen gaan en dat bij de volgende begrotingsbespreking een oplossing ten gronde voorligt.

In afwachting kunnen we de middelen alleen uit de algemene pot halen en het budget voor dringende sanering fors optrekken, zeker waar het nodig is omwille van de gezondheid. We mogen het risico niet lopen dat vervuiling verstuift of dat kwetsbare gronden en drinkwatervoorraden worden besmet. We kunnen de mensen die nu concreet in de problemen zitten, in Kapellen, Schoten of elders in Vlaanderen, niet wijsmaken dat ze nog een jaar of twee moeten wachten en dat we dan misschien iets aan hun probleem zullen doen.

Om af te ronden zal ik het nog hebben over het probleem van de waterheffingen. Over de hele financiering van het milieubeleid valt natuurlijk heel veel te zeggen. Zo mochten we dit jaar de zoveelste aflevering beleven van het oneindige verhaal over de waterheffingen. Ook hier zou ik weer verdienstelijke passages uit een andere SERV-studie kunnen aanhalen, maar ik zal niet herhalen wat hierover in de commissie reeds werd gezegd. Ik spring meteen naar de conclusies.

Ook na de krampachtige pogingen van de VMM – de heer Van Mechelen heeft er ook al naar verwezen – om de SERV-kritiek onderuit te halen, overheerst in de commissie voor Leefmilieu de mening dat de huidige regeling niet voldoet en dat ze sociaal ongewenste neveneffecten heeft. Dat de globale rekening voor het modale gezin zou stijgen, hadden we vorig jaar al voorgerekend. Ik ben zelf niet zo sterk in rekenen, maar als men sociale compensaties afschaft in de waterheffing, ligt het voor de hand dat die gaat stijgen, behalve voor de kleinere groep van de sociaal zwaksten die een voordeelregeling kregen. Als de vrijstelling in de drinkwaterprijs die dit moet compenseren, op zijn beurt wordt verrekend via het waterverbruik, ligt het voor de hand dat zelfs een gewoon gezin dat niet speciaal kwistig omspringt met water, meer zal betalen.

Maar zelfs dit terzijde gelaten, schreeuwt de minister nu moord en brand omdat de drinkwatermaatschappijen hun woord hebben gebroken en van zijn herziening van de drinkwatertarieven misbruik hebben gemaakt om een financiële hold-up te plegen ten koste van de consument. Ook dit, collega's, was voorspelbaar. Ten eerste hebben de minister en de hele Vlaamse regering onvoldoende vat op deze tarieven. Ten tweede werd vorig jaar al uitdrukkelijk gevraagd of er sluitende garanties waren van

Malcorps

de kant van de drinkwatermaatschappijen. De minister zei toen van wel. We horen vandaag van niet.

De conclusie van de regering en van de meerderheidspartijen is om alles te laten zoals het is. De huidige regeling is slecht, maar alles terug overhoop gooien zou nog erger zijn. We moeten nu wel berusten in het feit dat we een jaar voortboeren met een regeling die werd gebuisd.

De minister gaat het nu allemaal oplossen via nieuwe gesprekken met de drinkwatermaatschappijen, door één prijs in te voeren voor water, namelijk waterheffing en drinkwaterprijs samen. We moeten het nog allemaal zien gebeuren, want de problemen blijven. Mijnheer Tobback heeft met veel brio het probleem voorgesteld, erover geïnterpelleerd, de wantoestanden aangeklaagd, om vervolgens te zwijgen. Ook dit is intussen een vertrouwd scenario geworden in onze commissie.

Collega's, het ziet er niet naar uit dat we op korte termijn naast een zoveelste schooloorlog over miljarden voor het basisonderwijs, ook een eerste milieuoortlog over de middelen voor een duurzaam ontwikkelingsbeleid zullen meemaken. De budgettaire orthodoxie van mevrouw Demeester en van deze regering biedt geen reëel beeld van onze schuldratio, als we naar andere dan de meest bekende welvaartsindicatoren durven kijken. Als we in deze jaren van relatieve budgettaire ruimte de kans niet te baat nemen om onze milieurekeningen af te betalen, kan ons dat later zuur opbreken. Voor ons krijgt deze begroting op ecologisch vlak een onvoldoende. (*Applaus bij AGALEV*)

De voorzitter : De heer Sarens heeft het woord.

De heer Freddy Sarens (*Op de tribune*) : Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, mevrouw de minister, geachte collega's, traditioneel wordt de begroting voor het volgend jaar behandeld tijdens de laatste week voor het kerstreces. Ik heb vandaag ondervonden dat dit blijkbaar aanleiding geeft tot een soort loutering.

Ik betreur dat werd afgestapt van de thematische behandeling van de begroting in de openbare vergadering. Daardoor gaat ongetwijfeld een zekere spankracht van het debat verloren.

De begrotingsbespreking vormt – alvast in de commissie voor Onderwijs – telkens een gelegenheid om enerzijds een evaluatie te maken en de

meest uiteenlopende thema's aan te snijden, maar anderzijds ook om aan de hand van de beleidsbrief naar de toekomst te kijken. De globale bespreking werd dit keer in de schaduw gesteld van de discussie over het basisonderwijs. Gelukkig is er het uitstekende en goed gedocumenteerde verslag, waaruit blijkt dat de commissiebespreking veel ruimer werd gevoerd.

Tijdens de algemene bespreking in de commissie hebben wij reeds gezegd dat deze onderwijsbegroting getuigt van een continu beleid. Het budget wordt beheersbaar gehouden en er moest geen besparingsronde worden doorgevoerd, zoals in het verleden jammer genoeg al te vaak voorviel. De CVP-fractie is verheugd met de indexering van de studietoelagen in het hoger onderwijs, met de verhoging van het bedrag voor de sociale voorzieningen aan de hogescholen, en met de verhoging van het budget voor de basiseducatie. Onze fractie onderschrijft deze sociale accenten in de begroting.

Het punt waarmee onze fractie het meeste moeite had, was ongetwijfeld het gebrek aan middelen voor het basisonderwijs, middelen om het toch nog recente decreet op het basisonderwijs volledig te kunnen uitvoeren. Het werd meteen het punt dat in de media het meeste aandacht zou krijgen en zou leiden tot emotionele discussies.

Ik wil voor een goed begrip toch nog eens herinneren aan onze oorspronkelijke vraag. Zowel bij de goedkeuring van het decreet op het basisonderwijs, bij de budgetcontrole 1997, als bij de bespreking van de beleidsbrief heeft de CVP-fractie aangedrongen op aanzienlijk meer middelen voor het basisonderwijs. Toen we de ontwerpbegroting 1998 konden inkijken, moesten we constateren dat de voorziene middelen voor het basisonderwijs te gering waren.

Toen we vervolgens vernamen dat de ARGO bij het ontwerpen van het decreet op het basisonderwijs en de berekeningen voor de financiering, middelen niet mee in rekening had gebracht, leek ons een verdeling van deze nieuwe middelen over de netten billijk en noodzakelijk om correct uitvoering te geven aan het decreet op het basisonderwijs. Om de verhouding 100/75, ingeschreven in het decreet op het basisonderwijs, te bereiken, leek een lineaire verdeling van de opgedoken middelen ons gerechtvaardigd.

Op deze wijze wilden wij twee zaken bereiken. Ten eerste wilden we komen tot een correcte uitvoering van het decreet op het basisonderwijs, in het parlement goedgekeurd door een meerderheid. Ten

Sarens

tweede wilden we binnen de begroting nieuwe middelen vrijmaken voor het basisonderwijs.

Ik zal niet verder het verhaal doen van het fameuze polderakkoord. Dit kwam overvloedig aan bod in de commissie en werd in de pers belicht en becommentarieerd. De amendementen op het programmadecreet en de uitgavenbegroting die daaruit zijn voortgevloeid, heeft de CVP goedgekeurd. Ze lagen immers in de lijn van wat de CVP-fractie steeds heeft gezegd en ook in alle stadia van de onderhandelingen consequent heeft aangehouden. Deze betekenden immers een correcte uitvoering van het decreet op het basisonderwijs, zonder uitsstel meer middelen voor het basisonderwijs, en een lineaire verdeling van de bijkomende middelen tot de in het decreet op het basisonderwijs afgesproken verhouding is bereikt.

Voor de CVP-fractie is een leerling een leerling, en dit ongeacht het feit of die leerling nu naar het gefinancierd of het gesubsidieerd onderwijs gaat. Het belangrijkste is dat men in staat is kwalitatief onderwijs aan te bieden. De adviezen die door de oppositiepartijen aan de diensten van het Vlaams Parlement en de Raad van State werden gevraagd, hebben onze houding niet veranderd.

Ik beperk mij tot het advies van de Raad van State. Daarin wordt formeel gesteld – ik citeer : 'vanuit wetstechnisch oogpunt verzet niets zich ertegen dat ook fundamentele bepalingen van andere decreten bij programmadecreet gewijzigd worden, want een zogenaamd programmadecreet heeft dezelfde rechtskracht als ieder ander decreet'. Einde citaat.

De CVP deelt de mening van de Raad van State dat het Arbitragehof de enige instantie is die ten gronde over de grondwettelijkheid kan oordelen. Daarom willen we niet alleen de uitspraken over de aanhangig gemaakte zaken bij het Arbitragehof afwachten, maar pleiten we, zoals we reeds aankondigden in de commissie voor Onderwijs, voor een wetenschappelijke studie van de objectieve verschillen, de verschillen die een ongelijke financiering tussen het gefinancierd en het gesubsidieerd onderwijs verantwoorden.

We beseffen dat dit geen gemakkelijke oefening is. De onderhandelingen over de hervorming van het secundair onderwijs hebben aangetoond dat dit zelfs een zeer moeilijke oefening is, vooral wanneer men moet overgaan tot kwantificering. Daarom moet de bespreking van de objectieve verschillen gebeuren op basis van een wetenschappe-

lijke studie. De CVP-fractie is dan ook verheugd dat de regering hiervoor het initiatief zal nemen. Op die manier hopen we te voorkomen dat iedere hervorming van het onderwijs en iedere stap in de richting van het principe 'een leerling is een leerling' ontaardt in een ideologische twist waarop onmiddellijk het etiket 'schoolpacttoestanden' wordt gekleefd.

Dat er uiteindelijk door bijkomende onderhandelingen binnen de regering een akkoord werd bereikt waardoor de financiële middelen voor het basisonderwijs nog worden verhoogd, kan ons enkel verheugen. Hiervoor zijn vier redenen. Ten eerste wordt de verhouding van de werkingsmiddelen in het basisonderwijs, die decretaal werden bepaald, versneld bereikt. Ten tweede gebeurt de verdeling van de nieuwe middelen lineair tot de verhouding die werd vastgelegd in het decreet op het basisonderwijs, wordt bereikt. Hiermee houden we ons aan de contouren van het decreet, maar wordt het principe 'een leerling is een leerling' erkend. Ten derde wordt in bijkomende middelen voor investeringen voorzien. Ook dit gebeurt volgens hetzelfde principe, tot de verhouding die werd afgesproken in het decreet wordt bereikt. Ten vierde komt er een wetenschappelijke studie over de objectieve verschillen.

De middelen komen voor een belangrijk gedeelte uit het secundair onderwijs en voor een gedeelte van buiten de onderwijsbegroting. Er wordt een eerste stap gezet in het proces van de hervorming van het secundair onderwijs. De grote lijnen hiervoor zijn uitgetekend. De omstandigheden zijn aanwezig om deze operatie op een sociaal verantwoorde wijze te laten verlopen. Ook hier moet energie en creativiteit worden ingezet om dit volgend jaar en in de komende jaren waar te maken.

Mijnheer de voorzitter, het is onvermijdelijk dat mijn uiteenzetting voor het grootste gedeelte wordt bepaald door de beroering die zich de jongste weken rond de financiering van het basisonderwijs heeft voorgedaan. Velen hadden dit willen zien uitmonden in een echte schooloorlog. Ook al blijft de onderwijsmaterie sterk ideologisch geladen, niemand kan zich kanten tegen een rechtvaardige verdeling van de middelen. Dat een leerling in een bepaald onderwijsnet driemaal meer gefinancierd wordt dan in een ander net moet toch voor iedereen onbegrijpelijk zijn.

Laten we dan ook sereen zoeken naar een rechtvaardige verdeling van de middelen, gestoeld op objectieve gronden en met eerbied voor wat in de Grondwet staat, zodat iedere school zijn eigen

Sarens

opdracht kan waarmaken en zijn eigen specificiteit kan behouden. Uiteindelijk gaat het om de school en – nog belangrijker – om de leerling ! (*Applaus bij de CVP en de SP*)

De voorzitter : Mevrouw Vanderpoorten heeft het woord.

Mevrouw Marleen Vanderpoorten (*Op de tribune*) : Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister-president, mijnheer de minister, geachte collega's, ik heb de neiging om mij te verontschuldigen om nog maar eens het onderwerp onderwijs aan te snijden. Ik sluit hiermee aan bij een collega-commissielid.

Minister-president Luc Van den Brande : Mevrouw Vanderpoorten, gelukkig zijn de deskundige ministers hier aanwezig.

De heer Joris Van Hauthem : Mijnheer de minister-president, is de minister van onderwijs dan niet deskundig ?

Minister-president Luc Van den Brande : Hij is in ieder geval bevoegd voor onderwijs.

Mevrouw Marleen Vanderpoorten : Mijnheer de voorzitter, de bespreking van de onderwijsbegroting dreigde amper drie weken geleden een maat voor niets te worden. Tegenover vorig jaar viel er immers weinig nieuws te ontdekken in het ontwerp, en een aantal decreten die reeds in de beleidsbrief 1995-1999 werden aangekondigd worden nog steeds in het vooruitzicht gesteld. Een aantal opmerkingen die onze fractie reeds twee jaar geleden maakte over aangekondigde hervormingen, kunnen we vandaag nog steeds maken. De vragen die toen werden gesteld over de invulling die de minister aan bepaalde begrippen geeft, werden nog steeds niet beantwoord.

Enkele weken geleden scheen de discussie zich overigens eerder te concentreren op de uitblijvende hervorming van het secundair onderwijs in plaats van alle aandacht op de centenkwestie in het basisonderwijs te focussen.

Na de vertoning die de voorbije weken in de commissie voor Onderwijs werd opgevoerd, en door heel Vlaanderen met stijgende verbazing en ook wel met verachting werd aanschouwd, staat alleszins één zaak als een paal boven water. Deze minister van onderwijs en met hem de volledige regering, falen volledig in hun opdracht om aan de

Vlaamse jeugd een inhoudelijk beter onderwijs te bezorgen.

Ik geef enkele voorbeelden : de met veel branie aangekondigde, grootschalige hervorming van secundair onderwijs en ARGO komt er voorlopig niet. De eindtermendiscussie is gestopt na de eerste graad van het secundair onderwijs. Het decreet lerarenopleiding ging niet ten gronde. Het decreet basisonderwijs ging elke fundamentele discussie uit de weg. Het decreet op de toegangsproeven arts-tandarts was antidemocratisch. De voorstellen over de kine-hervormingen waren absurd en antipluralistisch. Het minidecreet op de benoemings- en programmatiestop is bijna twee jaar geleden doorgedrukt na veel herrie en tegen beter weten in, en is vandaag afgelopen zonder dat de fundamentele doelstelling – de hervorming van het secundair onderwijs – serieus werd aangepakt.

De vertoning die op maandag 1 december werd opgevoerd tijdens de commissiebesprekingen over de onderwijsbegroting van het Vlaams Parlement ging het bevattingsvermogen van elke toeschouwer te boven : een minister haalt even snel een rekenmachientje boven om binnen de tien minuten te berekenen hoe arm de basisscholen van het gemeenschapsonderwijs wel zullen worden, SP-parlementsleden die door het kabinet amendementen krijgen toegeschoven waarvan ze zelf de draagwijdte blijkbaar niet kunnen inschatten, CVP-parlementsleden die triomferend uitpakken met hun groot gelijk. De andere commissieleden, het publiek en de pers zaten erbij en keken ernaar met een stijgend gevoel van onbehagen, ongeloof en verontwaardiging om zoveel arrogantie. U hebt dat blijkbaar toch ook wel uit het publiek vernomen. Dit alles omdat door de CVP-SP-meerderheid nog eens, op een onvervalste manier, aan de typische en aloude wafelijzerpolitiek werd gedaan waarbij compromissen worden bereikt via geldstromen zonder het minste spoor van een inhoudelijk debat.

Het getuigt overigens van veel kwade wil als vooral de CVP de VLD het etiket wil opkleven uitsluitend op de ARGO gericht te zijn. De VLD heeft altijd gepleit voor meer middelen voor het hele basisonderwijs en is niet de verdediger van slechts één net. Laat daar vooral geen misverstanden over bestaan. Ieder die iets anders beweert is van kwade wil.

De discussie die de voorbije weken werd gevoerd, is onbegrijpelijk en getuigt van geen enkele inhoudelijke visie. Tot drie weken geleden scheen het debat zich toe te spitsen op de middelen van het secundair onderwijs.

De voorzitter : Minister-president Van den Brande heeft het woord.

Minister-president Luc Van den Brande : Wij maken allen deel uit van de learning society en we hebben de gelegenheid om elke dag bij te leren.

Ik heb een probleem dat u voor mij kunt oplossen. Ik vraag me af of u namens de hele VLD-fractie spreekt wat het laatste punt betreft. Ik meen te weten dat u er een tamelijk open benadering op na houdt over het gemeenschapsonderwijs. Dat lijkt ook de enige juiste benadering te zijn die wij in alle discussies van de afgelopen weken hebben gehad.

Dit is volledig tegengesteld aan de mening van de heer De Gucht. Ik vind dat niet erg, dat maakt juist de rijkdom uit van een partij. Wilt u me echter duidelijk maken waar de VLD voor staat in deze kwestie ? Het ontsnapt me volkomen.

Wij zijn absoluut overtuigd van de vrije schoolkeuze. Iedereen heeft belang bij goede scholen. Ik ben gelukkig wanneer ik kwaliteit ontdek in het gemeenschapsonderwijs. Ik zou ongelukkig zijn wanneer de vrije scholen geen kwaliteit zouden bieden. Ik vermoed dat we dat principe delen. Er ligt echter een wereld van verschil tussen uw standpunt en de ongelooflijk agressieve houding, de een-dimensionale kijk en de absurd schematische vasthoudendheid van sommige van uw collega's. Probeer me dat uit te leggen en dan zal ik vanavond veel geleerd hebben.

De voorzitter : Mevrouw Vanderpoorten heeft het woord.

Mevrouw Marleen Vanderpoorten : Ik verdedig hier de mening van mijn fractie. Op dit moment kan trouwens niemand me tegenspreken. (*Gelach*)

De uitlatingen van de heer De Gucht moeten worden genuanceerd in die zin dat zijn mening eenzijdig wordt weergegeven in de media. Hij denkt veel ruimer dan men soms naar voren laat komen.

De voorzitter : De heer Vanleenhove heeft het woord.

De heer Gilbert Vanleenhove : Mevrouw Vanderpoorten, misschien moet de heer De Gucht zijn mening genuanceerder overbrengen.

Ik acteer dat u een verdediger van ook het vrij onderwijs bent.

Mevrouw Marleen Vanderpoorten : Ik verdedig beide netten. Ik verdedig het onderwijs.

De heer Gilbert Vanleenhove : De VLD geeft ons vaak de indruk dat ze voor één soort van onderwijs opteert. Dat zou dan voor iedereen hetzelfde zijn, allemaal een gelijksoortig profiel. We voelen ons als CVP-fractie vaak alleen in de commissie voor Onderwijs. We zijn vaak de enige verdedigers van een onderwijs dat plaats biedt aan verschillende eigenheden.

De voorzitter : De heer Van Hauthem heeft het woord.

De heer Joris Van Hauthem : Ik wil hier mevrouw Vanderpoorten of de heer De Gucht niet verdedigen, wel integendeel. De minister-president legt wel de vinger op een open wonde, maar de strakke mening van de VLD duikt eveneens op binnen zijn coalitie. De SP verdedigt in de commissie eerst het compromis en krabbelt enkele dagen later, onder druk van, helemaal terug. De ARGO mag absoluut geen geld worden ontnomen. Wat is nu eigenlijk de visie van uw coalitiepartner ?

De voorzitter : De heer Vandebroek heeft het woord.

De heer Chris Vandebroek : Mijnheer de voorzitter, ik ben verrast dat een gewaardeerd collega en gewaardeerde voorzitter van de commissie voor Onderwijs hier zegt dat hij zich zo vaak eenzaam voelt in zijn verdediging van het vrij onderwijs. Blijkbaar dringt zijn fractie hem deze indruk op. Sommige parlementsleden, waaronder ikzelf, begrijpen anders niet waarom we al die brieven krijgen waarin wordt gevraagd waarvoor we staan.

De voorzitter : Mijnheer Vandebroek, de conclusie kan enkel zijn dat men af en toe een eenzame moet opzoeken.

Mevrouw Vanderpoorten heeft het woord.

Mevrouw Marleen Vanderpoorten : Tot drie weken geleden leek het debat zich toe te spitsen op de middelen van het secundair onderwijs. Het decreet voor het basisonderwijs was reeds in januari 1997 goedgekeurd, en door de hervorming van het secundair onderwijs zouden er middelen worden vrijgemaakt voor het basisonderwijs.

De begroting van 1998 voorzag eerst in ruim 100 miljoen frank extra voor het basisonderwijs. Volgens ontdekte de CVP plots de verdoken ARGO-pot. Indien de oppositie toen niet had

Vanderpoorten

gereageerd, had alles vastgestaan en was er niet één extra frank meer naar het basisonderwijs gegaan, ook niet naar het vrij onderwijs. De SP-fractie vond toen echter dat het basisonderwijs 1,2 miljard frank meer moest krijgen. Hoeveel dat aan het gemeenschapsonderwijs zou kosten, daarvan had men in de verste verte geen idee. Dat verklaart gedeeltelijk de verontwaardiging van bepaalde oppositiepartijen.

Om iedereen te sussen – want daar kwam het op neer – blijkt uiteindelijk 3 miljard frank meer nodig te zijn. Een deel hiervan zal uit de begroting van het secundair onderwijs moeten komen. De minister zei echter ongeveer drie weken geleden dat de hervorming van dat onderwijs juist geld zal kosten. Het Vlaams Parlement wordt met andere woorden gevraagd een blanco cheque te ondertekenen om de gemoederen te sussen. Wat dit aan wie gaat kosten, en hoe dit inhoudelijk in elkaar zal zitten, daar heeft elk parlementslid het raden naar.

In de commissie voor Onderwijs was iedereen het vorige week eens met een wetenschappelijke studie over de financiering van alle scholen. Eindelijk zijn we op dat punt aanbeland, maar uiteraard moeten alle aspecten van deze financiering aan bod komen. Voor de VLD is dit nochtans slechts een eerste stap. Er moet dringend werk worden gemaakt van een definitieve oplossing voor de huidige schoolstrijd. Die schaduw blijft aanwezig.

De kans om een inhoudelijke en structurele discussie te voeren over onderwijs en zo de verzuiling te doorbreken, werd amper tien maanden geleden verkeken. Toen lag het decreet over het basisonderwijs op tafel en pleitte de voltallige democratische oppositie voor een herdefiniëring van het begrip vrijekeuzeschool. Ze stelde voor om onder bepaalde en strikte voorwaarden ook officiële gesubsidieerde scholen en vrije scholen toegang te verlenen tot de vrije keuze.

De SP-CVP-meerderheid weigerde de discussie aan te gaan. De minister zelf achtte de tijd nog niet rijp. De CVP vond bij monde van mevrouw De Schampelaere dat neutraal onderwijs alleen kan worden aangeboden door een officiële instantie. Ik vraag uitdrukkelijk aan de CVP om zich te bezinnen over het voorstel en zo de schoolstrijdschaduw definitief te bannen. De enige manier om in Vlaanderen betaalbaar onderwijs te organiseren dat tegelijk voor een inhoudelijke meerwaarde borg staat, is de decretale mogelijkheid te scheppen om

netoverschrijdend samen te werken en het begrip vrije keuze te verruimen.

De VLD beseft dat in hoofde van de inrichtende machten, de tijd vandaag nog niet echt rijp is om alle scholen boven de netten heen te laten samenwerken, of om het begrip van de vrije keuze open te breken. We weten ook dat ouders, kinderen of leerkrachten een school nog maar zelden uitkiezen op basis van een ideologie. Keuzen zijn veel vaker ingegeven door kwaliteit en afstand. Als vandaag echte impulsen voor samenwerking zouden worden gegeven, dan zal over tien jaar het onderwijslandschap misschien definitief beginnen te veranderen. Dan zal de discussie eindelijk kunnen gaan over wie en wat dit eigenlijk behelst : de leerling en zijn pedagogische begeleiding.

De schoolstrijdfilosofie van de voorbije weken is een ontwikkelde, pluralistische maatschappij totaal onwaardig.

De voorzitter : De heer Vanleenhove heeft het woord.

De heer Gilbert Vanleenhove : Mevrouw, u bevestigt wat ik daarnet heb gezegd. U pleit voor een vervaging van de profielverschillen tussen de diverse netten. U pleit ervoor om netoverschrijdend te werken. Ook wij zijn voorstander daarvan, zij het vanuit een ander uitgangspunt. Vanuit uw gedachtegang moet netoverschijding er uiteindelijk toe leiden dat nog een enkele soort scholen overblijft. Dat is in essentie uw standpunt. Wij, daarentegen, pleiten voor een zeer aantrekkelijk gemeenschapsonderwijs, naast andere netten die hun eigen profiel en hun eigen pedagogisch project hebben. Als men de grenzen gewoon laat vervagen, dan blijft er van die specifieke pedagogische projecten niet veel meer over.

Mevrouw Marleen Vanderpoorten : Dat moet niet noodzakelijk tot een vervaging leiden. Het zou zelfs aanleiding kunnen geven tot een versterking van het imago van bepaalde scholen. Het enige verschil schuilt hierin dat de keuzemogelijkheden toenemen. Het gaat natuurlijk om meer dan dit. Ik vind dit een interessant onderwerp ; misschien kunnen we daarvoor in de commissie bij gelegenheid wat meer discussietijd uittrekken.

De VLD is van mening dat de CVP in deze aangelegenheid een zeer grote verantwoordelijkheid draagt. Sinds het schoolpact maakt de CVP onafgebroken deel uit van de meerderheid. Daarover moet in de toekomst een discussie over de partijgrenzen heen worden gevoerd.

Vanderpoorten

Ik wil toch nog even iets over het secundair onderwijs zeggen. De nu onderbroken besprekingen over de hervorming van het secundair onderwijs hadden weinig inhoud. Intussen blijkt dat de grootschalige hervorming van het SO zal worden vervangen door een gefaseerde hervorming. De VLD heeft daar overigens van bij het begin voor gepleit.

Nochtans is het essentieel dat niet alleen een hervorming van studierichtingen, maar ook een uniforme en nieuwe rechtspositieregeling van het personeel wordt uitgewerkt. Dat zal de vrijwillige samenwerking tussen scholen op personeelsvlak vereenvoudigen, en toestaan om nieuwe tendensen inzake personeelsbeleid gemakkelijk te integreren.

De hervorming van het ASO beperken tot het verzwaren van het pakket wiskunde en talen is volgens de VLD alleen een middel om het zittenblijven in de tweede graad van het SO te verhogen. Zo wordt het cascadesysteem niet afgebouwd. Een hervorming van het studieaanbod moet meer zijn dan het schrappen van een aantal opties. De gemeenschappelijke stam moet worden verbreed, en de plaatsen van het vak technologie en van het technisch onderwijs en beroepsonderwijs moet opnieuw worden uitgedacht.

Ten slotte moet ook een serieuze inspanning worden geleverd om de echte algemene vorming in het SO te verbeteren. Dat bereikt men uiteraard niet alleen met een verscheiden aanbod van vakken, maar vooral met het aanleren van attitudes. De verplichte invoering van een leerlingenraad in elke school is bijvoorbeeld een uitstekend middel daartoe; de VLD heeft daarover trouwens een voorstel van decreet ingediend. (*Applaus*)

De voorzitter : De heer Van Hauthem heeft het woord.

De heer Joris Van Hauthem (*Op de tribune*) : Voor de nog talrijke aanwezige collega's zou ik graag een paar woorden zeggen over het Vlaams-Brabant-beleid. Dit is een steeds terugkerend pijnpunt in de Vlaamse begroting. Elk jaar opnieuw moeten we vaststellen dat wat de Vlaamse regering zelf een krachtadig beleid noemt, voor de versteviging van het Vlaams karakter van de rand nooit echt in cijfers wordt vertaald. In deze materie zijn cijfers wel degelijk belangrijk, maar het gordelbeleid van de Vlaamse regering blijft steken in woorden. Daden volgen zelden of nooit. Bij de Vlaamse overheid is niet echt een politieke wil aanwezig om een dam op te werpen tegen de verfransing en tegen de

europaanisering van de gordel. Dit blijkt ook uit de begroting.

Minister Peeters kreeg applaus op alle banken toen hij op 25 oktober in Overijse aankondigde dat de Vlaamse regering de faciliteitenregeling strikt zou interpreteren. Gejuich alom, maar waarom eigenlijk? Omdat de Vlaamse regering op 25 oktober in feite officieel toegaf dat ze al die jaren dat ze al bevoegd was, veel te laks was opgetreden en ook het Vlaams Parlement al die jaren had voorgelogen? Voor ons is deze maatregel niet meer dan de correcte toepassing van de taalwetgeving. Bij de correcte toepassing van een taalwetgeving zijn felicitaties overbodig.

Minister Peeters boorde in Overijse zijn zogenaamde Vlaamse geloofwaardigheid trouwens meteen de grond in door tegelijkertijd niet alleen te pleiten voor eurostemrecht, maar ook voor stemrecht voor alle vreemdelingen. Dat dit de doodsteek betekent voor de Brusselse Vlamingen, was blijkbaar geen enkel probleem. Bovendien wordt daardoor in de gordel perfect ingespeeld op de strategie van de Franstaligen die eveneens pleiten voor het eurostemrecht, niet vanuit een of andere nobele ingesteldheid maar louter en alleen om hun machtsbasis in de gordel te versterken en zo hun aanspraken op de gordel verder kracht bij te zetten.

Hoe geloofwaardig, mijnheer de minister-president, is een Vlaamse regering wanneer ze enerzijds pleit voor de versteviging van het Vlaams karakter in de gordel maar anderzijds de aanwezigheid van de politieke instellingen van de Europese Unie in Brussel bejubelt? Precies dat Europa is de bron van een grootscheepse, anderstalige, kapitaalkrachtige immigratie met alle nefaste sociale, taalkundige en – in het licht van het eurostemrecht – politieke gevolgen. U bent het waarschijnlijk met me eens dat de invoering van het eurostemrecht nergens in de Europese Unie zulke grote gevolgen zal hebben als in Brussel en de gordel. Met de uitbreiding van de Europese Unie waar we gelukkig naar evolueren, nemen de problemen in de gordel alleen maar toe. Het beleid van de Vlaamse regering om de verdere teloorgang van het Vlaamse karakter van de gordel tegen te gaan, is totaal ontoereikend.

Mijnheer de minister-president, hoe geloofwaardig is een Vlaamse regering die het aandurft een ontwerp van Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen in te dienen waarin de gordel als onderdeel van het grootstedelijk gebied wordt beschouwd? Het had alweer zo uit het FDF-programma kunnen komen.

Van Hauthem

Het is echter nog veel erger dat na de terechte protesten eigenlijk niets is veranderd. De titel van het statuut dat de gordel in het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen krijgt, is veranderd, maar de inhoud helemaal niet. Men heeft het blijkbaar nog altijd niet geleerd. Het statuut van stedelijk gebied blijft van toepassing op de gordel.

Mijnheer de minister-president, helaas moet ik het nog maar eens over Vlabinvest hebben. Vlabinvest werd opgericht bij decreet van 25 juni 1992. Het werd opgevat als het paradepaardje dat ervoor moest zorgen dat de Vlamingen in hun gordelgemeente op een sociaal aanvaardbare manier konden blijven wonen. Ter plaatse treedt immers nog altijd een heel grote sociale verdringing op. Vlabinvest is echter één grote lijdensweg geworden. Het ziet er trouwens niet naar uit dat daar veel verandering in komt.

De kredieten die vanaf 1992 in de begroting werden ingeschreven, zijn meermaals naar de volgende begrotingen overgedragen. Ik kan de kritiek daarop niet beter verwoorden dan met de woorden van het Rekenhof, dat elk jaar de vinger op de zere wonde heeft gelegd. Ik citeer wat het hof over Vlabinvest schreef bij de begroting 1996: 'Het Vlabinvest-programma komt duidelijk niet van de grond. Kwastieuze machtiging werd initieel gegeven in 1992 ten belope van 1 miljard Belgische frank. Het saldo werd telkens met begrotingsruimte overgedragen. Na vier jaar is de verbintenis-machtiging van 1 miljard Belgische frank blijkbaar nog maar voor 14,7 miljoen Belgische frank benut. Ook in het begrotingsjaar 1995 herhaalt zich het reeds in vorige jaren vastgestelde fenomeen van de trage start van het rollend fonds.'

Het jaar nadien schrijft het Rekenhof hetzelfde, maar in nog scherpere bewoordingen. Ik citeer opnieuw: 'Van de vastleggingsmachtiging die werd ingeschreven in de algemene uitgavenbegroting 1992 ten bedrage van 1 miljard Belgische frank en waarvan het saldo elk jaar wordt overgedragen, is thans 46.704.024 Belgische frank gebruikt. Dit is een benuttingsgraad van 4,67 percent over een periode van vijf jaar.' Ik citeer wat het Rekenhof dit jaar over Vlabinvest schrijft: 'Opnieuw en voor dezelfde maal wordt het saldo van de verbintenis-machtiging die Vlabinvest in 1992 kreeg, overgedragen.' Het Rekenhof heeft al vaker verwezen naar de lage activiteit die Vlabinvest ontplooit. Eerlijk gezegd denk ik dat daarbij niet veel commentaar nodig is.

We hebben enkele weken geleden voor de eerste maal het activiteitenverslag november 1996 – oktober 1997 in ons bezit gekregen. Hoewel in het oorspronkelijke decreet was bepaald dat Vlabinvest elk jaar een verslag bezorgt, mogen we dat geen jaarverslag noemen. In dat verslag staat dat er dertien – ik dacht dat het er zeventien waren – appartementen in Sint-Genesius-Rode klaar zijn en worden verhuurd. Van die dertien appartementen zijn er maar vier verhuurd. Mijnheer de minister-president, u hebt zelfs geen twee handen nodig om die optelsom te maken. En mij wordt verteld dat andere appartementen niet verhuurd geraken omdat ze te duur zijn.

Reeds vijf jaar is er al sprake van Vlabinvest, dat het tegenwicht zou moeten vormen voor de sociale verdringing van Nederlandstaligen in de gordel rond Brussel, een fenomeen waarvan het bestaan door niemand wordt ontkend. Wat is na vijf jaar het resultaat van het paradepaardje dat in 1992 met 1 miljard frank is begonnen en een rollend fonds moest zijn? Dertien appartementen in Sint-Genesius-Rode, waarvan er welgeteld vier zijn verhuurd.

Het gordelbeleid is weliswaar niet het enige element van het beleid inzake Vlaams-Brabant, dat geef ik graag toe. Maar het grondbeleid is er het meest essentiële onderdeel van, of zou dat tenminste moeten zijn. Mijnheer de minister-president, als dat het resultaat is dat in het kader van Vlabinvest met de Vlabinvest-criteria werd gerealiseerd, dan mag u trots zijn.

We horen steeds dat Vlabinvest het bijzonder moeilijk heeft om nog gronden te vinden in de zes faciliteitengemeenten. Ik kan dit aannemen: dat is daadwerkelijk moeilijk. Er zijn immers bijna geen verkavelingen meer. Maar als we dan vaststellen, mijnheer Taylor, dat het Vlaams Gewest in het quasi eentalige Franstalige Brusselse advertentieblad Vlan, een tweetalige advertentie plaatst om een stuk grond uit Drogenbos te koop aan te bieden, dan stellen we ons vragen. De minister-president is trouwens in het bezit van een kopie van het document in kwestie, dat ik hem overhandigde naar aanleiding van een mondelinge vraag in een vorige vergadering.

Minister-president Luc Van den Brande: Mijnheer de voorzitter, ik ga me niet moe maken door te antwoorden op wat de heer Van Hauthem zegt. Ik heb in de commissie immers reeds uitvoerig op interpellaties en vragen hierover geantwoord. Mijnheer Van Hauthem, u weet dat het gaat over

Van den Brande

ongeveer 240 wooneenheden, die in een volledig implementatieplan vervat zijn.

De heer Joris Van Hauthem : Die wooneenheden zijn in voorbereiding.

Minister-president Luc Van den Brande : U bent goed op de hoogte van de moeilijkheden die zijn gerezen. U weet dat we het initiatief genomen hebben om 50 miljoen frank extra in te brengen, maar dan wel over twintig jaar. Dat is immers het interestdifferentieel waarover we beslist hebben in het licht van de begroting voor 1998. U bent op de hoogte van de problemen van de connectie met de huisvestingsmaatschappijen en de VHM. U weet dat er op het terrein nieuwe formules van erfpacht en dergelijke gelden. Ik zou dus zeggen : beperk het verhaal niet.

Ik ben het met u eens dat dit een moeilijk verhaal is. Ik voel me terzake echter vrij gerust. Ik heb het dossier van Vlabinvest, waarover reeds lang voordien een principiële discussie bestond, bij mijn voorganger op de vensterbank gevonden. De discussie over de principes werd in dit parlement gedurende jaren gevoerd. Met de nieuwe maatregelen die we voorstellen, zijn een aantal zaken mogelijk.

Ik heb u al geantwoord met betrekking tot die advertentie. Ik heb dit onmiddellijk nagetrokken en kan u formeel bevestigen dat Vlabinvest nooit opdracht heeft gegeven om deze advertentie te plaatsen. U bent immers nogal suggestief : u laat het bijna uitschijnen alsof deze advertentie op mijn persoonlijke vraag in voornoemd blad werd gepubliceerd. U moet ernstig blijven en geen karikaturen maken : u weet goed dat Vlabinvest nooit de opdracht heeft gegeven om deze advertentie te plaatsen.

De heer Joris Van Hauthem : Mijnheer de minister-president, ik heb nooit geïnsinueerd dat Vlabinvest die advertentie zou hebben geplaatst. Wat ik heb gezegd, herhaal ik nogmaals, en u kunt het trouwens in de Handelingen nalezen.

Ik zei dat we hebben gehoord dat het in het kader van Vlabinvest bijzonder moeilijk is om nog gronden te vinden in die zes gemeenten. Ik heb gezegd dat ik dat kon begrijpen : er zijn weinig gronden beschikbaar. Daarna heb ik mijn verbazing uitgedrukt over het feit dat in bedoelde advertentie het Vlaams Gewest – en dus niet Vlabinvest – een grond uit een van de zes gemeenten te koop aan-

bod. Ik heb dus nooit geïnsinueerd dat Vlabinvest die opdracht zou hebben gegeven. Als dat zo in de pers is verschenen, is dat niet mijn verantwoordelijkheid.

U kunt mijn woorden altijd nalezen in de Handelingen. Ik heb alleen maar gewezen op een duidelijke tegenspraak : enerzijds zegt men dat er geen gronden te vinden zijn, maar anderzijds zie ik dat het Vlaams Gewest gronden te koop aanbiedt.

De voorzitter : Mevrouw Verwimp heeft het woord.

Mevrouw Cecile Verwimp-Sillis : Mijnheer de minister-president, ik ben geen inwoner van de Brusselse regio en krijg het vernoemde advertentieblad dan ook niet in de bus. Kunt u mij zeggen wie dan wél de opdracht heeft gegeven en die tweetalige advertentie in het weekblad Vlan heeft gezet ?

Minister-president Luc Van den Brande : Mevrouw Verwimp, nadat de heer Van Hauthem mij deze kopie had bezorgd, heb ik onmiddellijk de betrokken verantwoordelijke opgebeld. Men heeft me verzekerd dat dit niet op zijn instructie is gebeurd. Ook wij hebben die instructie nooit gegeven. Momenteel onderzoekt men nog altijd wie dit dan wel heeft gedaan.

De heer Joris Van Hauthem : Mijnheer de minister-president, ik heb ook nooit beweerd dat het uw politiek is om gronden uit de rand te verkopen. Daarom juist heb ik u meteen verwittigd, zodat u zo snel mogelijk kon nagaan wat daar eventueel is misgegaan. Ik blijf echter bij mijn conclusie dat er zowel binnen als buiten Vlabinvest het een en ander aan het mislopen is.

Ik wil dit ook eens vanuit budgettair oogpunt bekijken. Enerzijds zijn er de standpunten van de Vlaamse regering ten opzichte van het eurostemrecht en van euro-Brussel. Anderzijds staat daar momenteel een budget voor Vlabinvest van 200 miljoen frank tegenover, vermeerderd met nog eens twee keer 25 miljoen frank via de Vlaamse Huisvestingsmaatschappij. De voorlichting voor de rand krijgt 17 miljoen frank. De VZW Informatie Vlaamse Rand krijgt 13 miljoen frank. Voor allerhande initiatieven in de rand komt er nog eens een bedrag van 5 miljoen frank bij.

Alles samen kom ik voor deze begroting op een totaalbedrag van 285 miljoen frank. Rekening houdend met de uitdagingen waarvoor de gordel zich op sociaal, taalkundig en politiek vlak geplaatst ziet, is het niet meer dan logisch dat we weinig of

Van Hauthem

geen vertrouwen hebben in het gordelbeleid van de Vlaamse regering. Daarom kunnen we dus ook dat deel van de begroting niet steunen. (*Applaus bij het VB*)

De voorzitter : De heer Bogaert heeft het woord.

De heer Jean-Marie Bogaert (*Op de tribune*) : Mijnheer de voorzitter, geachte leden van de regering, collega's, bij wijze van inleiding wil ik u even herinneren aan een actuele vraag die ik eerder dit jaar heb gesteld.

Mijn vraag ging over een belangrijke investering, waarover begin deze maand werd beslist. Vlaanderen was toen in de running voor die investering. Ik heb toen voorspeld dat deze aan ons zou voorbijgaan. Ik heb het uiteraard over Toyota. Begin deze maand heeft deze onderneming definitief beslist om een nieuwe vestiging te openen in het noorden van Frankrijk. Men vertelt mij dat de Vlaamse regering, en meer bepaald de minister-president, belangrijke stappen heeft gezet om deze investering alsnog naar Vlaanderen te halen. Ik geloof dit.

Ik vraag me wel af of we gezamenlijk tot dezelfde conclusie komen. Een assemblagebedrijf is niet alleen een kapitaals- maar ook een arbeidsintensieve activiteit. Men heeft geredeneerd dat voor zo'n belangrijke investering de keuze waarschijnlijk zou vallen op een lageloonland. Men dacht concreet aan Polen.

Dit is het niet geworden. Men vond dat de logistieke infrastructuur gebrekkig was en dat er geen goede toeleveranciers waren. Voor Noord-Frankrijk pleitten de nabijheid van de Kanaaltunnel en de nabijheid van het Europees hoofdkwartier van Toyota in Brussel. Volgens een bericht in De Standaard was een van de beslissende redenen echter de hoge loonkost. Een tweede factor, hoewel dit soms wordt betwijfeld, was de niet onbelangrijke tussenkomst van de Franse regering in de investeringskosten. Deze tussenkomst zou tot 15 percent oplopen, wat overeenkomt met vier of vijf miljard frank.

Hebt u op uw zoektocht naar argumenten deze obstakels ontmoet ? Waren er andere obstakels die ons niet bekend zijn ?

Minister-president Luc Van den Brande : Minister Van Rompuy, de federale premier en ikzelf hebben alle mogelijke inspanningen gedaan om deze investering hiernaartoe te halen. Hiervoor werd ook de

DIV, de Dienst Investeren in Vlaanderen, ingeschakeld. Ik heb zelfs met de stichter van Toyota persoonlijk gesproken, vijf weken voordat de beslissing werd genomen. Uit een combinatie van gewogen voordelen viel de keuze op Valenciennes.

U vroeg me of deze twee elementen doorslaggevend waren. Ik kan daarop geen definitief antwoord geven. Op de laatste shortlist stonden Polen, het Verenigd Koninkrijk en Frankrijk. In Polen zou het gaan over een bestaande assemblagelijijn waar men losse onderdelen naartoe zou brengen voor assemblage, maar niet onder het rechtstreekse gezag van Toyota. Het Verenigd Koninkrijk en Frankrijk bleven toen nog over, waarbij de keuze viel op Valenciennes. Een pak redenen hebben daarin meegespeeld.

De toeleveringsmogelijkheden blijven onverkort overeind. We hopen via de toelevering een afgeleid effect te hebben op deze investering. De toekomst moet dit uitwijzen. Het behoort misschien in een tweede fase tot de mogelijkheden. Men moet daarvoor alle mogelijke inspanningen doen.

De heer Jean-Marie Bogaert : In elk geval vormen de hoge loonkosten een handicap voor Vlaanderen. Ik vrees dat Toyota voor de toelevering de voorkeur zal geven aan bedrijven waar ze mee samenwerken, en die liggen niet altijd in Vlaanderen.

De heer Joachim Coens : Bij een mogelijke keuze tussen Polen, Engeland en Frankrijk is het gelukkig deze laatste geworden. Valenciennes ligt net over de grens ; dit kan een positieve invloed hebben op het zuiden van West-Vlaanderen.

De heer Jean-Marie Bogaert : Valenciennes ligt niet zo dicht bij de grens dat het onze werkgelegenheid zou beïnvloeden. Onze werkloosheid is hier niet bij gebaat.

Het staat buiten kijf dat we in Vlaanderen behoefte hebben aan nieuwe jobs. De heer Deprez zei vanmorgen hetzelfde, weliswaar in andere woorden en met andere cijfers. De conjunctuur zwelt momenteel aan ; dat zou zelfs al een tijdje aan de gang zijn. De heer Voorhamme wees erop dat ons werkloosheidsprobleem hier nauwelijks baat bij vindt. Ik citeer uit een rapport van de Generale Bank : 'de werkloosheid evolueert minder gunstig, uitgezuiverd voor wijzigingen in reglementering zien we de afgelopen maanden zelfs geen echte daling van de werkloosheid meer.'

Bogaert

De recente publicaties van de VDAB bevestigen dit. Eind oktober zijn er nog altijd 239 390 werkzoekenden in Vlaanderen. Eind september waren er exact evenveel als in januari, niettegenstaande de positieve conjunctuur. Ik deel de euforie van de regering niet. Deze cijfers bewijzen dat ons werkloosheidsprobleem structureel en niet conjunctureel is. Het OESO-rapport deelt mijn vrees dat de structurele werkloosheid het grootste deel uitmaakt van de Vlaamse werkloosheid.

Ik citeer uit het Verslag van Leuven dat ik samen met een paar ministers mee ondertekende : 'In Denemarken bestaat sinds geruime tijd een stelsel van opleidings- en tewerkstellingsgaranties voor langdurig werklozen. De aangeboden job moet naast de noden van de plaatselijke arbeidsmarkt ook beantwoorden aan de wensen en de mogelijkheden van de werkzoekenden.' Ik deel de mening van de heer Candries ten volle dat één van de oplossingen erin bestaat een beroep te doen op de talenten van de werkzoekenden. Dat zijn uw woorden, mijnheer Candries, en dat is ook correct.

De meeste vormingsprogramma's zijn goed bedoeld, maar de resultaten zijn niet altijd even schitterend. Ik pleit niettemin voor een veel grotere inbreng van dit soort methodiek. De vorming waarin we investeren moet ten minste voldoen aan twee criteria. Ten eerste moet ze doelgericht zijn en moet het geen vorming omwille van de vorming zijn. Ten tweede moet ze effectief een beroep doen op het talent en de mogelijkheden die potentieel in iedere werkzoekende aanwezig zijn.

Daarom moet het pakket van vorming dat wordt aangeboden voldoende ruim en aantrekkelijk zijn. Schoolvrijheid is hier in diverse debatten al aan de orde geweest. Als dat een heilig principe is – wat ik ook vind –, dan geldt dat ook voor het pakket aan vorming dat we wensen te organiseren. Willen we effectief resultaten bereiken, dan moet de keuze voldoende ruim en aantrekkelijk zijn.

Ik stel dus net als de heer Voorhamme de vraag waar de regering op wacht om concrete invulling te geven aan de miljarden. Ik heb in de loop van de dag al diverse cijfers gehoord. Ik dacht eerst dat het 3,3 miljard frank was. Ik heb vanmorgen in uw repliek 2,2 miljard frank gehoord.

De voorzitter : Minister-president Van den Brande heeft het woord.

Minister-president Luc Van den Brande : Ik heb het gevoel dat mijnheer Bogaert daar graag een antwoord op zou krijgen.

Er zal een hefboomkrediet van 650 miljoen frank concreet worden uitgewerkt. We hebben maanden moeten wachten op het groen licht van de commissie. Daar kan ik niets aan doen. Dat bedrag van 650 miljoen frank zal nu operationeel worden. Er zal een krediet van minstens 300 miljoen frank effectief worden ingezet om extra opleiding en vorming te geven. Het zal ook worden gekoppeld aan een extra krediet dat binnen enkele weken operationeel kan worden. Ik denk daarbij aan deeltijdse arbeid en vorming.

U moet zich goed realiseren, als u zegt dat men tijd zal verliezen, dat men dit allemaal moet kunnen volgen op het terrein. Ik kan enkel bevestigen dat wij in 1998 de volledige enveloppe voor werkgelegenheid effectief en efficiënt wensen te gebruiken.

De heer Jean-Marie Bogaert : Dat is een goed voornemen, mijnheer de minister-president. Het verleden bewijst wel dat uw scepticisme tegenover het inzetten van al te veel middelen, die men op het terrein niet concreet kan gebruiken, misschien terecht is. Maar anderzijds lost het ook niets op in de middelen te voorzien en er geen concrete invulling aan te geven.

Ik had graag nog iets gezegd over het sociale klimaat in Vlaanderen. Ik ben bijzonder gelukkig dat de sociale partners een akkoord hebben gesloten, zelfs zonder de Vlaamse regering. Op de resolutie die we hier op 30 april hebben goedgekeurd had ik een amendement ingediend, waarin ik vroeg om tegen eind oktober een Vlaams Pact van Wassenaar te hebben en de sociale partners daartoe aan te sporen.

Ik werd toen in het Vlaams Parlement niet gevolgd en ik betreurde dat, maar ik word op het terrein nu wel min of meer gevolgd. Als ik het raamakkoord goed lees, dan staan daar schitterende dingen in. Het doorstaat de vergelijking met het Pact van Wassenaar. Als we dit in Vlaanderen ten volle ondersteunen met alle middelen die we hebben binnen onze bevoegdheden – en laten we die ruim interpreteren –, dan zullen we een beter beleid realiseren, ondersteund door een beter Vlaams sociaal klimaat. Daar zal uiteindelijk niet alleen de werkgelegenheid, maar ook het algemene welzijn in Vlaanderen mee zijn gebaat. (*Applaus bij de CVP, de VU en AGALEV*)

De voorzitter : De heer Stassen heeft het woord.

De heer Jos Stassen (*Op de tribune*) : Mijnheer de minister-president, dames en heren ministers, ik wil gebruik maken van de vrij eigenaardige situatie waarin we worden geconfronteerd met een begroting waarvan weliswaar een klein deeltje in het geheel, maar toch een relatief groot stuk van de beleidsruimte nog niet is ingevuld. Ik bedoel de 2,18 miljard frank.

Minister-president Luc Van den Brande : Het stemt me tevreden dat er wordt nagedacht over deze 2,18 miljard frank, die bijna zoiets schijnt te zijn als het monster van Loch Ness. Die 2,18 miljard frank is natuurlijk erg belangrijk, maar daartegenover staat dat onze verantwoordelijkheid gaat over afgerond 580 miljard frank. Ik heb evenwel alle vertrouwen in de manier waarop we die gaan invullen en oriënteren.

De heer Jos Stassen : Ik had verwacht dat u dat zou zeggen, maar ik ben nogal realistisch ingesteld. De begroting ligt vast en die zal morgen ook zo worden goedgekeurd, of wij er nu voor of tegen zijn. Ze zal een hoop discussie opleveren en ik wil hier geen open deuren meer intrappen. Daarvoor is het te laat en daar is al tijd genoeg voor geweest.

Uiteindelijk gaat het over de beleidsruimte die nog niet echt is ingevuld. Ik heb vandaag al verschillende denkkaders daaromtrent gehoord. Ik heb ook een hele reeks commissievergaderingen bijgewoond die daarover handelden. Ik wil niet overdrijven, maar uiteindelijk is dat bedrag van 2,180 miljard frank, dat we nog lang zullen onthouden, al ettelijke keren uitgegeven vandaag.

Men verwijt ons soms dat we nogal kwistig met een aantal maatregelen en voorstellen zwaaien en dat we het geld vier tot vijf keer uitgeven. Ik maak me sterk dat datzelfde bedrag hier al meerdere keren is uitgegeven. Mijnheer de minister-president, u blijft zeggen dat u dat bedrag wilt reserveren voor een soort van derdebetalersstelsel bij een federale loonkostenverlaging. Dat is uw goed recht en dat is een politiek consequente houding.

We hebben het erover gehad in de commissie, en ook met minister Kelchtermans, die jammer genoeg niet meer aanwezig is. Hij zegt een aantal opdrachten te willen uitvoeren die we binnen onze bevoegdheden krijgen en die gedeeltelijk het gevolg zijn van de richtsnoeren van de Europese top. Bij de vorming en opleiding rond het activiteitsbeleid dat vanuit het federaal niveau op gang wordt gebracht, moet vanuit Vlaanderen een soort van complementair beleid worden georganiseerd, zowel binnen de non-profit- als de profitsector.

Daar is geld voor nodig en een politiek akkoord. Dat is ook weer een stuk van die 2,18 miljard frank.

Ik heb gelezen wat de heer Voorhamme vlak na de goedkeuring in de commissie over het decreet Vlaaminov heeft gezegd op een persconferentie, evenals hetgeen zijn collega, de heer Bonte van het federale niveau heeft gezegd. Ze hebben dat bedrag meer dan opgebruikt voor een aantal maatregelen die breder zijn dan de markteconomisch versterkende maatregelen die andere ministers voorstellen. Ze spraken over non-profit. De ene had het over 300 miljoen frank, de andere over 1,2 miljard frank, ook voor vorming en opleiding, infrastructuur en tewerkstellingsinitiatieven. Dat bedrag is ook ruimschoots opgesoupeerd.

Uiteindelijk zitten we nu met een situatie waarin Vlaanderen binnen de eigen bevoegdheden met een hele reeks uitdagingen wordt geconfronteerd. Ik wil er twee opnoemen en gebruikmaken van de ruimte die er nog is om ons ding te doen en onze visie te voegen bij al het lobbywerk dat bezig is rond dat bedrag.

Gisteren trok de witte woede door de straten van Brussel. Ik was daar getuige van, en kon er zien hoeveel sectoren en instellingen werkingsmiddelen en subsidies krijgen. Als die 2,18 miljard frank volledig volgens uw denkwijze wordt ingevuld, dan vrees ik dat die witte woede – die voor een groot deel de woede van de opvoeders is – wel eens heel lang zou kunnen duren. Die woede zou dan wel eens kunnen duren tot de begrotingscontrole die – indien ik het goed begrepen heb – vooral de infrastructuur ten goede zal komen. Als dat inderdaad het geval is en er geen substantieel deel van die 2,18 miljard frank naar hen kan gaan, dan zouden zij hun acties wel eens bijzonder lang kunnen volhouden. Als u dit morgen zo formuleert, dan zou u wel eens een bittere strijd kunnen ontketenen. Dit is toch iets wat die sector niet verdient.

Minister Eric Van Rompuy : Weet u met hoeveel percent de welzijnsbegroting sinds 1990 gestegen is ?

De heer Jos Stassen : Ik weet dat dat vrij veel is.

Minister Eric Van Rompuy : De gemiddelde begroting is gestegen met 30 percent, maar voor welzijn was dit maar liefst met 64 percent. U had het over de sectoren economie, infrastructuur en wetenschapsbeleid. Die vertegenwoordigden 14 percent in de begroting 1990, maar dat is nu teruggevallen tot 9,3 percent.

Van Rompuy

Beweren dat er de laatste jaren in Vlaanderen geen serieuze inspanningen zijn geleverd voor de welzijnssector, is dan ook volkomen onterecht. Ik herinner mij nog goed de betogingen tegen Rika Steyaert in de jaren tachtig, en tegen Jan Lenssens en Wivina Demeester. Als u ziet welke middelen ondertussen zijn vrijgemaakt, dan zult u vaststellen dat de welzijnssector is opgebouwd en versterkt door een afbouw van de sectoren economie, infrastructuur en wetenschapsbeleid. Dat mag toch ook wel eens worden gezegd.

In antwoord op de heer Bogaert die ook het tweede cijfer fundamenteel aanklaagt, moet ik zeggen dat de begroting voor het onderwijs parallel met de algemene begroting is verlopen. Het onderwijs heeft zijn aandeel dus steeds veilig kunnen stellen. Ik spreek niet in BNP-percentages, maar over de verhouding tot de globale begroting. De harde sectoren hebben dus duidelijk moeten inleveren ten gunste van de zachte sectoren.

De voorzitter : De heer Stassen heeft het woord.

De heer Jos Stassen : Ik wou het in deze tien minuten enkel hebben over het resterende bedrag.

Toen de Vlaamse regering de ambitie uitte om in 1998 met een nultekort te werken, dan had u de vorige jaren toch uitgaven kunnen doen binnen de SERV-norm, die ook door het VEV onderschreven worden. In dat geval had u de vorige jaren, dit jaar en zeker de volgende jaren heel wat meer middelen kunnen uitgeven. Dan zou ik zeker ook gepleit hebben voor een hele reeks maatregelen ten voordele van de harde sectoren. Ons uitgangspunt blijft dat het nultekort op lange termijn zeker geen goede oplossing zal zijn en dat men van de extra vrijgekomen middelen zeker een bedrag aan de economische sectoren had moeten besteden.

Ten tweede wil ik in verband met de invulling van de 2 miljard frank het denkkader dat in de commissie voor economie reeds een aantal keren door minister Kelchtermans werd voorgesteld, opnieuw aanbrengen. Hij speelde met de idee om gemeentelijke bedrijfjes op te richten voor de mensen die ondanks de verbeterde conjunctuur en een serieuze loonkostenverlaging, niet aan de bak komen. Het zijn mensen die niet gemakkelijk een plaats vinden in de economische sector. Voor die mensen zou Vlaanderen iets extra moeten doen. Minister Van Rompuy, ik weet dat heel wat aspecten van de Vlaamse bevoegdheden veel geld kosten. Misschien wordt de economische sector een beetje ver-

drukt, maar ik stel toch voor om voor deze gemeentelijke bedrijfjes voor laaggeschoolde langdurig werklozen een bedrag vrij te maken van die 2,18 miljard frank.

Ik beperk me tot deze twee suggesties, wetende dat de rest van de voorliggende begroting toch niet meer te amenderen is. Ik had nog over de 50 miljoen frank voor de semi-internaten kunnen praten, maar dat had niets meer uitgemaakt. Ik heb van de ruimte gebruik willen maken om voor de 2 miljard frank die niet werden ingevuld, enkele suggesties te doen. Op het moment dat deze ruimte zal worden ingevuld, zullen we oordelen in welke mate van deze en andere voorstellen gebruik werd gemaakt. (*Applaus bij AGALEV en de VU*)

De voorzitter : De heer Taylor heeft het woord.

De heer John Taylor (*Op de tribune*) : Mijnheer de voorzitter, ik zou nog een aantal zaken willen opnoemen die reeds uitvoerig werden besproken. Ik begin met de verwijzing naar het nultekort. Het belang van dit nultekort is volgens mij nog niet voldoende aan de orde gekomen tijdens dit debat. Misschien komt dit doordat geen nieuws goed nieuws is.

Minister-president Luc Van den Brande : Mijnheer Taylor, u haalt het belangrijkste probleem van de regering aan. Zonder euforisch te zijn, kan ik toch wel verklaren dat de zaken niet zo slecht gaan. Mijnheer Bogaert, toen ik u daarnet zag staan, bedacht ik dat Vlaanderen er goed voor staat. Ons probleem is dat de goede kanten niet genoeg worden vermeld.

De heer John Taylor : Mijnheer de minister-president, het behalen van het nultekort is een historisch feit voor dit land. Hoelang is het niet geleden dat iets dergelijks in dit land kon worden gezegd? Ik denk dat dit voor het laatst gebeurde gedurende de jaren zestig. Het is dus een heel belangrijk feit, niet enkel voor Vlaanderen en voor de regering, maar voor ons allemaal. Zelfs voor de oppositie is dit een overwinning en een belangrijk feit. Elke oppositiepartij, behalve Agalev is gelukkig met dit nultekort. Indien de Volksunie eerlijk durft te zijn, dan denk ik dat ook zij tevreden zijn met dit resultaat. De voorbije vijf of zes jaar heb ik tijdens iedere begrotingsbespreking horen praten over het afbouwen van de schulden. Dit jaar hebben we dus een belangrijke trendbreuk verwezenlijkt.

Het nultekort is belangrijk als uitvoering van het regeerprogramma, als bewijs van goed bestuur en heel eenvoudig omdat het een historische gebeur-

Taylor

tenis in ons land is. Het is ook een belangrijke voorbeeldfunctie van de Vlaamse regering. Zij toont in de eerste plaats aan de gemeenten en provincies hoe belangrijk het is een zuiver orthodox beleid te voeren. Ook voor de eigen instellingen, de administraties en de VOI's is het belangrijk om op een correcte en doelmatige manier om te gaan met het geld van de Vlaamse burger.

Ook ten aanzien van de federale regering, de andere deelstaten en de Europese Unie is het een belangrijk signaal dat wij er in Vlaanderen in slagen om op een andere manier aan begroting en begrotingsopmaak te doen. Zo tonen we dat we volwassen zijn in de Europese en Belgische context. Ook voor de Vlaamse bevolking is dit een belangrijk signaal, want die krijgt het bewijs dat de Vlaamse regering zuinig omgaat met de gelden die ze ter beschikking heeft.

De jongste twintig jaar werd er een enorme schuld opgebouwd in dit land. Dit heeft bijgedragen tot het ongeloof in de politiek. Het heeft er ook toe geleid dat de burger niet meer gelooft dat de politici de gelden ernstig beheren. Ik ben er eveneens van overtuigd dat dit een positief signaal kan zijn om de geloofwaardigheid van de politiek te herstellen.

Het behalen van het nultekort is niet onbelangrijk in het debat over de verdere staatshervorming. Deze morgen heeft het Vlaams Blok een aantal signalen gegeven. Het feit dat wij het anders en beter doen is een sterk argument om te pleiten voor verdere staatshervorming, voor meer bevoegdheden en homogene bevoegdheidspakketten, voor meer fiscale autonomie. Dat argument moeten we maximaal gebruiken om de bewustwording te doen groeien. Uiteindelijk moet ook in het Vlaams Parlement het bewustzijn nog gedeeltelijk groeien dat een nieuwe staatshervorming inderdaad belangrijk is, waarbij over een aantal nieuwe bevoegdheden wordt gesproken.

Het behalen van het nultekort is geen eenmalige zaak, maar één waarin het verleden een grote rol heeft gespeeld. Als wij vandaag een begroting hebben gehaald met een positief saldo, dan is dit het resultaat van vele jaren werk. Het is begonnen in de jaren 1992 en 1993 met de meesternorm die een ombuiging in het beleid teweeg heeft gebracht. In deze zittingsperiode werden belangrijke stappen gezet. Ze waren niet altijd vanzelfsprekend, zoals bij het Sint-Michielsakkoord, toen werd aangehaald dat de middelen voor andere zaken moesten

worden gebruikt. Het feit dat men erin geslaagd is om dit toch te bereiken is het resultaat van verschillende jaren politiek werk.

Ook het feit dat we het goed doen in Vlaanderen is een belangrijk signaal. We verwijzen zo graag naar Nederland, maar we doen het in Vlaanderen beter dan in Nederland. We hebben meer welvaart en onze werkloosheidscijfers zijn niet hoog, ook al blijft dit een belangrijk probleem. Als men de cijfers erbij neemt van het Internationaal Arbeidsbureau, stellen we vast dat we lage werkloosheidscijfers hebben. Het is reeds uitgebreid aan bod gekomen dat de conjuncturele werkloosheid bijna volledig aan het verdwijnen is.

De voorzitter : De heer Stassen heeft het woord.

De heer Jos Stassen : Vorige week of twee weken geleden hebben we in de commissie voor Economie en Werkgelegenheid een heel interessante gedachtewisseling gehad met mensen van het HIVA en het Steunpunt Werkgelegenheid Arbeid en Vorming. Toen zijn een aantal cijfers aangehaald die ik niet uit mijn hoofd ga citeren, maar daar bleek die rooskleurige visie alleszins niet uit. Het gaat hier niet slechter dan ergens anders, maar u moet ook niet beweren dat de werkloosheid gestabiliseerd is op een aanvaardbaar niveau en dat er slechts structurele werklozen zijn. Het is niet juist om dit op dit moment te zeggen. U moet deze zaken correct citeren. Ik kan u overigens de cijfers voorleggen.

De voorzitter : De heer Bogaert heeft het woord.

De heer Jean-Marie Bogaert : Er waren eind september in Vlaanderen nog altijd 250.000 werklozen. Dat zijn er evenveel als in het begin van dit jaar. Volgens het meest recente rapport van de VDAB bedroeg de werkloosheidsgraad eind oktober nog altijd 10,6 procent. Het gaat wat werkloosheid betreft niet goed in Vlaanderen.

De Volksunie heeft altijd gepleit voor de meesternorm in zijn oorspronkelijke vorm. De verscherpte norm hebben we nooit goedgekeurd. Het nultekort is geen fetisj voor ons. Evenveel geld uitgeven als er binnenkomt, is geen teken van zuinigheid. Dat is een foute conclusie, mijnheer Taylor. Het ene heeft niet noodzakelijk iets met het andere te maken.

Nergens wordt bewezen dat Vlaanderen zuinig of correct omspringt met zijn geld. U bent lid van de subcommissie voor Financiën waar de verslagen van het Rekenhof aandachtig worden bestudeerd.

Bogaert

U zult het met me eens zijn dat er vele voorbeelden van kwistig beheer bestaan.

De voorzitter : De heer Vandenbroeke heeft het woord.

De heer Chris Vandenbroeke : Mijnheer Taylor, het nultekort is ideaal wanneer alle parameters optimaal kunnen functioneren.

Ongeveer een jaar geleden zei u aan minister Demeester dat haar begroting een grote onderscheiding verdiende. Ik vraag me af wat u nu gaat zeggen. Wordt het nu cum laude ?

De heer John Taylor : Ik laat het aan u over, mijnheer Vandenbroeke, om dat te zeggen. Ik heb alle positieve punten al besproken.

Wanneer men de intrestlasten met 20 percent kan verlagen, mijnheer Bogaert, voert men toch een zuinig beleid ? De werkloosheid vormt een ernstig probleem, maar we moeten die cijfers relativiseren. Ik wil daar nu niet verder op ingaan, want ik wil nog andere zaken kwijt.

Ik wil het verder hebben over de fiscaliteit. De fiscale druk is dit jaar niet zwaarder geworden. Integendeel, er zijn verlagingen doorgevoerd. Die is men blijkbaar al vergeten. Denk aan de successierechten, denk aan de maatregelen ten aanzien van de familiale bedrijven en de samenwonenden. Dat zijn een soort van afcentiemen. Dan spreek ik nog niet van Vlaminov en de onroerende voorheffing. Dit zijn doelgerichte belastingverminderingen.

Er was voor de eerste keer de Vlaamse belastinginning van het kijk- en luistergeld, hetgeen tot hoge inkomsten leidde. De mensen betalen gemotiveerder. Dat is niet onbelangrijk. De minister kondigt in haar beleidsbrief nog andere belastinginningen aan.

Als we vaststellen dat de belastinginning op federaal niveau nu 40 miljard frank kost, dan meen ik dat we dat zelf iets goedkoper, iets zuiniger en iets efficiënter kunnen doen.

We moeten ons echter vragen stellen over de manier waarop. We weten dat de burger wordt geconfronteerd met het ingewikkelde van de fiscaliteit en de fiscale administraties. We moeten er zorg voor dragen dat de burger nog zicht heeft op de procedures van de belastinginning. Men moet

ook daar streven naar zoveel mogelijk eenvormigheid.

Ik ben vandaag reeds tussenbeide gekomen in het debat over de meest efficiënte maatregelen. Wat moet er gebeuren met het geld van Vesoc ? We zijn het binnen het Vlaams Parlement grotendeels eens over het feit dat de productie, de groeicapaciteit en het groeipotentieel van onze economie moeten worden verhoogd. Het is belangrijk dat er investeringen gebeuren in de privé-sector. Dat is de reden waarom de fiscale maatregelen doelgericht zijn. We weten immers dat we gaan naar een oververhitting van onze economie. Het is dus belangrijk dat we streven naar een uitbreiding van het groeipotentieel en het groeivolume. Het is ook goed dat de overheid eraan denkt om de investeringen in de toekomst niet te verminderen, maar juist uit te breiden. Dat vormt een belangrijk bijkomend middel.

Daarbij aansluitend kan men iets doen aan de tewerkstelling. Ik denk hierbij aan de tienduizenden jobs die vandaag in Vlaanderen of in België niet worden ingevuld. De VDAB zegt zelf dat er 32 beroepen zijn waarvoor er een probleem is. Het is dus belangrijk dat we nadenken over de vorming, de bijscholing en over de personen die moeten worden bijgeschoold. Het gaat niet enkel om jongeren, maar ook om andere categorieën van mensen. Laaggeschoolde ouderen kunnen zo hun kans om tewerkgesteld te blijven, versterken.

Mijnheer de voorzitter, de meesternorm heeft succes geboekt. Het is echter belangrijk dat die kan worden bijgestuurd. We kennen het procyclisch karakter van de begroting en van de normering. Gelet op het kleine terugverdieneffect van de Vlaamse begrotingsimpulsen, geloof ik dat we moeten nadenken over het bijsturen van de normering. We moeten ook anticyclische effecten verkrijgen om zo het terugverdieneffect van bepaalde belastingen en andere acties te verhogen.

De minister heeft gezegd dat de regering eraan denkt om de kwaliteitsnorm van het bestuur te verhogen. We weten dat de Wereldbank zegt dat een efficiënte staat de sleutel vormt voor een duurzame en sociale ontwikkeling. Er bestaat een band tussen de geloofwaardigheid van een staat en de economische groei. Dat is een debat voor meer efficiëntie, zuinigheid en kwaliteit in het overheidsoptreden. Dat is de discussie over de kerntaken.

Ik wens daar niet lang over uit te weiden, maar geloof toch dat het niet onbelangrijk is dat de overheid dit debat zeer duidelijk aangaat. Dit debat

Taylor

wordt gedeeltelijk gevoerd bij de bespreking van de regeringsverklaring en de begroting. Het is niet onbelangrijk dat de overheid duidelijk maakt wat ze als haar opdracht ziet en met welke middelen ze die opdracht wil uitvoeren. Welke opdrachten wil ze zelf doen en welke wil ze uitbesteden? Men moet niet alle opdrachten zelf uitvoeren. Ook het onderwijsdebat gaat voor een deel over de kerntaken. Het is goed voor de relatie tussen het parlement en de regering om dit klaar en duidelijk uit te praten.

Een efficiënt bestuur bij de Vlaamse administratie is belangrijk. Ik wil van de gelegenheid gebruik maken om te wijzen op de problematiek van de outsourcing van de informatica. Dit vormt ten eerste een budgettaire probleem. Het gaat over zeer veel geld, namelijk 1,8 miljard frank. In de toekomst zal het over meerdere miljarden gaan.

Ten tweede: als de informatica zoals gepland volledig zou worden overgeheveld, draait dat wellicht op een onomkeerbare zaak uit. Zo wordt men afhankelijk van een grote buitenlandse onderneming. Dat eventueel verlies aan kritische massa in de eigen administratie moet ons tot nadenken stemmen, en we moeten de zaak inhoudelijk opvolgen. Verder vind ik het jammer dat het Vlaams bedrijfsleven op deze overheidsmarkt wellicht geen kansen meer zal krijgen, ondanks de pleidooien van de minister-president voor de verankering van dat bedrijfsleven.

Alvorens de Vlaamse regering definitieve beslissingen neemt, moet ze hierover met het parlement een debat aangaan. Deze fundamentele kwesties, met budgettaire gevolgen voor de komende jaren, moeten hier worden besproken. Deze begroting is belangrijk. Tijdsgebrek belet me om over nog meer aspecten uit te weiden. Ik ben ervan overtuigd dat het parlement nog de kans zal krijgen om in dialoog met de regering ervoor te zorgen dat het morgen in Vlaanderen nog beter zal worden. (*Applaus*)

De voorzitter : De heer Lisabeth heeft het woord.

De heer Carlos Lisabeth (*Op de tribune*) : Mijnheer de voorzitter, mevrouw en heren ministers, geachte collega's, ik wil even ingaan op enkele aspecten van deze begroting, alsook op het programmadecreet. Meer bepaald wil ik het hebben over het nultekort en de kansen die dat biedt voor de toekomst; over de actualisering van de meesternorm; en ten slotte over de maatregel in het programmadecreet over de onroerende voorheffing en

over de in het vooruitzicht gestelde hervorming en eigen inning daarvan.

De begroting voor 1998 is totstandgekomen zonder echte bijkomende besparingen, in tegenstelling met wat in het verleden gangbaar was. Dat is een extreem belangrijk gegeven. Daarnaast kunnen we niet genoeg benadrukken dat de realisatie van het nultekort een scharniermoment vormt, dat ons voor de toekomst nieuwe kansen biedt. Het gaat om meer dan een nultekort voor het jaar 1998. De minister heeft immers in het vooruitzicht gesteld dat we op kasbasis reeds in 1997 op een nultekort afstevenen. Ze zou in haar antwoord daarover misschien wat meer uitleg kunnen geven, zoals ze dat in de commissie heeft beloofd.

Een andere belangrijke vaststelling bestaat erin dat het primair saldo van de begroting in feite alsmaar toeneemt. Daardoor zijn we dus in staat om extra beleidsruimte te creëren. Ten derde wil ik erop wijzen dat ook in de prefiguratie voor 2000 die we gisteren of eergisteren hebben ontvangen, bijkomende beleidsruimte wordt gecreëerd binnen de meesternorm. De vraag is natuurlijk hoe we die moeten aanwenden. Ik heb al een pleidooi gehoord van de VLD voor afcentiemen. Ik geloof echter dat we een verkeerde politiek voeren wanneer we die bijkomende beleidsruimte nu al gebruiken voor afcentiemen, afgezien van kleine wijzigingen die kunnen worden doorgevoerd op het vlak van onroerende voorheffing.

Alle beleidsruimte moet zoveel mogelijk worden gebruikt voor het doel dat de regering prioritair heeft gesteld in de regeringsverklaring en in de Septemberverklaring. Dat doel is de halvering van de werkloosheid op middellange termijn. We zullen tijdens de komende jaren dan ook de daad bij het woord moeten voegen.

Ik wil erop wijzen dat het ook in de huidige begroting met een nultekort en zelfs met een surplus voor de toekomst, nog altijd mogelijk is om bepaalde verschuivingen door te voeren die een oriëntatie op die tewerkstelling met zich kunnen meebrengen. Wanneer men de diverse begrotingsposten analyseert, zijn er ongetwijfeld nog mogelijkheden om in bijkomende beleidsruimte te voorzien. Wanneer we rekening houden met die gunstige evolutie, moet er volgens mij zelfs meer mogelijk zijn dan de 20 miljard frank die de regering op 3 jaar tijd in het vooruitzicht heeft gesteld tijdens de Septemberverklaring.

Wat de actualisering van de meesternorm betreft waarnaar in de beleidsbrief en in de prefiguratie

Lisabeth

van 1998 tot 2000 wordt verwezen, wordt geop- teerd voor een meer anticyclisch beleid. Ik vraag me af hoe men dat concreet zal realiseren. Eigen- lijk moet men dan de conjunctuur voorspellen. Men moet kunnen voorspellen hoe de conjunctuur zal evolueren, waaruit bijkomende middelen zullen voortvloeien en hoe men die zal afvlakken om een gemiddelde conjunctuur in de norm in te brengen.

Dit is eerst en vooral een bijzonder moeilijke oefening. Bovendien vraag ik me af of een dergelijke actualisering noodzakelijk of wenselijk is, zolang de prioritaire doelstelling – het halveren van de werkloosheid – niet gerealiseerd is. We staan natuurlijk wel open voor discussie.

Minister Eric Van Rompuy : In 1975 heb ik op het kabinet van Gaston Geens gewerkt, waar ik rede- voeringen moest schrijven. Dat was de periode na de oliecrisis van 1973 tot 1975. Aangezien de begroting toen tekorten vertoonde, gaf Gaston Geens me de opdracht om te berekenen met hoe- veel de werkloosheid was gestegen en hoeveel de minderinkomsten van economische groei waren. Deze argumentatie moest ik in elke speech gebrui- ken om zijn tekorten te verantwoorden. De heer Spitaels was toen minister van Begroting. Hij meende dat de tekorten er vanzelf waren gekomen door de recessie, en dat ze vanzelf weer zouden verdwijnen.

Het woord cyclische begroting is een levensgevaar- lijk begrip. Eigenlijk voert men een discussie over een verantwoording van tekorten. Ik ben ervan overtuigd dat er tijdens de komende tientallen jaren geen enkele regering meer zal komen die nog een begroting durft in te dienen met een tekort.

De heer John Taylor : U hebt gelijk. We hebben natuurlijk niet alleen een conjuncturele inzinking, maar ook een structurele inzinking op middellange termijn gekend. Het is belangrijk dat de regering in tijden van conjuncturele inzinking iets meer kan doen dan anders.

Onze generatie zal inderdaad voor de rest van haar leven een trauma hebben om over tekorten te spreken. Dat komt door wat op federaal vlak is gebeurd. Dat betekent wel niet dat er geen ver- schillen zijn, en dat er indien nodig geen extra impulsen kunnen worden gegeven.

Minister Eric Van Rompuy : Ja, maar wel binnen een begroting in evenwicht.

Minister Wivina Demeester-De Meyer : Mijnheer de voorzitter, dit debat moeten we inderdaad in de volgende maanden en bij de begrotingscontrole voeren.

Met de meesternorm zijn we uitgegaan van een groei van 1,2 percent. We hebben de groeinorm tel- kens aangepast aan de economische omstandighe- den die we voor dat jaar voorspelden. We noemen dat een procyclisch beleid. Dit sluit aan bij de uit- eenzettingen van de heren Lisabeth en Vanden- broeke.

Wat wij zeggen en wat wel totaal verschillend is, is dat men pas een ander dan procyclisch beleid kan voeren wanneer de begroting in evenwicht is en er geen enorme rentelasten meer zijn die andere zaken uitsluiten. Ik zal daar morgen trouwens ook voor pleiten. Ik heb het dan wel niet meteen over een anticyclisch beleid.

Men moet alleen maar weten hoeveel men gemid- deld in de zeven magere jaren en in de zeven vette jaren heeft. De zeven magere jaren zijn achter de rug. De zeven vette jaren kunnen misschien komen. Men moet wel de moed hebben om in de vette jaren niet alleen uit te geven wat men heeft, maar ook iets te bewaren om in de magere jaren verder te kunnen werken. Dat typische anticycli- sche beleid werd in het verleden altijd gevoerd zonder rekening te houden met het feit dat er na de vette jaren magere jaren komen. Bij een anticy- clisch beleid moet men dus altijd met de magere jaren rekening houden. Dat is juist de moeilijkheid, en we zullen daarover een discussie moeten voe- ren.

Mijnheer Lisabeth, ik begrijp heel goed dat u vreest dat we misschien iets te weinig uitgeven in de vette jaren. We zullen daar de volgende maan- den een debat over voeren. Een anticyclisch beleid betekent dus niet alleen te veel uitgeven in magere jaren.

De voorzitter : De heer Vandenbroeke heeft het woord.

De heer Chris Vandenbroeke : Mijnheer de voor- zitter, ik wil de discussie over het conjunctureel gegeven niet rekken. Ik wil de heer Lisabeth alleen maar wijzen op twee elementen die ik hier vanmid- dag al heel vaak heb gehoord. Ten eerste gaat het in essentie over structurele werklozen. Ten tweede heeft men een heel duidelijk verwachtingspatroon. Het is spijtig dat minister Kelchtermans hier niet meer is. Ik wil ervoor waarschuwen dat de overstap van een passief naar een actief arbeidsbeleid niet

Vandenbroeke

zo eenvoudig is. Daar bestaan veel onderzoeken over, maar ik verwijs enkel naar de heel goede synthese die enkele weken geleden in de KB Weekberichten is verschenen. Men moet oppassen dat men geen valse illusies schept.

De voorzitter : De heer Taylor heeft het woord.

De heer John Taylor : Ik wil alleen maar wijzen op de beperkingen die er hoe dan ook zijn door de financieringswijze van het beleid. Het effect is juist het omgekeerde. Als het minder goed gaat, krijgt men minder ; als het goed gaat, krijgt men meer.

De voorzitter : De heer Lisabeth heeft het woord.

De heer Carlos Lisabeth : Ik wil het nog even over dat anticyclisch beleid en de actualisering van de meesternorm hebben. Ik hoor spreken over zeven vette en zeven magere jaren. Hoe zal men die voorspellen en hoe zal men ze afvlakken tot een gemiddelde om tot een evenwichtig beleid te komen ? Ik ben het ermee eens dat men het nultekort als een verworvenheid beschouwt, en dat dat nultekort moet blijven bestaan. Op een ogenblik dat de werkloosheid nog relatief hoog is, moet men in elk geval voorrang blijven geven aan de hoofd-doelstelling van de halvering van de werkloosheid.

Tegen de heer Vandenbroeke wil ik het volgende zeggen. Men heeft inderdaad vooral te maken met structurele werkloosheid. Waarschijnlijk zullen we wat men de conjuncturele werkloosheid noemt tegen volgend jaar grotendeels hebben kunnen wegwerken. In bepaalde sectoren zullen we dan misschien worden geconfronteerd met een tekort aan arbeidskrachten. Blijft dan de structurele werkloosheid. Zoals de heer Voorhamme deze namiddag reeds zei, is het in die zin belangrijk voldoende middelen te investeren in opleiding, ook voor de structureel werklozen. In het algemeen zal men die opleiding in de economische sector in de toekomst kunnen beschouwen als een soort van lastenverlaging, een bijdrage van de overheid in de lasten die de economie anders zou moeten dragen om haar eigen mensen op te leiden. Verder zullen er ongetwijfeld investeringen nodig blijven ten aanzien van de structureel werklozen in de non-profitsector. Ik zal daar nu niet verder op ingaan : ook dit debat zullen we later voeren.

Ten derde wil ik even stilstaan bij het voorstel in het programmadecreet om nieuwe investeringen in materiaal en uitrusting vrij te stellen van onroerende voorheffing. We vinden dat een goede structure-

le maatregel : ze stimuleert investeringen en kan meteen ook stimulerend werken inzake tewerkstelling. Toch heb ik terzake een paar vragen. Mevrouw de minister, als u een meer algemene herziening van de onroerende voorheffing beoogt, waarom hebt u deze voorliggende maatregel niet meteen in dit kader ingepast ? Aangezien de maatregel op zichzelf een grote weerslag zal hebben op de inkomsten van gemeenten, veel meer dan op die van het gewest, waarom werd daaromtrent geen overleg gepleegd met de Vlaamse Vereniging van Steden en Gemeenten ? Wanneer u binnen enkele weken een voorstel doet inzake de hervorming van de onroerende voorheffing met het oog op de eigen inning daarvan, zult u dan wel overleg plegen met deze vereniging ? Ook dat zal immers een weerslag hebben op de inkomsten van de gemeenten.

De voorzitter : De heer Taylor heeft het woord.

De heer John Taylor : Zoals u zegt, hebben die maatregelen een belangrijke weerslag op de gemeentelijke inkomsten. Toch moet men dat relativeren : het zijn uiteindelijk maar enkele gemeenten die daardoor relatief veel zullen moeten bijdragen. Het is dus inderdaad een maatregel die wordt genomen door de Vlaamse overheid, maar die grotendeels door de gemeenten wordt betaald. Ik heb eveneens een vraag aan de regering. Bepaalde gemeenten zullen in deze zaak vanaf 1999 relatief zwaar worden belast. Kunnen er voor hen geen compenserende maatregelen worden genomen ?

Minister Wivina Demeester-De Meyer : Ik zal onmiddellijk op die heel concrete vraag antwoorden. Er werd reeds in overleg met de Vlaamse Vereniging van Steden en Gemeenten voorzien in verband met de wetswijziging houdende de onroerende voorheffing. Verder is het inderdaad de bedoeling om, in het kader van de begroting van 1999, na te gaan welke gemeenten daar eventueel nadeel van zouden ondervinden. Dan kunnen we in de begroting kijken of daarvoor in meer middelen kan worden voorzien via het Investeringsfonds.

De heer Carlos Lisabeth : Ik wil de minister nog vragen om bij de door haar inzake vrijstellingen en verminderingen beoogde hervorming ook open te staan voor voorstellen die een sociale correctie kunnen inhouden tegenover de huidige situatie. Het huidige programmadecreet voorziet in een aantal vrijstellingen om economische redenen. Ik wil pleiten voor een open discussie waarbij we verminderingen om sociale redenen beter aflijnen dan vandaag het geval is in de wetgeving inzake de onroerende voorheffing.

Lisabeth

Tot zover het financiële luik. Toch heb ik nog twee korte vragen voor de minister van Economie en de regering, die hier nog aanwezig zijn. Inzake het Mercurius-project rijst binnenkort een probleem. Tegen eind december moeten de commercieel-strategische plannen zijn ingediend. De gemeenten die een plan zullen indienen tegen eind december, moeten uiteraard weten of ze een goedgekeurd plan hebben. Ze moeten dus voor midden februari weten of ze al dan niet in aanmerking komen. Anders lopen ze het gevaar om nutteloze inspanningen te leveren, en daar zullen ze uiteraard niet toe geneigd zijn.

Daarom heb ik de volgende vragen. Hoe wordt dat geëvalueerd? Binnen welke termijn zal dat gebeuren? Zal dat voldoende snel gebeuren zodat de gemeenten in staat zijn hun projecten vóór eind februari in te dienen?

In verband met het regionaal-economisch beleid wil ik vragen of aan de streekplatformen al een soort van referentiekader werd meegedeeld? Op die manier kunnen ze beter nagaan binnen welk kader ze de projecten die ze op het oog hebben, moeten plaatsen. (*Applaus*)

De voorzitter : De heer De Reuse heeft het woord.

De heer Herman De Reuse (*Op de tribune*) : Mijnheer de voorzitter, geachte leden van de regering, collega's, ik wil beginnen met enkele losse opmerkingen in verband met inkomsten en uitgaven. De effecten van de zo geroemde antifraudecampagne voor de inning van het kijk- en luistergeld zijn in de begroting niet geraamd. Mijn vraag is of u over het totaal van dat bedrag toch al een zekere schatting kunt doen.

De Beaulieu-gelden zijn nu al voor de derde keer in de begroting opgenomen, in het vooruitzicht dat deze in 1998 zullen binnenkomen. Ik zie niet in waarom u denkt dat deze gelden in 1998 daadwerkelijk in de kassa zullen terechtkomen. Ik meen immers te weten dat er momenteel nog een beroepsprocedure gaande is. Net zoals de vorige jaren lijkt het me dus enigszins voorbarig om dat bedrag nu al op te nemen.

Wat de uitgaven aangaat, volg ik een suggestie van het Rekenhof. Het lijkt me inderdaad nuttig dat de regering regelmatig aan het parlement een overzicht bezorgt van de uitstaande waarborgen van het Vlaams Gewest en de Vlaamse Gemeenschap,

omdat dit potentieel inderdaad de schuldpositie van het gewest kan bezwaren.

Ook over de VOI's en de DAB's wil ik nog een opmerking formuleren. Mevrouw de minister, ondanks alle aanbevelingen van de commissie voor Financiën en Begroting – vooral van de subcommissie – kan er nog steeds heel wat worden verbeterd aan de boekhouding van die VOI's en DAB's, vooral dan aan de doorzichtigheid en de controlebaarheid daarvan.

Mevrouw de minister, ik zou niet weten tot wie ik me moet richten als u er niet was. Een aantal zaken verbeteren misschien, maar het Rekenhof merkt op dat op dit vlak nog niet alles in orde is.

Tot daar een paar losse opmerkingen. Bij de meerderheid hebben we bijna een aha-erlebnis gezien omwille van deze nulbegroting, die tot stand is gekomen dankzij een sterk genormeerd beleid. Tot de normen in kwestie hoorden onder meer de meesternorm, de verstrakte meesternorm en de norm van de Hoge Raad voor Financiën. Deze begroting is een prestatie.

Technisch gezien is er bijzonder goed werk geleverd. Ik zou de minister van Financiën willen feliciteren voor de techniciteit van wat zij heeft neergezet. U hebt in dat opzicht een bijna perfecte begroting gemaakt, mevrouw de minister. Dit komt ook omdat u bereidwillig ingaat op de wenken van de Raad van State en het Rekenhof als u dat nuttig acht. Met uw kenmerkende verbetering verdedigt u uw standpunt voor de commissie, die dit niet altijd weerlegt.

De cijfers van de begroting zijn mooi, de verhouding tussen inkomsten en uitgaven is bijna perfect. Het grote voordeel is dat ze in de toekomst meer beleidsruimte zal geven. Men verwijst hiervoor naar de toekomstperspectieven die in deze beleidsnota liggen.

Ik heb toch een aantal vragen. De heer Vandebroeke heeft me echter het gras voor de voeten weggemaaid. We moeten de begroting niet alleen cijfermatig, maar ook inhoudelijk evalueren. Door het wijzigen van de oorspronkelijke berekeningsmethoden is er in de periode 1991-1997 minder beleidsruimte geweest dan mogelijk was. De aanwezige beleidsruimte werd niet steeds ingevuld. Regelmatig bleef de uitvoering van de begroting onder de vooropgestelde tekorten. Dit cumuleerde in de periode van 1991 tot 1996 tot een bedrag van 71 miljard frank.

De Reuse

De schuldontwikkeling is hierdoor ver achter op wat eigenlijk mogelijk was. In 1993 was er beslist dat de toelaatbare schuld eind 1996 500 miljard frank mocht bedragen. Dit werd beschouwd als het kader van een gezond financieel beleid. Op dit ogenblik is er met inbegrip van de schuld van Aquafin slechts een totale schuld van 365 miljard frank. Bij een goed begrotingsbeleid mag er een schuld zijn van 500 miljard frank, nu hebben we een schuld van 365 miljard frank. Dat betekent dat de marge van 135 miljard frank niet werd aangesproken in die periode.

Minister Wivina Demeester-De Meyer : We betaalden dan ook veel minder rentelasten. Die konden worden gebruikt voor een ander beleid.

De heer Herman De Reuse : Die rentelasten zouden niet zo groot zijn geweest, de evolutie van de rente in aanmerking genomen.

Minister Wivina Demeester-De Meyer : Dat weet men nooit op voorhand. Dat is de risicopolitiek die in het verleden werd gevoerd en waardoor we federaal in deze toestand zijn beland. We kenden renten van 14 en 15 percent.

De heer Herman De Reuse : Dit was niet meer het geval in de jaren negentig.

Minister Wivina Demeester-De Meyer : Inderdaad, maar de grootste schuldenlasten zijn ontstaan in het begin van de jaren tachtig.

De heer Herman De Reuse : We hebben het hier over de periode na de financieringswet, de periode vanaf 1990. We hadden heel wat investeringen kunnen doen. We hadden bijvoorbeeld heel wat infrastructuurwerken kunnen verwezenlijken. We hadden in meer geld kunnen voorzien voor opleidingen, sociale huisvesting, cultuur, Brussel en de rand. We hadden er misschien voor kunnen zorgen dat de successierechten tussen echtgenoten werden afgeschaft. U verzekerde me destijds dat daarvoor geen financiële ruimte was. Wat nu precies de juiste keuze zou zijn geweest, is voer voor een open discussie : opteren voor een strak begrotingsbeleid, zoals u hebt gedaan, of een ander beleid met meer gunstige effecten als gevolg maar ook met wat meer schulden.

De economie blijft ernstig achter bij de gemiddelde groei van de begroting. Voor de tewerkstelling is dit een spijtige zaak. In 1990 werd 14 percent van de begroting besteed aan economie, infrastructuur

en wetenschap met een economische oriëntering. In 1997 is dit nog maar 9,3 percent. Dit is betreurenswaardig. U beschikt nu over een beleidsruimte van 12 miljard frank, waarmee u gelooft nog heel wat te kunnen doen. Veelvouden hiervan had u kunnen gebruiken op een economisch dieptepunt. Op dat ogenblik hebt u de zaken van op afstand bekeken en niet gekozen om remediërend op te treden.

In de periode van 1992 tot 1999 kan Vlaanderen beschikken over bijkomende middelen uit de Sint-Michielsakkoorden. Deze bijkomende middelen zijn door de Vlaamse regering hoofdzakelijk – namelijk voor 82 miljard frank – gebruikt voor schuldafbouw, terwijl de andere gewesten helemaal niet hebben gespaard en deze Sint-Michielsgelden hebben uitgegeven. Ik verwijs naar de opeenvolgende studies van de SERV, die er reeds in 1992-1993 voor heeft gewaarschuwd dat het gebruik van de Sint-Michielsgelden voor schuldafbouw in plaats van voor investeringen, het gevaar inhoudt van een financiële kater. We mogen niet het slachtoffer worden van onze zuinigheid ten nadele van de andere regeringen.

Dat is het gevolg van uw strak begrotingsbeleid en van de wijze waarop u die 82 miljard frank gebruikt. Ik citeer uit de SERV-studie : 'Indien Vlaanderen deze 82 miljard Belgische frank niet zou besparen, dan zou de federale overheid dit zelf moeten compenseren'. Ik zeg dus niet dat we daardoor 82 miljard frank verliezen, maar toch wel een belangrijk aandeel ervan. We zijn dat kwijt omdat we bespaard hebben. We zijn ze natuurlijk niet onmiddellijk kwijt, maar de federale regering wel, en wij langs de federale regering om. Anders betalen we toch 60 percent en minstens 40 percent.

Minister Wivina Demeester-De Meyer : Doen die andere gewesten het dan veel beter ? Wat u zegt, is niet juist. We zijn die gelden niet kwijt. Ze zitten vervat in de totale consolidatie van de schuld. Dit is een van die typische redeneringen die ik niet kan begrijpen. Daarvoor bent u eigenlijk veel te verstandig, mijnheer De Reuse.

We betalen er geen frank van. We betalen echter wel minder rentelasten. U maakt een totaal verkeerde redenering. We hebben geen frank aan de federale regering gegeven. Dat is afbouw. Wat u daar zegt over 40 en 60 percent is onzin.

De heer Herman De Reuse : U beweert dus dat de SERV fout zit. Dat is een eerste vaststelling die ik maak. Ik lees u het oordeel van de SERV voor uit het advies van 1996-1997. In feite waarschuwen ze

De Reuse

daar al voor in hun advies bij de begroting van 1993, waarin zij zeggen dat het deel dat wordt aangewend voor vermindering van de schuld van Vlaanderen, niet verloren mag gaan.

Wij betalen altijd twee keer. We zullen dus inderdaad die 82 miljard frank niet betalen, maar door het systeem van communicerende vaten zal het gedeeltelijk door de federale overheid worden gebruikt voor bepaalde doeleinden, en dan zullen we daar inderdaad 61 of 62 percent van verliezen.

Minister Wivina Demeester-De Meyer : Mijnheer De Reuse, ik meen dat u werkelijk een redeneringsfout maakt. Als we meer eigen schuld aflossen, dragen we meer bij aan de schuld in het kader van de Maastrichtnorm. We dragen bij aan de verbetering van de schuldratio en aan het verlagen van de 120 percent. Dat is wat we daarmee doen.

We betalen geen frank, geen 60 percent, noch 40 percent. We lossen onze eigen schuld sneller af of laten ze niet sterker groeien. Daardoor hebben we meer opbrengst van minder rentelasten en dragen we bij in het bereiken van de Maastrichtnorm. Dat heeft niets te maken met het feit dat we daardoor zouden bijdragen aan de federale regering.

De heer Herman De Reuse : Het is inderdaad zo dat onze inspanning belangrijk is voor de Maastrichtnorm en dat anderen die feestelijk aan hun laars lappen. Ik wil toegeven dat dat geen element is waar wij ons om moeten bekommeren. Dat moet ons niet beletten om een goed financieel beleid te voeren. Maar dat verlies is er. Anders moet de federale regering daarvoor instaan, en nu niet. U zegt me dus dat de SERV fout zit.

Ik ga ervan uit, tot verder bewijs van u, mevrouw de minister, dat de stelling van de SERV juist is. Ze is jaren geleden voor het eerst geponoerd, ze wordt nog steeds herhaald en ze vindt in het huidige advies van de SERV nog een weerklank. Ze staat op bladzijde 49, en ik citeer : 'de voor schuldafbetaling aangewende middelen in het geheel van de jaren negentig zouden bij aanwending voor uitgaven volledig ten laste zijn van het federale niveau. In het andere geval niet.' Dan moet u me vertellen dat de SERV fout zit. Ik neem nog altijd aan dat de SERV heel wat meer specialisten in huis heeft op dat vlak dan ik. Ik geloof nog altijd wat de SERV zegt, en wat ik nog nooit heb weten tegenspreken.

Rekening houdend met die elementen, meen ik dat we in elk geval niet kunnen akkoord gaan met een

dergelijke begroting. We staan er absoluut op dat we fiscale autonomie krijgen en dat de financieringswet, die altijd in ons nadeel speelt, duidelijk moet worden herzien. (*Applaus bij het VB*)

Minister Eric Van Rompuy : Ik wil nog iets zeggen over de financieringswet. U spreekt over de 73 miljard frank die we hebben bijgekregen met de Sint-Michielsakkoorden. Ik herinner me nog levendig – naast u zit een van de grote criticasters van het Sint-Michielsakkoord – toen we het hadden over de bonussen die Vlaanderen kreeg. We hebben toch fantastisch goed onderhandeld. Op een moment dat de Sint-Michielsakkoorden zijn afgesloten, heeft Vlaanderen een bonus gekregen van 91,5 miljard frank.

De heer Joris Van Hauthem : Wie betaalt dat ? Dat zijn wij ook, hoor. Dat komt niet uit de lucht vallen.

Minister Eric Van Rompuy : Ik heb het over de verdeling Vlaamse begroting versus federale begroting. Ook in een separatistisch Vlaanderen zal men nog belastingen moeten heffen, hoor.

De heer Joris Van Hauthem : Natuurlijk.

Minister Eric Van Rompuy : En men zal ze moeten heffen om de schuld te betalen.

De heer Joris Van Hauthem : Die betalen we nu ook al. De 91 miljard frank is niet uit de lucht komen vallen. We betalen ze ook en in de mate dat die de federale schuld verzwaaard heeft, betalen we die twee keer.

Minister Eric van Rompuy : We betalen ze geen twee keer, want in Vlaanderen hebben we ze gekregen.

De heer Joris Van Hauthem : Wie betaalt de federale schuld dan ?

Minister Eric Van Rompuy : Iedereen.

De voorzitter : Mevrouw Verwimp heeft het woord.

Mevrouw Cecile Verwimp-Sillis (*Op de tribune*) : Mijnheer de voorzitter, mevrouw de minister, heren ministers, dappere collega's, ik breng geen klaarheid over de schuld, want mijn tussenkomst in het begrotingsdebat is beperkt tot 9,9 miljard frank, de exploitatiedotatie van de Vlaamse vervoersmaatschappij.

Verwimp-Sillis

Deze discussie is in de commissie onvoldoende aan bod kunnen komen om de eenvoudige reden dat wij de plannen van De Lijn nog niet kenden. Daarom vond ik het absoluut noodzakelijk hier, ondanks het late uur, wat nadere uitleg over te geven.

Voor De Lijn was 1997 een zeer spannend jaar. Het openbaar vervoer kwam in dat jaar heel vaak in de pers. Denk maar aan het gratis openbaar vervoer in Hasselt. Er was ook het idee van gratis openbaar vervoer voor iedereen mits een mobiliteitsheffing. Dat idee werd gelanceerd door niemand minder dan de voorzitter van De Lijn. Een week later kwam een partijgenoot zelfs helemaal gratis openbaar vervoer voor alle gebruikers beloven.

Maar dan werd het weer stil. We keken vol verwachting uit naar een reactie van de regering naar aanleiding van de Septemberverklaring. Helaas werd daarin met geen woord over het openbaar vervoer gerept. Een beetje later was er dan het voordeeltarief van twintig frank per rit voor de bestaansminimumtrekkers. De grootste verrassing kregen we evenwel eind november. In plaats van een leuk sinterklaasgeschenk te geven keurde de raad van bestuur van De Lijn zowaar een tariefverhoging goed. In plaats van gratis openbaar vervoer aan te bieden steeg de prijs van een kaartje, weliswaar met gemiddeld slechts 1,7 percent.

Terecht stellen de mensen zich vragen. Wat wil de overheid? Waar wil ze heen met onze mobiliteit? U kunt niet ontkennen dat we met een complex mobiliteitsprobleem zitten waarvoor geen eenvoudige oplossing bestaat. De remedies zullen moeten worden gezocht in verschillende deelaspecten. Het mobiliteitsprobleem heeft immers twee gezichten. Enerzijds is er de groep mensen die zich veelvuldig verplaatst en waarvan we kunnen zeggen dat ze te mobiel zijn en daardoor stilstaand of aanschuiwend verkeer veroorzaken in onze min of meer verstedelijkte gebieden. Het transport dat overwegend individueel per wagen gebeurt, veroorzaakt samen met het vrachtvervoer over de weg ongeveer een derde van de uitstoot van koolstofdioxide, het broeikasgas waardoor het klimaat op aarde wordt verstoord. Een belangrijk deel van ozon en van de stikstofoxiden die in de omgevingslucht worden gevormd en zeer schadelijk zijn voor de gezondheid van mens, fauna en flora, zijn eveneens te wijten aan de automobilititeit.

Naast deze groep van te mobiele gebruikers is er ook nog de groeiende groep van mensen die hele-

maal niet mobiel zijn. Ik zou kunnen stellen dat zij lijden aan vervoersarmoede. Ze beschikken niet over een eigen wagen en hun verplaatsingen te voet of per fiets worden door het moordend wegverkeer onmogelijk gemaakt. Deze groep mensen is aangewezen op het openbaar vervoer, wat voor Vlaanderen dus De Lijn betekent. Het betreft hier overwegend kinderen, alleenstaande vrouwen, vrouwen uit gezinnen met slechts één wagen, gehandicapten en senioren. Het openbaar vervoer heeft dan ook de dubbele taak om enerzijds voldoende attractief te zijn om de automobilist in de file uit zijn wagen te doen stappen en anderzijds een voldoende lage drempel te vormen tegen de vervoersarmoede.

Hoewel de automobilititeit zich steeds sterker vastrijdt en voor onveiligheid en vervuiling zorgt, slaagt De Lijn er niet in zijn reizigersaantal te verhogen. Een van de oorzaken is dat de kwaliteit te wensen overlaat. Tijdens de spitsuren zijn er vertragingen, slechte aansluitingen en overvolle trams en bussen. Omdat de vervoersbewijzen steeds duurder worden, wordt de concurrentiepositie van het openbaar vervoer steeds meer precair.

Ik wil u niet overladen met cijfers, maar volgens het milieu- en natuurrapport Vlaanderen daalt de kostprijs per kilometer die men aflegt met een personenwagen tegenover dezelfde prijs met het openbaar vervoer. In 1979 lag deze kostprijs per auto 75 percent hoger dan bij het openbaar vervoer. In 1990 bedroeg dit verschil nog maar 57 percent. Ondertussen is deze verhouding ongetwijfeld nog verder geëvolueerd in het nadeel van het openbaar vervoer.

De geplande prijsverhoging van De Lijn houdt helemaal geen rekening met de gunstige ervaringen van het project in Hasselt. Een beter aanbod, een flankerend beleid en gratis openbaar vervoer doen het aantal reizigers stijgen. Ze zorgen er zelfs voor dat een aantal automobilisten overstappen op het openbaar vervoer.

In de beheersovereenkomst tussen De Lijn en het Vlaams Gewest lezen we over de beleidsvisie van de regering het volgende. Ik citeer punt vijf: 'De regering zal maatregelen nemen om de basismobiliteit te garanderen. Daartoe zullen initiatieven genomen worden om alle lagen van de bevolking in gelijke omstandigheden gelijke kansen te geven inzake toegankelijkheid tot het openbaar vervoer.' Dit betekent wellicht niet dat het project in de stad Hasselt zal worden veralgemeend, maar het zou moeten betekenen dat op korte termijn evenwaar-

Verwimp-Sillis

dige maatregelen voor het hele grondgebied worden getroffen.

Het vakantie-idee van de voorzitter van De Lijn werd tijdens de opstelling van de begroting helemaal begraven. Er werd absoluut geen rekening mee gehouden. Agalev neemt de draad van dit idee weer op. We stellen voor om de prijzen van het openbaar vervoer te bevriezen. De vervoersmaatschappij moet niet zelf voor die kosten opdraaien, want dat zou leiden tot een kwaliteitsvermindering. Om de prijsverhoging te compenseren, stellen we voor om De Lijn 73 miljoen frank uit de algemene middelen van de Vlaamse regering toe te kennen. De heer Malcorps en ikzelf hebben in die zin een amendement ingediend. Omdat we de plannen van De Lijn nog niet kenden tijdens de commissiebesprekingen, kon dit nog niet ter sprake komen en is het absoluut noodzakelijk dat ik dit op dit late uur toelicht.

Agalev heeft vier redenen voor dit amendement : de vermindering van het autogebruik is een noodzakelijke stap op weg naar duurzame ontwikkeling ; privé-autogebruik kan worden verminderd door het openbaar vervoer aantrekkelijker te maken ; een groot deel van de bevolking is voor de basis-mobiliteit aangewezen op het openbaar vervoer ; en uit pilootprojecten blijkt dat vooral het vervoersaanbod en de prijs van de rit het openbaar vervoer aantrekkelijk maken. Daarom vraagt Agalev de Vlaamse regering om voor 1998 geen tariefsverhoging toe te staan. We vragen dat de regering de geraamde inkomstenderving die hiervoor voor De Lijn het gevolg is, bij te passen via een dotatieverhoging uit de algemene middelen. We vragen ook om dezelfde ingreep toe te passen voor het begrotingsjaar 1999. Ik nodig de voorstanders van het Hasselts model, die hier weliswaar niet meer aanwezig zijn, en van het gratis openbaar vervoer uit om kleur te bekennen.

Mijnheer de minister-president, mevrouw de minister, voor 1998 moeten we snel zijn, want eind november keurde de raad van bestuur van De Lijn een prijsverhoging goed. Voor eind december moet de regering deze bekrachtigen of afwijzen. Via ons

amendement dringen we aan op een afwijzing. Dit past in onze algemene visie op de mobiliteit. Voor de groenen is de uitbouw van een comfortabel en frequent openbaar vervoer een absolute prioriteit. Mobiliteit heeft evenwel een prijs. Maar uiteraard heeft ook de automobilititeit een prijs. In afwachting dat de prijs die aan het privé-vervoer wordt aangerekend, er volledig de kosten van zal dekken, moet het openbaar vervoer omwille van de concurrentie spotgoedkoop worden aangeboden. Dit, collega's, kunt u verwezenlijken door morgen uw steun toe te kennen aan ons amendement.

De voorzitter : Minister-president Van den Brande heeft het woord.

Minister-president Luc Van den Brande : Namens de regering kan ik zeggen dat we zullen nadenken over de vandaag gehouden toespraken. We bereiden ons voor op de zittingen van morgen om op het gepaste moment antwoorden te geven.

De voorzitter : Vraagt nog iemand het woord ?
(*Neen*)

We zetten morgen de algemene bespreking verder met het antwoord van de Vlaamse regering en de stemverklaringen van de fracties.

REGELING VAN DE WERKZAAMHEDEN

De voorzitter : Dames en heren, hiermede zijn wij aan het einde gekomen van onze werkzaamheden voor vandaag.

Wij komen morgen om 9.30 uur en 14 uur opnieuw bijeen om onze agenda verder af te handelen.

De vergadering is gesloten.

– *De vergadering wordt gesloten om 21.48 uur.*
